

BÖRZSÖNYI HELIKON

Irodalmi, művészeti, természetbarát folyóirat

XIII. évfolyam 1. szám, 2018.január

"Áldjon meg az Isten mindenkit, aki az áldatlan magyar ugart tördeli."

Szajbely Zsolt: Az Őrület Falai között (fotó, részlet)

Tartalom:

- Ketykó István:**Fohász álmatlanságkor; (vers) 3
Dr. Koczó József:A Drégelypalánki Református Egyházmegye (1617–1952) eklézsiái XIV.;
(képes helytörténeti írás befejező része) 4-26
Petrozsényi Nagy Pál: Cinka Hanna levelei; (írás) 28-32
Kovács T. István: Itt van a nyelvem hegyén; (írás) 34
Csáky Károly:Néhány adalék Ipolyi Arnold szülőföldi kapcsolataihoz I.; (képes helytörténeti
írás) 36-51
H. Turi Klára: Terápiás napló IV.; (írás) 52-62
Hörömpő Gergely:A fa; (vers) 64
Csáky Károly:Tévelygés után; (vers) 65
Megemlékezés: Miklóssy Endre (1942-2018); 66-68
Kő-Szabó Imre: Munkareggeli; (írás) 70-71
Kiss-Simon Miklós: Mesemondó Csicsófalván; (írás) 72-79
Horváth Ödön: Lelkesültséggel;Testre talált lélek;Világrajövetelem;Minden mennyire más;
(versek) 80
Végh Tamás:A 118. év; (vers) 81
Fetykó Judit:Télen; (vers) 82
Elbert Anita: Simaság; (vers) 83
Pribojszky Mátyás: Veronika gyermekei IX. rész; (írás) 84-91
B. Tóth Klára:”Régimódi ruhabolt”; (vers) 92
Székács László:Tök alsó; (vers) 93
Börzsönyi Erika:Védelmemben; (vers) 94
Janecskó Györgyi: Holdudvar; (vers) 95
Beszámoló:A nógrádi szlovákok története; Az egyetemes értéket képviselő Mikszáth
Kálmánra emlékeztek; (Végh József mkl és Pásztor Péter beszámolója) 96-99
Dobrosi Andrea: Nyelvtörténet; (vers) 100
Debreczeny György:milyen füledt volt az este; (vers) 101
Ruszkáné Márton Éva:”...Meg is gyógyul harmadnapra...”; (mese) 102-103
Szajbely Zsolt fotói; 104-107
Programajánló;
Könyvajánló; 110-112
Pályázat; 113
Karaffa Gyula:dulás...; (vers) 114
Impresszum; 115

E havi számunkat a Rétságon élő és alkotó Szajbely Zsolt fotóival díszítettük! Köszönet a képek közlési jogáért! A Szerk.

Ketykó István: Mostanában fekete lovakkal álmodom

Összegyűjtött és új versek
(1976 – 2003)

Ima bocsánatért (2000) ciklus versei

Fohász álmatlanságkor

*jöjj el értem s vigyél el e szigetről
mert félek egyedül vagyok az éj pávián
szeme villog rám bennem rikoitoznak a
hajnali kakashangok magányom óljaiban
nyüszítenek a habzó szájú bezárt kanok
égő poklú szukák kaparják a virradat
küszöbét - jöjj el értem s vigyél el
e szigetről hol véresek a párnák szemei
és infarktust kapnak a kielégületlen
aktusoktól az ágyak csapolásai -
jöjj el értem s vigyél el e szigetről
hol megfeneklett boldogságom csónakja
léket kapott és házasságom batyumba
rakva várom a szabadító hajót melyet
egyszer már elszalasztottam s ki tudja mikor
jön az újabb - jöjj el értem s vigyél el
e szigetről egyetlen reménységem: álom*

Balassagyarmat - Mohora, 1979. március 12-13.

Dr. KOCZÓ JÓZSEF**A Drégelypalánki Református Egyházmegye (1617–1952) eklézsiái XIV.
(befejező rész)****A gyökereit kutató ipolysági református gyülekezet****Ipolyság Református Egyházközség – Barsi Református Egyházmegye – Szlovákiai Református Keresztyén Egyház**

Lelkész: Izsmán Jónás

Gondnok: Oros Zoltán

Cím: ul. Zsigmonda Mórica; 936 01 Šahy

Szórvány: Ipolyszakállos

Anyakönyvek 1991-től.

Ipolysági Kopogtató címmel 2004 decemberétől jelenik meg az Ipolysági Református Gyülekezet értesítő lapja évenként három alkalommal.

Az eklézsia weboldala: <http://www.ipolysag.reformatus.sk/>, ahonnan az archív számok letölthetők.

IPOLYSÁG (Sagh) Šahy, Szlovákia

Róm. kat. anyakönyvek 1675-től, lelkészek 1630-tól.

Titulus: Nagyboldogasszony

Patrónus: besztercebányai jezsuita kollégium, majd rozsnyói káptalan

Lakosság: magyar; róm. kat.

Filia: Tesmag, Ólvár puszta, Parassza puszta

A középkori premontrei prépostság védőszentje Gyümölcsoltó Boldogasszony volt. Ezt a török időkben teljesen elpusztították, csak a Szent Ilona kápolna maradt meg belőle. 1734-ben a besztercebányai jezsuiták építettek új templomot Nagyboldogasszony tiszteletére, ők vették át a plébánia irányítását is. A rend eltörlése után parókiális egyház lett. A 20. században Paulai Szent Vince nővérei látták el a kórházi szolgálatot. Hétfájdalmú Szűz, Kisboldogasszony, Szent Urbán kápolna és Szűz Mária szobor van a településen. A plébániát a trianoni békeszerződésben Csehszlovákiához csatolták, majd 1938 és 1945 között ideiglenesen újra Magyarországhoz tartozott.

Negatív leltár az Ipoly menti Ság hitújításáról

Danis Ferenc, Ipolyság krónikása *Ipolyság* c. várostörténeti munkájának egyháztörténeti vonatkozású részeiben a premontreiek monostorát, a prépostság sorsát, a konvent hiteleshelyi működését, a török támadás következtében annak megszűnését tárgyalja. A hódoltságot követően a jezsuita rend települ meg a mezővárosban, majd annak magyarországi feloszlása után a rozsnyói káptalan birtokolja az uradalmat. A reformáció Ságot érintő hatásáról nem ejt szót, miként arról sem, hogy a lutheri, valamint a kálvini tanítások hatására miként jönnek létre a protestánsok gyülekezetei a városban.

Csáky Károly: *Isten házai és szolgái* című, kifejezetten egyháztörténeti művének Hont megyei vázlatos áttekintésében ugyan megállapítja, hogy 1604-ben a vármegyei urak túlnyomó többsége protestáns, de a lutheri tanokat helvét felváltó települések sorából – minden bizonnyal tudatosan – kihagyja Ságot. A premontrei rend, a sági konvent működésének, továbbá a jezsuiták települést formáló építkezéseinek ismertetésével nála is kimerül a sági vallási kép felvázolása.

Höke Lajos 1861 és 1867 között Hont vármegye első aljegyzője, később emellett levéltárnoka. Részben a comitatus egykorú jegyzőkönyveinek alapján tette közzé *Régiségek Hontmegye vallásügyi történetéhez a XVI., XVII. és XVIII. századokban* (1883) című dolgozatát. Megemlíti, hogy Bocskai a sági prépostságot elfoglalta, és hű embereinek ajándékozta. Hont vármegye 1608. április 7-én tartott gyűlése az egyházi jószágok visszaadását elrendelte, így Ruber Pál prépost is visszakapta javait. A sági premontrei prépostságon és préposton kívül Ság neve sem akként nem említetik, hogy templomát a protestánsok bírták volna, sem úgy, hogy evangélikus papja vagy református prédikátora lett volna. Esze Tamás egyháztörténész A drégelypalánki egyházmegye történetének vitás kérdései című tanulmányában sem találkozunk Ipolyság reformáció korabeli hitújítására vonatkozó adattal, említéssel.

Kudora János viski plébános írta meg Hont vármegye történetének *A római katolikus egyház c.* fejezetét. Ebben olvashatjuk, hogy Bocskai István felkelésekor (1604) a vármegye túlnyomó része a protestáns hitet vallotta; csak nagyon kevesen voltak a vármegye urai között, akik a katolikus hitben megmaradtak. Amikor Pázmány Péter az esztergomi érseki széket elfoglalta (1616), alig volt néhány katolikus pap a vármegyében, így Szalkán (1615-től plébánia), Visken és Hontbesenyődön (1636-tól anyakönyv). Katolikus részről több templom visszafoglalást is említ, így a felsőalmásit is, melyet gróf Csáky László 1638 után Besenyődhöz, a sági prépostság plébániájához csatolt.

A katolikus hitvallásra történő visszatérítést Selmecebányán az 1649-ben megtelepedett két jezsuita vette kézbe. Korponán 1673-tól kezdve két pálosrendi szerzetes végezte a lelkészi teendőket, később a bozói premontreiek jártak át.

Ság vallási viszonyairól, templomhasználatáról a plébános úr nem tesz említést, arról viszont igen, hogy a róm. kat. egyházközség anyakönyveit 1676-tól vezetik. Lipót 1688-ban a sági prépostságot a besztercebányai jezsuitáknak adományozta. A rend felépítette a régi gótikus templomot, rendbe hozták a gazdasági épületeket, az Ipolyon köhidat építtettek. A prépostság birtokaiból létrehozták a sági (Ipolyság, Tesmag, Alsópalojta helység, továbbá Lipócz, Olvár és Parassa puszta) és a pecsenicz (Pecsenicz / Hontbesenyőd/, Egeg, Nádas és Alsóalmás község) uradalmat. A rend 1772. évi eltörlését követően Mária Terézia a sági uradalmat a rozsnyói, a pecseniczit az 1776-ban felállított besztercebányai káptalannak adományozta.

Krupecz István udvarnoki evangélikus lelkész, a honti egyházmegye alesperese *A nagyhonti ágostai hitvallású evangélikus keresztyén egyház c.* történeti áttekintésében, ugyancsak a megyemonográfiában ezt írta:

„Ez időtájt /a Bocskai-felkelés korában/ az ágostai és a helvét hitvallású evangélikusok is különváltak. Hontban például egész községek hagyták el az ágostai hitvallást, fölcserélvén azt a helvét hitvallással, így: Fegyvernek, Füzesgyarmath, Kövesd, Bél, Ság, Palánk, Szob, Maros, Varsány, Csánk.” Ugyancsak a tudós teológiatanár említi, hogy Pálffy István Somorján akasztófákat állíttatott fel az evangélikus papok számára, s 1619-ben vesztették el az evangélikusok templomukat Németiben, Szebellében és Ságban, majd később Báthon, Magaslakon, Almáson és Bozókban. Kútfejét sajnos nem nevezi meg.

Mintegy 20 évvel ezelőtt született dolgozatomban (Az Alsó-Ipoly mente vallás és egyháztörténete – A honfoglalástól a millenniumig) a fenti adatok alapján tartottam Ságban én is előbb Luther majd a svájci hitvallás követőjének. Ma már látom, hogy egy forrás, egy hivatkozás alapján fogadtam el a reformáció

tanainak Ságban való elterjedését, nem jártam el kell körültekintéssel. Hozzá tehetem, hogy a 16. század közepétől a 17. század első harmadáig tartó időszak egyházi forrásokban igen szűkös, s a katolikus egyház jelenlétére, hitéletére vonatkozó emlékekkel se nagyon rendelkezünk.

Mivel a Ság helynév eléggé elterjedt (*Lelkes György* szótárában 18 is található a történelmi Magyarországról!), azonosításában különös figyelemmel kell eljárni. Helynevünk esetében nem hagyható figyelmen kívül a közeli Nógrád vármegyében a 17. század közepén a Balassák uradalmához tartozó két Ság sem: Karancsság és Ságújfalu.

A korabeli törvények áttekintése sem vitt közelebb a probléma megoldásához. Szilágyi Sándor szerkesztette A magyar nemzet történetének VI. kötetében (Bp. 1898) az 1619. évi országgyűlés rendi sérelmei a vallás ügyéről részében viszont az alábbiakra bukkantam:

„A protestánsok panaszkodtak, hogy kiszorultak a főbb hivatalokból. Sok helyütt eltiltják őket a temetkezéstől s a harangok használatától. A földesurak elfoglalják templomaikat. Így tett Alaghy Memyhért, a Pálos-rend, Esterházy Mihályné, Wesselényi Ferencz, az esztergomi érsek s mások. Kendy István kutyahitnek nevezi a protestáns vallást. Lessenyén a plébános három napig vonakodott eltemetni egy jobbágyasszonyt s azután törvény elé idézte a földesurat, ki eltemettette a holtat. Ifjabb Révay Ferencz kifosztott két protestáns templomot s kényszerítette jobbágyait a katholizálásra. Révay Pétert a holicsi protestánsokkal együtt kizárták a templomból. Az elhunyt Forgách bibornok s utódja, Pázmány, elűzték a protestáns lelkészeket egyes helységekből. Az érsek tisztartója, Bélaváry Dávid, Ölveden több protestáns polgárt elfogott, 180 forintnyi bírságot csikart ki tőlök s az iskolamestert elkergette. Pálffy István Somorjából kiűzte a protestáns lelkészt s a piacon akasztófát állított fel annak jeléül, hogy arra függeszti azt, a kit a polgárok újra behoznak. Balassa Péter mintegy tizenkét lelkészt űzött ki birtokairól s elfoglalta a protestáns templomokat. A szent-mártoni apát Deákiból, az óvári kapitány Óvárból és Rajkáról, a soproni keresztes lovagok Bú helységekből kiűzték a protestáns lelkészeket és így tovább...”

A műben említett Balassa Péter, Balassa Istvánnak, a protestáns papok nagy pártfogójának az unokája 1615-ben tért át a katolikus hitre, amikor Pálffy Miklós hadvezér leányával, Magdolnával házasságot kötött. Nógrádban a Balassák uradalmához tartozóan az 1660. évi úrbéri összeírás szerint említik Ság (Karancsság) és Ságújfalu községeket!

A történelmi munka konkrétan nem nevezi meg a helységeket, ahol a lelkészek kiűzése, templomok foglalása végbement. Találkozunk viszont Ölvéd névvel. Ebből 3 is található a Felvidéken. Református gyülekezeteit tekintve ezek közül Nagyölvéd (Esztergom vm.) és Kisölvéd (Hont vm.) is számításba jöhet, a Barsi Református Egyházmegyéhez tartoztak. Tanodát a 17. század elején inkább a nagyobb Ölvéd tarthatott fenn.

Perlaki Könczöl Márton lévai prédikátor, barsi esperes 1650. évi lajstromában a drégelypalánki református egyházmegyéből nem szerepel Ság. A Dunántúli Református Egyházkerület prédikátorai és rektorai I. 1526–1760 című kiadványban Ság néven szereplő gyülekezet a Győr vármegyei Győrság, ahonnan Szecsei Jánost 1674-ben a pozsonyi törvényszék elé idézték. Az 1674. évi gályarabper jegyzőkönyvét közreadó S. Varga Katalin ezenkívül a Nyitra, Vas és Pest vármegyei Ság települést is említ, ahonnan a prédikátort perbe fogták. Thury Etele egyházkerület-történelmi munkájában Sopron, Zala, Veszprém, Vas és Győr vármegyéből említ Ság nevű települést.

Áttekintés Ipolyság lakosságának vallásfelekezeti arányairól

A Lexicon Locorum/1773/ a mezőváros katolikus egyházát tünteti fel. A Magyar Országnek leírásában/ 1796-1799/: SÁG. Ipoly Ság. Magyar Mezőváros Hont Várm. Földes Urai a' Rozsnyói és B. Bányai Káptalanbéli Uraságok, lakosai katolikusok, fekszik az Ipoly vize mellett, mellyen kőhídya van, Honthoz fél mértföldnyire; Sóháza, és Postája is vagyon; határja jó, vagyonyjai jelesek és külömbfélék.

Ludovico Nagy Notitiae...c. munkája /1828-1829/ Ságot 231 házzal, 1356 r. k., 23 nem katolikus és 7 zsidó lakossal, összesen 1386 lélekkel említi. *A nem katolikusok között már előfordulhat evangélikus, református, de görögkeleti vallású is.*

Bars és Hont vármegye 1943-as évkönyve szerint *a törökvész megszűnte után két nemzedékkel csak 400 lelket számlál az 1754-ben kisközséggé zsugorodott Ipolyság, 1779-ben pedig 714-et. Érdekes a népszámlálási adatok megjegyzése: a lakosság színtiszta katolikus, mindössze három szentendrei szerb van, zsidót pedig a bányavárosok közelsége miatt nem szabad befogadni.*

A 19. század közepéről származó adatokat Palugyay Imre Hont vármegye leírásában találunk: *Ipoly-Sáágh mezőváros, megyei szék- és járási főhely népessége 1850-ben az összeírás szerint 1463, ebből r. kath. 1333, gör. nem egyesült 9, ágostai 40, zsidó 81 lélek; 1852-ben: 1635, ebből r. kath. 1333, gör. egyesült 9, evang. 40, zsidó 81 lélek.* A statisztika reformátusokat nem említi!

Az 1941. évi Schematismus szerint Ipolyság Hont megyében régi egyházzal, anyaegyház 1776-tól; az egyház Szűz Mária Mennybemenetelére szenteltetett. Patrónusa a rozsnyói káptalan. Hívek száma katolikus: 4400, evangélikus: 275, református: 83, görög: 18, zsidó: 847 lélek.

Álláspontok az eklézsia keletkezéséről

A város honlapján és az egyházközség weboldalán is olvasható nagytiszteletű Kuczy Lajos, a gyülekezet alapító lelkésze, barsi esperes összeállításában néhány adat, mely fenti történeti áttekintésünk közül csupán Krupecz István evangélikus lelkész fejtegetéseivel vonható párhuzamba:

Ipolyságon a Református Keresztény Egyházközség a XVI. században alakult. Az 1675. év hozza az első nagy tragédiát: a helybéli református prédikátort gályarabságra hurcolják, ám útközben Itáliában meghal...

Csengő-Tschörner András gyűjtése szerint:

Ipolyság (Šahy, Felvidék), Drégelypalánki egyházmegye, Peröcsény szórványgyülekezte. A református gyülekezet már 1590-ben fennáll, a prédikátorukat gályarabságra hurcolták, aki Itáliában meghalt, az ellenreformáció alatt megszűnt mindkét protestáns gyülekezet, bizonyíthatóan 1888-tól újra van református egyház, 1900-ban elhatározzák a közös templomépítést az evangélikusokkal, és új közös templomukat 1904-06-ban építették toronnyal.

1910-es népszámlálási adatok: Ipolysági járás, 4206 lakos, 4003 magyar; 122 szlovák, 64 német, 3289 római katolikus, 660 izraelita és 128 református.

Miből eredeztethető az Ipoly menti Ság reformáció korabeli hitújítására vonatkozó állítás? Minden bizonnyal a Ság nevű települések gyakoriságából, és azonosításuk nehézségeiből. Ezt a feltételezést támasztja alá az Ipolysági Kopogtató 5. évfolyamának 2. számában prof. dr. Réthy Lajos írásának azon része, mely az Ipolyságon 1938 és 1942 között folyó református hitoktatással foglalkozik, s ide azonosítja Szecsei János „sági prédikátor”-t, akit a gályarabperben elítéltek – vagyis a reformáció Ságot is megérintette.

A református egyházközség/gyülekezet múltja ma még feltáratlan. 1938 novemberére és 1944 decemberre

között azt tanították a református gyermekeknek, hogy 1590-ben már van ref. gyülekezet Ipolyságon. / Kuczy Lajos feljegyzéséből/

Különös módon derült fény arra a közelmúltban, hogy Ipolyságon a 19. század első felében élő református gyülekezet működött. Gyülekezeti központjuk, templomuk felépítéséhez az ipolysági reformátusok 2008-ban fogtak hozzá. A kis létszámú, de hitében és tenni akarásában erős gyülekezet a felvidéki, anyaországi, a Kárpát-medencei, de a szórványban élő magyar reformátusoktól és a külföldi keresztyén egyházaktól is segítséget, támogatást kért az Úr hajlékának megépítéséhez.

2009. május 10-ére a Szigetmonostori Református Egyházközségtől az ipolysági lelkipásztor és gondnok meghívást kapott Szigetmonostorra. A helyi lelkész, Mikolai Ágnes elmondta, hogy az 1838-as nagy durai árvíz idején településükön szinte minden házat elpusztított az ár, köztük a parókia épületét is. Az akkori lelkész, Konta Benjámint látva, hogy nyája erején felül van terhelve, nem hirdetett adakozást, hanem ő maga ment adományt gyűjteni. Bejárta a környék településeit, prédikált, és az összegyűlt adományokból építették fel a parókiát. Útja során jutott el Ipolyságra, prédikált a gyülekezetben, s az ipolyságiak is támogatták a szigetmonostori parókia újjáépítését. Amikor a lelkész a régi dokumentumot olvasta, eszébe jutott, hogy Ipolyságról nem is olyan régen levelet kapott. A segélykérő levél alapján hívta meg a gyülekezet vezetőit, hogy 170 év elteltével viszonzhassák az ipolyságiak segítségét.

Izsmán Jónás lelkipásztor a templom 2014. szeptember 28-án tartott felszentelési ünnepségén a gyülekezet történetéről szólva sem mulasztotta el megemlíteni ezt az esetet.

Szórványban és fiókegyházként a 19-20. században

A Dunántúli Református Egyházkerület Névtáraiban 1882-től tudjuk nyomon követni a jelenkori eklézsia születését. Ebben az esztendőben Perőcsény anyaegyház fiókegyházként tűnik fel Hont vármegye székhelye, Ipolyság 28 lélekkel. A '80-as években a gyülekezet létszáma 65-68 főre növekszik, majd a kilencvenes évek elején visszaesik: 1892: 40, 1893: 41 lélek. Nem tudjuk, mi lehetett a megtorpanás oka, hiszen 1894-től 1899-ig 60 főben stabilizálódik a fiókegyház létszáma. Viszont 1900 és 1910 között már csak szórványként szerepel a mezőváros, illetve az ipolysági és csalomjai járás. A Névtárakban nem egyértelmű az egyes helyekhez tartozó lélekszám hozzárendelése. 1900 és 1902 között *Ipolyság és csalomjai járásban* 60 főről 75 főre emelkedik a gyülekezeti tagok száma. 1903-tól 1905-ig *ipolysági járás* és *csalomjai járás* együttesen 217 református hívőt számlál. 1906-07-ben Ipolyság 75 majd 60 református lélekkel önállóan szerepel, külön megemlítve az ipolysági és csalomjai járást lélekszám nélkül. A mezőváros létszáma 1910-ig megőrzi a 60-as lélekszámot (az 1909. évi 6 fő minden bizonnyal nyomdahiába), 1908-ban, 1909-ben a járások említése nélkül. 1910-ben a városon kívül szerepel a sági és ipolynyéki szolgabírói kerület ugyancsak 60 református gyülekezeti taggal.

Az Ipolyságon lakó Báthory Gábor ügyvéd 1865 és 1873 között a szeniorátus világi jegyzője és tanácsbírája. 1893. július 8-tól dr. Kovács Sebestény Endre ipolysági orvos a Drégelypalánki Református Egyházmegye világi tanácsbírája 1915-ben bekövetkezett haláláig.

Ebben az időszakban történt a fentebb már említett protestáns templomépítés: 1900 májusában Zanoletti bíró vezetésével Ipolyság mezőnagyközség tanácsa elhatározta egy telek eladását a két protestáns gyülekezetnek közös templom építésére. Az alapkövetétel 1904-ben, a templomszentelés 1906-ban volt. Az Ipolysági Kopogtató 2008. 3. számától a 2011. 3. számáig terjedően nyolc részben tette közzé Izsmán Jónás tiszteletes úr a Honti Lapok templomépítés korabeli számai alapján az Isten háza megépítésének előzményeit, a bizánci stílusban tervezett evangélikus és református templom költségvetését, a

reformátusokban az épülő templom közösségét illetően felmerült kételyeket, ezek eloszlatásának kísérletét, majd a telek tulajdonjogának bejegyzését az ipolysági evangélikus fiókegyház javára, a jelvényháborút / kereszt, kakas vagy csillag kerüljön-e a toronyra?/, végül a templom evangélikusok általi felszentelését. A palánki egyházmegye missziói bizottságának Baranyay Károly elnök által előterjesztett 1915. évi beszámolójának fontos megállapítása: a szórványok közül Ipolyság érdemel különösebb figyelmet, mert a lélekszámánál fogva /75/ fiókegyházzá fejleszthető. Ennek megvalósulását a háborús évek, majd Trianon keresztülhúzta. Pedig az 1918. évi rendes gyűlésen a következő évi közgyűlés helyszínéül Ipolyság került megnevezésre.

Újra a drégelypalánki református esperesség kebelében

Az 1941. évi egyházlátogatáskor Ipolyság fiókegyház lélekszáma 87, a tankötelesek száma 5. Konfirmáció a középiskolában volt. 1942-ben a fiókegyház és a szórványok 126 lelket, a tankötelesek 40 főt számlálnak. Segédlelkési állás létesített: Kossár András 1941. november 17-én lépett szolgálatba.

A fiókegyház megalakulásának hivatalos jóváhagyását a palánki egyházmegye 1942. évi közgyűlése mondta ki:

Tárgyaltott Ipolyság fiókegyházzá való alakulása. A perőcsényi lelkipásztor bemutatta a perőcsényi egyház presbitériumának 1942. május hó 10-én, az ipolysági fiókegyház presbitériumának 1942. május hó 28-án kelt határozatát jegyzőkönyvi kivonat alakjában, melyek szerint mindkét egyház kijelenti, hogy egymással semmiféle anyagi kötelezettség helyzetében és igényében nincsenek. A perőcsényi presbitérium nem kívánja érvényesíteni azon jogát, amely az I. tc. I. §. 17. pontja alapján alkotott Egyházker. Szabályrendelet 1. pont 4. §-ában foglaltatik, nevezetesen az ipolyságiaktól nem kíván és nem fogad el semmiféle adót, még a lelkési fizetéshez való hozzájárulásként sem; az ipolysági presbitérium pedig kijelenti, hogy a perőcsényi egyháztól anyagilag független, tehát semmiféle anyagi támogatást és segítséget tőle nem igényel. A perőcsényi presbitérium tudomásul veszi Ipolyság szórványnak fiókegyházzá való alakulását, s vele való jogviszonyának tisztázása tekintetében a Szabályrendeletre hivatkozik. Ugyanezt teszi e tekintetben ipolysági presbitérium is.

Az egyházmegyei közgyűlés a bemutatott jegyzőkönyvi kivonatokban megnyilatkozó együttes kívánság alapján Ipolyságnak fiókegyházzá való szervezését tudomásul veszi és jóváhagyja. Tudomásul veszi, hogy a perőcsényi egyház nem tart igényt az ipolyságiak adójára, még a lelkési illetményekhez való hozzájárulásként sem. Tudomásul veszi azt is, hogy Ipolyság anyagilag Perőcsénytől függetlenül kíván működni. Kimondja az egyházmegyei közgyűlés, hogy Ipolyság lelkigondozása a perőcsényi lelkész felügyelete alatt álló segédlelkész feladata, akinek lakásáról, díjazásáról az egyházkerület támogatása mellett Ipolyság tartozik gondoskodni. Kimondja továbbá, hogy ipolysági egyháztag perőcsényi presbiter nem lehet, valamint azt is, hogy a perőcsényi egyház belső jogállását, helyzetét Ipolyság szórványnak fiókegyházzá való szervezése hátrányosan nem befolyásolhatja. Egyben Ipolyság presbitériumának számát a hivatalból való tagokon kívül 8 /nyolc/-ban állapítja meg. Végül nem mulaszthatja el közgyűlés azon hő óhajának kifejezését, hogy Ipolyságnak ez a lépése az ottani kicsiny református gyülekezetnek nemcsak egyházi, hanem lelki megerősödését is szolgálja és megnöveli.

Ugyancsak az 1942. évi közgyűlés elé került az ipolysági reformátusok beadványa a század elején épített protestáns templom használatában kialakult helyzet reformátusok által is méltányos megoldására.

Tárgyaltott az ipolysági református fiókegyház beadványa. Az ipolysági református fiókegyház az ipolysági evangélikusok templomának a reformátusok által való használata tekintetében a jogviszony szabályozását

kéri, s ennek elérése érdekében a református és evangélikus egyház legfőbb testületeiből alakult közös protestáns bizottsághoz fordul döntésért.

Az történt ugyanis, hogy dr. Fenyves Samu, az ipolysági evang. fiókegyház gondnoka hivatalos levelet intézett az ipolysági református fiókegyház gondnokához, amelyben közli vele mihez tartás végett, hogy a református istentisztelet minden hó első vasárnapján reggel 9 órakor kezdődik. Ebből a gondnoki levélből az ipolysági református fiókegyház presbytériuma azt látja, hogy a jövőben súrlódások állhatnak elő az evang. és a ref. egyházak között a templom használatát illetően, emiatt a közös protestáns bizottságtól a templom használata tekintetében a jogviszony szabályozását kéri. Az egyházmegyei közgyűléshez intézett és jelen határozattal továbbterjesztett kérvényéhez csatolta az ipolysági községi határozatot jegyzőkönyvi másolatban, mely szerint a telek protestáns templom építésére adatott el a nagyközség által. Csatolta dr. Fodor Vilmos ny. főszolgabírónak, Pályi Pál ny. főispánnak nyilatkozatait, valamint egy jegyzőkönyvi kivonatot, amely iratok szerint megállapítható, hogy az Ipolyságon épült, ma az evangélikusok nevére álló templom eredetileg közös, protestáns templomnak készült. Marek Károlyné (evang.) és Nyáry Alfonz (ref.) buzgólkodása következtében, de a református hívek nagyobb áldozatkészségből épült meg. Hogy ez a templom valóban „közös” épületnek készült, azt leginkább az a tény is igazolja, hogy a tornyáncsillag, tetőzetének hátsó csúcsán pedig kereszt van. Ez a kettős jelvény használat is feltétlenül a közös szándékot igazolja. Hogyhogy nem, az történt, hogy a nagyobbbrészt református pénzből és a reformátusok által történt társadalmi mozgalomból épült templom az evangélikusok nevére telek-könyveztetett. Tekintettel arra, hogy, amint azt az ipolysági evangélikusok gondnokának levele is igazolja, a reformátusok, akiknek száma most lényegesen nagyobb, mint az evangélikusoké, nem jogos tulajdonként, hanem gondnoki engedély alapján használhatják a templomot, ez a helyzet részben nem felel meg a történelmi háttérnek, nem felel meg a valóságos helyzetnek sem, de nem felelhet meg a reformátusok és evangélikusok között mindenképpen megkívánt és szükséges jóviszonynak sem, az ipolysági reformátusok a jogviszony szabályozását kéri a templom használata tekintetében.

Az egyházmegyei közgyűlés a rendelkezésére álló adatokból kétséget kizárólag látja, hogy az ipolysági evangélikus templom közös, protestáns templomnak készült s annak építése körül az Ipolyságon akkor kisebbségben levő reformátusság mégis a nagyobb erkölcsi és anyagi buzgóságot fejtette ki. Megállapítja azt is, hogy a templomhasználatot illetően a református és az evangélikus egyház között az ipolysági evangélikus gondnok levele alapján súrlódásokra okot adható helyzet alakult ki, amelynek következtében kívánatos volna a jogviszony szabályozása. Nem kutatja az egyházmegyei közgyűlés, hogy a kétségtől mentes közös protestáns jelleggel és rendeltetéssel épült templom annak idején miért telekkönyveztetett az evangélikus egyház nevére, de indokoltnak látja, hogy a telekkönyvben a reformátusok templomhasználati joga, mint szolgalmi jog biztosíttassék. Éppen ezért azzal a tiszteletteljes kérelemmel terjeszti fel az ipolysági reformátusok beadványát mellékleteivel együtt, hogy a közös protestáns bizottság közbejöttével a jogviszony a fentebb leírt módon szabályoztassék.

Az 1943. évi egyházlátogatáskor a fiókegyház lélekszáma már 150, a tanköteleseké 24. Egy év múlva 160-ra növekedett a gyülekezethez tartozók, s 36-ra az iskolakötelesek száma. A segédlelkész továbbra is Kossár András.

Az egyházmegyei belmissziói bizottságának előterjesztései a háború alatti években elismerően szólnak az Ipolyság és környéke, majd a fiókegyházban folyó szóránymunkáról. 1940-41-ben heti két hittanórát, évi 52 istentiszteletet, 6 úrvacsoraosztást tartottak. Az egyháztagek befizettek 259,23 P egyházi adót, amit teljes összegében Ipolyságra fordítottak.

Peröcsény szóránnyához tartozó települések: Alsótúr, Bernece-Baráti, Alsószemeréd, Felsőszemeréd, Gyerk, Hont, Horváti, Ipolyfödemes, Ipolyság, Ipolyszécsénke, Ipolyvisk, Kelenye, Kemence, Kistúr,

Középtúr, Palást, Parassapuszta, Pereszlény, Tesmag, Tésa, Tompa.

Miután Ipolyság fiókegyházzá szervezkedett, egyházkerületi segéllyel és a hívek adományaival segédlelkési állást tartott fenn. Kossár András segédlelkész igen buzgó és lelkes szeretettel látta el munkáját. Végezte a vallástanítást a tanintézetekben, bibliakört vezetett, meglátogatta a családokat, összetartotta a híveket és igehirdetésével építette a lelki házat. A különböző községekben is látogatta a híveket, akik bejártak Ipolyságra, de 6 ízben tartott istentiszteletet községekben is. 1942-ben egyházi adót 92 P-t fizettek. Ipolyságon egy lelkész teljes munkaerejét lekötő lelkési munka van.

A templomügyben a felsőbb egyházi szervek eljárásbeli útmutatását csak másfél év elteltével, az 1944. januárban tartott közgyűlésen ismerték meg az ipolysági reformátusok.

Lelkési főjegyző bemutatja a konvent határozatát az ipolysági templom tulajdonjoga szabályozása tekintetében hozott egyházmegyei és egyházkerületi határozatok kapcsán, amelyben megállapítja, hogy a közös protestáns bizottság nem bír hatáskörrel vagyoni jogi kérdések eldöntésére, éppen ezért az 1938. évi X. t. c.-ben megjelölt bíróság igénybevétele javasolja, amennyiben nem járna sikerrel a fokozatos egyházi hatóságoknál való eljárás.

Az egyházmegyei közgyűlés kénytelen megállapítani, hogy a Konvent határozata jogi szempontból kifogástalan, mert ennek a vitás ügynek eldöntésére valóban az 1938. évi X. t. c.-ben megjelölt bíróság hivatott. Az Ipolysági fiókegyház presbitériuma és a fokozatos egyházi hatóságok is tudatában voltak ennek a módozatnak határozatuk meghozatalakor, de éppen a bírósági eljárást akarták elkerülni, amelynek mindig keserű utóíze szokott maradni vitás vagyoni jogi ügyek eldöntésénél, s a békességkeresés vezette őket abban, hogy nem a közös protestáns bírósághoz, hanem a közös protestáns bizottsághoz fordultak kérésükkel. Tekintettel azonban a Konvent jogi álláspontjára, az egyházmegyei közgyűlés felhívja az Ipolysági fiókegyház presbitériumát, hogy kérje a vagyoni jogi helyzet tisztázását a fokozatos evangélikus egyházi hatóságoktól, és amennyiben ez az út nem járna eredménnyel, vigye az ügyet végső fokon az 1938. évi X. t. c.-ben megjelölt bíróság elé.

A közgyűlésben még egy ipolysági téma került tárgyalásra: hitoktatói vagy missziói lelkési állás szervezése. A Konvent hivatkozott határozata szerint kívánatos volna a drégelypalánki egyházmegyében Ipolyságon hitoktatói lelkési állás szervezése. Az egyházmegyei közgyűlés Ipolyságon missziói lelkési állás szervezését látna kívánatosnak, mivelhogy a hitoktató lelkési állás szervezéséhez – fájdalom – a növendékek számában megkívánt előfeltétel hiányzik. De talán néhány szórvány odacsatolásával a missziói lelkészség alaposan megszervezhető lenne. Felhívja azért az egyházmegyei közgyűlés Ipolyság presbitériumát, hogy tegye megfontolás tárgyává Ipolyságon missziói lelkészállás szervezését, s ennek munkálatait indítsa meg. Megvalósulásába a háború, a politika ismét közbeszólt... Az egyházi többség 1944 decemberében elhelyezi az ipolysági református lelkészt, Kossár Andrást, így 1992 tavaszáig nincs helyben lakó református lelkész. Máshol lakó lelkészek végzik a szolgálatokat, legtöbbször Ipolypásztórol. Ipolyság református lakossága ismét szórványba süllyedt.

Szúdy Nándor lelkész, bibliás festőművész

Ipolyságon született, elemi és középfokú iskoláit is jórészt szülővárosában járta Szúdy Nándor. Az ipolysági magyar gimnázium 8. évfolyamát az 1930/31. tanévben fejezte be, osztályfőnöke Füredi Hugó. A jubileumi évkönyv adatai szerint 1935-1936-ban a gimnázium vallástanára.

1943-ban készült önéletrajzának teljes közlése nemcsak személyes lelkési és művészi törekvéseihez, hanem a 30-40-es évek Felvidékének falusi kálvinistái világlátásához is adalékként szolgál.

1913. V. 30-án születtem Ipolyságon. Apám: Szúdy János, a bori (Hont vármegye) Szúdyakból való, csendőrőrmester; majd törvényszéki altiszt volt, ahonnét nyugdíjba ment, anyám Kinizsi Jolán, római katolikus, Bajnáról való (Esztergom vármegye). Iskoláimat Ipolyságon végeztem, és ott is érettségiztem 1931-ben.

Közben 4 évig Komáromban is éltünk, 1921-24-ig, így a II-IV. elemít és az I. gimnáziumi osztályt ott végeztem el. Apám ugyanis az ipolysági törvényszék megszűntével Komáromba került nyugalomba vonulásáig.

A teológiát Losoncon végeztem az 1931-35. években. Közben „külföldi stipendiummal” 2 szemeszterre a budapesti teológiára is elkerültem. A stipendiumot tulajdonképpen azért kaptam, hogy Budapesten a teológia mellett a festésben is képezhessem magam. Így voltam Szőnyi István szabadiskolájának tagja 1933. I. 1.–VII. 28-ig. Az első lelkészképesítő vizsgát Kassán a Konventi gyűlés előtt tettük 1935 májusában, és itt is bocsátottak ki bennünket ünnepélyesen.

Segédlelkészkedtem: 1935. VII. 1.–IX. 1-ig Garamlőkön. Érdekes, száraz, vértelen, poros hangulatú, akáclombos falu, Móricz Zsigmond pap szegényeinek hangulatával. Itt ismerkedtem meg a templomi székpörökkel, bibliakörös öregasszonyok hitvilágával. Néhány tanulmányfejet is festettem róluk. 1935. IX. 1.–X. 31-ig Ipolypásztón az öreg, munkaképtelen Kovács Sebestyén Kálmán bácsi mellett. A legnagyobb élményem az volt, hogy haza, Ipolyságra járhattam be hittant tanítani. Gyülekezeti munkánk csak a templomi igehirdetésből állt. Pásztó inkább az Ipoly szépséges parti tájaival hatott rám, addig a rövid ideig, amíg ott lehettem. 1935. XI. 1.–1936. III. 1-ig Pozsonyban voltam püspöki és konventi titkár Balog Elemér püspök úr mellett. Erőltetett városi széria munkát kellett végezni, rengeteg hitoktatással elemítől tanítóképzőig, nagyon sok adminisztrációval konventi, kerületi s eklézsiái ügyekben, s a felvidéki (csehszlovákiai) papság összes kongrua ügyeivel a krajinsk úrad felé. Soha életemben még nem volt, s valószínűleg nem is lesz annyi fizetésem, mint addig a néhány hónapig volt (kerületi s konventi titkár egyesített fizetése havi 3000 cseh korona). Sok könyvet és holmit vásároltam, és elhatároztam, hogy megházasodom. Bántott az, hogy itt a püspök úr megtiltotta a titkárok házasságát. Ezért rövidesen a pátriámba, Barsba igyekeztem, s Lévára kértem magam Antal Gyula mellé. Az áthelyezést 1936. III. 1-vel meg is kaptam. Így 1936. III. 1.–1937. XII. 15-ig itt voltam hitoktató és segédlelkész. Antal Gyula Csehszlovákia legjobb principálisa volt. Kitűnő lakásom és jövedelmem volt, ezt még ő maga is megtoldotta zsebpénzzel, azért, mert helyette is helytálltak a hivatalos ügyekben segédlelkészei, amíg ő a városházán Léva város bírója és vezetője volt. Léván ismerkedtem meg a tulajdonképpeni gyülekezeti élettel. Bibliaköröm és lányköröm volt. A bibliakör a koszmályi Béthel árvaház és missziós központ tartozéka. Itt kapcsolódtam Nehézy Károlyék Béthel egyesületének missziói mozgalmához. Eleven lelki élet mellett kultúréletet is élhettünk, és művészettel is foglalkozhattam.

1936. november 21-én megnősültem. Feleségem is igen szerette Lévát életünk lelki és szellemi elevensége miatt. 1937. november 8-án született fiunk, János. Azután meghívtak Garamszentgyörgyre lelképásztornak, és helyemet 1937. december 16-án el is foglaltam. Konzervatív, erősen (körülbelül 100 éve) egykés Garam parti faluba, templomos, hagyománytisztelő, új dolgokat nem kedvelő gyülekezetbe kerültem. Bibliakört, lánykört és egy kis ifjúsági munkát mégis sikerült elindítani. (Csak azt kezdték egy időben, eleinte sokallani a hívek, hogy a templomban mindig az Úr Jézus Krisztusról is – nem csak Istenről – prédikálnak. Ezt kissé újszerű túlzásnak tartották a tiszteletreméltó elmúlt idők nyomán.)

Életünkre azonban már 1938-ban ráfeküdt a második világháború. Az 1938-as tavaszi és őszi mozgósítás zavaros, borús napjai után 1938. november 9-cel kissé kisütött a nap, mikor hazatértünk

Magyarországba, de aztán nemsokára még zavarosabb és feszültebb lett a helyzet, kitört a II. világháború, ráfeküdt a lelkekre a félelem és a csüggedés, és kezdetét vette a háborús pásztori szolgálat, ahol mindig a vigasztalás és a biztatás és a csüggedés elleni harc a legfőbb munka. A felvidéki, így a garamszentgyörgyi nép nem tudja elfelejteni a demokráciát, amiről hiába magyaráznak neki méltóságos és kegyelmes uraink, hogy „átkos” és „elnyomó” volt, jól tudja a nép, hogy ez nem igaz (egészen), és sajnos sokszor zúgolódva kívánczik vissza Egyiptom húsos fazekai mellé. Azt tartja a nép, hogy minden felülről jövő propaganda csak egy megkorhadt és rothadóban lévő régi, „igazságtalan” rendszer mentegetőzése és fennmaradni akarása. Ebben a légkörben kell harcolnom, mint a többi pásztornak, a hitért és a lelkekért. Közben a falu tovább egykézik, és itt létem 6 esztendeje alatt, 1938. I. 1-től 1943. IX. 1-ig 736-ról 680-ra fogyott a gyülekezet létszáma. Ki tudja, mi ennek az oka? Az biztos, hogy nem csak gazdasági, hanem lelki is. Talán azért nem születik magyar földműves gyerek elég, mert magyar parasztnak születni nem érdemes, amint a magyar parasztság eddig is tapasztalta. Krisztusban is csak úgy van segítség a számukra, ha a vezetők a legfelsőbbekig Krisztushoz térnek, és más, emberibb életformát teremtenek a magyar parasztság számára. Hisszük és reméljük, hogy ez a folyamat már megindult, és vele a magyar nép újjászületése is.

Garamszentgyörgyön született 1939. I. 20-án leányom: Lilla.

(Nem tudom, érdekeli-e valakit, ezért csak zárójelben, itt a végén följegyzem, hogy lelkipásztori munkám mellett művészettel is foglalkozom. Festek, és egy hívő, bibliás, népi gyökerű, magyar művészeti irányt szeretnék kifejleszteni. Művészeti törekvéseimet az 1941-es Országos Protestáns napokkal kapcsolatos gyűjteményes kiállításon mutattam be Budapesten. Első kiállításom 1939-ben Budapesten, Gauguin hatása alatt meg a keresés jegyében állott. Bibliás magyar képzőművészeti törekvéseim kisebb-nagyobb visszhangot keltettek, nemcsak képzőművészeti, hanem egyházi közéletünkben is, teljes kifejlődésük azonban még a jövő zenéje).

Kelt Garamszentgyörgyön 1943. szeptember 15-én.

Szűdy Nándor református lelkipásztor

Kuczy Lajos gyülekezettörténeti összefoglalójából

“1945 nyarától a sági gyülekezetet az alábbi eklézsiákból gondolják: Ipolypásztó, Hontfüzesgyarmat, Bori, s megint Ipolypásztó – 1969 augusztusáig. Az istentelen tehát embertelen kommunista rendszer miatt 1991 februárjáig szünetel a gyülekezeti élet.

1990 novemberében az Ipolyságon lakó Ábrahám Kornél agrármérnök felszólít, hogy foglalkozzam a város reformátusaival. Némely sági idős reformátusok és én is külön-külön tartunk otthonaikban böjtöléssel egybekötött csendes napokat: imáinkban kérjük az Urat, hogy igazítson el ebben az ügyben.

A jelenlegi lelkipásztor – Kuczy Lajos – február 3-tól végzi a szolgálatokat, majd 1992 tavaszán Ipolyságra költözik. Nős, egy fiúgyermek apja. Az istentiszteleti rendtartás nyelve a magyar, de felkérésre szlovákul és csehül is prédikál.

Az 1991. évi népszámlálás szerint a város lakóinak száma: 8 551, ebből hivatalosan a reformátusok száma: 61.

1991. január 25., Pál fordulásnak a napja. A sági róm. kat. esperes rendezésében ökumenikus alkaloma

róm. kat. templomban négy felekezet tagjainak részvételével (róm. kat. + ág. h. evangélikus + ref. ker. + cirkev bratská). Utána díszvacsora a plébánián, ahol az akkori esperesem Szakál Attila szóban engedélyezi Ipolyság reformátusainak lelkigondozását.

Másnap elutaztam Ipolypásztóra, mert papíron az ottani ref. lelkész volt a ságiak papja. Szóban megkaptam tőle az engedélyt sági tevékenységemhez. Átadott egy Úrasztali terítőt, amelyen a hímzett évszám 1905. 1991. február 3. Első istentisztelet – 1969 augusztusa óta. Tehát több mint huszonegy és fél év után ismét van gyülekezeti élet.

33-an (harminchárman) vagyunk eleinte. Sok huzavona után a mi Zsinati Elnökségünk diszkrét csendességben igazolja a gyülekezet ANYAEGYHÁZKÖZSÉG-i státuszát 1994-ben. Az Ipolysági Református Keresztyén Egyházközség jellege: Regionális Missziós Diaszpóra Centrum. Ipolyság és Losonc között nincs ref. gyülekezet, sem templom, sem imaház, sem parókia – szóval semmi sincs, csak a szlovák evangélikusokkal tarkított katolikus tenger. Északon csak Zólyom (Zvolen) és Besztercebánya (Banská Bystrica) városokban van maradék reformátusság, akiket Rimaszombatból gondolnak.

A Regionális Missziós Diaszpóra központja tehát Ipolyság, keleti irányban Nagykürtös városáig terjed (Velký Krtíš), északra Korpona (Krupina) városka még ide tartozik, délre pedig az utolsó községünk Ipolyszakállos (Ipeľský Sokolec). Csak közvetve tartozik ide, hogy még beszolgálom Fegyvernek (Zbrojníky, 24 km; oda-vissza 28 km) és Kisóvár (Starý Hrádok, 32 km; oda-vissza 64 km) gyülekezeteit. A lélekszám időközben elérte a 89-es létszámot itt a városban, de a gyülekezeti létszámban van hullámnázás. 1997-ben úgy döntöttünk, hogy az egyházfenntartói járulék befizetése a nyilvántartás kezdete. Ez évente minden megkeresztelt személy után 50,- Sk (ötven korona). Így vagyunk 1998. január 1-jén 70-en (hetvenen). 1990 és 1997 között a megváltozott gazdasági körülmények között többen visszaköltöztek korábbi lakóhelyükre (munkanélküliség!).

Az istentelen tehát embertelen kommunista diktatúra éveiben elmaradt keresztelesek és konfirmációk pótolhattak. Minden vasárnap van istentisztelet + hetente egy óra konfirmációra készülőkkel; havonta egyszer van asszonyok bibliaórája; évente négyszer van presbiterek bibliaórája.

Lelkipásztori munkám nagyobb része a családlátogatás és a betegek látogatása (aki otthon beteg, vagy az itteni kórházban, azt hetente kétszer is meglátogatom igeolvasással, imádsággal; de van magánvállalkozó, aki annyit dolgozik, utazik, hogy tavaly 1997-ben csak egyszer tudtunk leülni négyszemkört a Biblia mellé.). Tavaly volt három keresztelek, de négy temetés; az idén eddig három keresztelek és két temetés (1998. nov. 25.). Itt a városban arra törekszem, hogy kortól függetlenül mindenkivel évente legalább egyszer négyszemkört is elbeszélgessek, nyugodtan, sehova sem sietve.

1998. január elsején 70 (hetven) adófizető tarthatunk számon. 1998. november 30-án 76 sági református van nyilvántartva templomi istentisztelet kapcsán. Van aki minden vasárnap jelen volt, s aki legkevesebbszer jött az ez évben ötször. A 76 (hetvenhat) sági református templomlátogató, 42 (negyvenkettő) családban él, e negyvenkettőből 9 (kilenc) a református család, a többi vegyes házasság.

Kuczy Lajos, 1998. november 25.”

A gyülekezet 2000-ben telket vásárolt kistemplom és parókia építésére. Hivatalosan és önként jelentkezett hetven hívő lélek, becslések szerint mintegy 200 református van.

És megépítették az Úrnak háza...

/Kir. I. 6:1/

2014. szeptember 28-án mintegy 450-500 egybegyűlt jelenlétében szentelte fel Fazekas László, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke az ipolysági református gyülekezet templomát, gyülekezeti központját, parókiáját. Nem mindennapi, szakrális esemény ez – püspök úr meg is említette, hogy még nem volt része benne. Ipolyságon 1734-ben, majd 1906-ban szenteltek az Úrnak hajlékot – jelenkorunkban különösen ritkaságszámba megy.

A 2000-ben megvásárolt telken 2008-ban, Izsmán Jónás tiszteletes úr beiktatásával egyidejűleg történt meg az alapkövetel. A gyülekezetnek, a presbitériumnak nagy bizodalma és összefogása, önfeláldozó segítsége, a fiatal lelkésznek szervezőkészsége, találékonysága, kitartó adománygyűjtése s nem utolsó sorban a Gondviselő által plántált küldetéstudata kellett ahhoz, hogy az induláskor meglévő 2000 euróval való jó sáfárkodás eredményeként 161 000 eurót tudtak kifizetni az építkezés költségeire. A támogatók segítségét Oros Zoltán, a gyülekezet gondnoka köszönte meg, a támogatást, mely soha nem akadt el: egyháztól, testvérgyülekezetektől, segélyalapoktól, alapítványoktól, magánszemélyektől; Németországból, Hollandiából, Magyarországról, Szlovákiából. A gondnok úrnak a köszönetet a lelkipásztor fejezte ki: 8 éven át befogadta őt családjával együtt, illetve a 2008-ban elkezdett építkezést kezdettől fogva felügyelte és vezette.

Az ünnepi istentisztelet három végzős teológus kibocsátásával, püspöki áldásával ért véget.

Végül, egyetértőleg, hadd idézzem Hodossi Sándor főiskolai docens 2010 novemberében Nagykovácsoson a Doktorok Collégiuma Pedagógiai Szekciójának ülésén elhangzott előadásának néhány gondolatát, megállapítását:

“Az ipolysági református gyülekezet ma egyszerre játszik periférikus és központi szerepet. A nagy református központoktól távol, a határ szélén elszigetelten él a közösség, ugyanakkor, mint szórványgondozó missziói központ a térség reformátusságának összetartója, szervezője és gondozója...”

Fiatalkorú, dinamikus fejlődő közösség. Nem béklyózzák kiüresedett tradíciók. Azt bizonyítja, hogy egy keresztyén közösség akkor igazán életképes, ha szervesen bekapcsolódik a helyi társadalom életébe. Így képes arra, hogy betöltse küldetését. Nem hivalkodva, de természetes hitelességgel legyen Krisztusra mutató jel. Krisztusi értékeket képviseljen egy egyháztól, anyanyelvtől, megtartó hagyományoktól elszakadó szekuláris világban, ezzel fejezve ki, hogy vállalja a felelősséget a tágabb környezet iránt is. Mert ezt tanulta Urától. Ez a magatartás segítheti az egyház iránti csökkenő társadalmi bizalom megerősödését. Ez érvényes az Ipoly mindkét oldalán. Egy másik fontos tanulság, amit keresztyénként tudunk, de nem mindig élünk át egyforma intenzitással, hogy egymásra vagyunk utalva. Paláston és Ipolypásztón, Perőcsényben és Ipolyságon. Összetartozunk, közösen a feladataink, nehézségeink, örömeink. Közös a küldetésünk. A szolgálat, a csendes, de elkötelezett munka, „Orando et laborando” lelkülete az egyetlen hiteles keresztyén magatartás a szekuláris világ szemében.”

Az Ipolysági Református Keresztyén Gyülekezet erős, megtartó gyökerekre lelt.

Az ipolysági gyülekezet gondozása

1882 és 1920 között, majd 1938-tól 1944-ig a Perőcsényi Református Gyülekezet lelkészei – Juhász Lajos, Kovács Sebestény József – és segédlelkészei látták el az Ipolyságon élő reformátusok lelki gondozását.

Lelkészek, gondnokok**Ipolyságon tevékenykedő segédlelkészek**

Domján Aladár 1939–1940 (a gimnázium és polgári iskola hittanára)

Illés József 1940–1941 (vallásoktató a gimn.-ban és polg. isk.-ban)

Kossár András 1941–1944 (hittanár, majd az ipolysági kórház, valamint a fiókegyház lelkésze)

1945–1969 között a szórványgyülekezetet Ipolypásztóról, Hontfüzesgyarmatról és Boriból gondozták.

Helyi lelkipásztorok

Kuczy Lajos 1991–2004 (barsi esperes: 2002–2004)

Izsmán Jónás 2004. nov.-tól esperesi segédlelkész, 2008. szept. 28-tól rendes lelkész

Gondnokok

Ábrahám Kornél 1991–2006; Varga Béla 1991–1998; Oros Zoltán 2006-tól.

Források, irodalom

Egyh. m. jk. 1942; RL E/6 1. Egyh. lát. jk. 1941–1944; Izsmán Jónás adatközlése 2014. dec. 10.

Az egyházközség iratai: Anyakönyvek (kereszteltek, házasulók, halotti) 1991-től; Presbitériumi jegyzőkönyvek.

Csáky Károly: Isten házai és szolgálói – Az Ipoly mente egyházi műemlékei és jeles személyiségei. Dunaszerdahely, 1993. 157 p. + térkép és képmelléklet.

Csáky Károly: A Dunától a Szitnyáig. Révkomárom, 2003. 353 p.

Danis Ferenc: Ipolyság. Komárom, 2005. 88 p.

Esze Tamás: A Drégelypalánki egyházmegye történetének vitás kérdései. Egyháztörténet, 1944. 234-259 p.

Hetényi Rezső (közzéteszi): Bars és Hont k. e. e. vármegyék évkönyve 1943. Léva, 232 p. http://library.hungaricana.hu/hu/view/SOMORJA_BarsesHontvmegyeevkonyve/pg=0&layout=s

Hőke Lajos: Régiségek Hontmegye vallásügyi történetéhez a XVI., XVII. és XVIII. századokban. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap XXVI évfolyam (1883) 32. sz. 1031–1034; 33. sz. 1064–1069. és 34. sz. 1089–1095.

Koczó József: Az Alsó-Ipoly mente vallás- és egyháztörténete – A honfoglalástól a millenniumig. Honti Füzetek 1. Vámosmikola, 1999. 56 p.

Koczó József: Reformáció, ellenreformáció és katolikus megújulás Dél-Hontban a XVI-XVIII. században. HONISMERET, XXXIII. évfolyam /2005/ 1. szám 40-50. és Keresztút – Levél. A Felsőpetényi és Ipolyceci Evangélikus Gyülekezetek Hírlevele. 2007. október–november 18-22.; 2008. november 22-27.

Egy évszázad a történelem sodrásában... Az Ipolysági Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium jubileumi évkönyve 1913–2013. Összeállította: Tóth Tibor. 360 p.

Hodossi Sándor: Felekezeti és nemzeti identitás összefüggései az ipolysági reformátusok körében. Ipolysági Kopogtató 8. évf. 2011. 3. sz. 6-9. p.

Kuczy Lajos: Történet. <file:///F:/Protestantizmus/Ipolys%C3%A1g%20ref.%20tortenet.htm>

Szilágyi Sándor: A magyar nemzet története

<http://mek.niif.hu/00800/00893/html/doc/c400376.htm#v54> Letöltés: 2014. nov. 10.

Templomszentelés – Ipolysági Kopogtató 11. évf. 2014/2. sz. 24 p.

<http://www.ipolysag.reformatus.sk/tortenet.htm>

Thury Etele: A Dunántúli Református Egyházkerület története I-II. k. Csallóközi Kiskönyvtár. Sorozatszerkesztő: Koncsol László. Pozsony, 1998. 601 p. és 436 p.

Írásunk a szerzőnek a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteménye kiadásában megjelent *A helyvét hitvallás Palócföldön – Fejezetek a Drégelypalánki Református Egyházmegye történetéből 1617–1952* című könyvében megjelent fejezet közreadása.

Képek az Úr hajlékának 2014. évi felszenteléséről – a szerző felvételei

A várakozás percei az Isten háza előtt

Izsmán Jónás köszöntője

Kiss Pálnak, a Barsi Református Egyházmegye esperesének textusa

Szűcs Zoltánnak, az amerikai Kálvin Egyházkerület ny. püspökének hálaadó imádsága

A házigazda lelkész a gyülekezet történetéről és az Úr hajlékának építéséről

Fazekas Lászlónak, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspökének igehirdetése

Templomunk felszentelésére - Trevalecz László saját versét mondja

Oros Zoltán, a gyülekezet gondnoka köszönte meg a támogatók segítségét

Soltész Miklós államtitkár Magyarország miniszterelnökének üdvözetét is tolmácsolta

Fónagy Miklós ny. lelkész-esperes (Vác) ünnepi köszöntője

Borsi Attilának, a Vác-felsővárosi testvérgyülekezet lelkészének köszöntője

Lőwy Jánosnak, Ipolyság város polgármesterének köszöntője

A püspök palástot helyez a végzős teológusra

Kivonulás az istentiszteletről

A fotókat a szerző készítette. A sorozat befejeződött, köszönetet mondok dr. Koczó Józsefnek, aki munkájával folyamatosan segíti a Börzsönyi Helikon megjelenését. A Szerk.

Alkonyat

PETROZSÉNYI NAGY PÁL**CINKA HANNA LEVELEI**

1990. okt. 1.

Tisztelt igazgató úr

Nevem Cinka Hanna. Negyvenéves vagyok, négy gyermek anyja az ötödik most van útba. Azal a kérésel fordulok magáho vegyen vissza az üzembe. Tudom hogy csak nyoc osztájom van másnak tizenkető mégis az uccára teccet hányni őket is. Igen ám, de nekik nincs gyerekük osztán az uruk is keres valamit viszont én óján egyedül vagyok mint a kis ujam. Se emberem se szüleim csak a purdék akik mindig eni akarnak. Én adnék szívesen hogyne adnék, drága igazgató úr, ruhát is meg mindent csak hát hónan ha nekem sincs?

Ezér nem járnak iskolába se inkább guberálunk, kukázunk. Ha az igazgató úr visszavene minden héten kimosnám a szenyését vagy felásnám a hobiját mer munka nélkül csak a gazdagok élhetnek. Nagyon kérem segítsen különben kiülök a gyár elé és ott kuldulom össze kenyerünket a családnak. Válaszát türelmetlenül várja régi dógozójuk Cinka Hanna.

1990. okt. 10.

Kedves Cinka Asszony!

Átérezzük a bánatát, sajnos nem segíthetünk magácskán. Gyárunk kapacitása, mint valószínűleg Ön előtt is ismeretes, az utóbbi időben erősen megcsappant, az sem kizárt, hogy nemsokára bennünket is szanálnak, és akkor mi is ugyanolyan munkanélkülivé válunk, mint maga, kedves asszonyom.

Tanácsoljuk, keresse fel a városi munkaügyi hivatalt, s amennyiben munkához jut, becsülje meg magát, tartson ki minimum tizennyolc hónapig, hogy ha netalán újból állás nélkül maradna, munkanélküli-segélyt kérhessen.

Születendő gyermekéhez sok sikert, boldogságot kíván az igazgatóság és dolgozóink nevében

Szegény Árpád, a szövőgyár személyzeti oszt. Főnöke.

1990. okt 11

Igen tisztelt polgármester úr

Nevem Cinka Hanna. Negyvenéves vagyok, négy gyermek anyja az ötödik most van útba. Azal a kérései fordulok magáho utaltason ki a polgármester úr a családomnak valami járadékot, mer a

családi pótlékból mik nem tudunk megélni. Legalább munkanélküli segéjt adjanak. az is több a seminél. így csak guberálunk pedig érek én is anyit mint Vácakné a szomszédból aki szintén munkanélküli mégis óton jár vásárolni a piacra. Igaz hogy csak egyszerű cigány vagyok meg szakmám sincs azért nekem is jogom van az élethe. Jó tudom én azt hogy az állam támogatja a romákat ám mit érünk vele ha más van a törvénybe és más a szívébe. Ha a polgármester úr megért engemet még megtódja a járadékot egy lakásal. Mahónap öten leszünk túl sokan aho a likho amiből hiányzik a gáz fürdőszoba és egyebek. Ójan hejen szeretnénk lakni aho nincs büdösség a szomszédok tisztelnek és szegyenkezés nélkül fogadhatom a postást vagy a rajkók tanítónénijét. A magyarok azt monggyák semmi bajuk velünk éjjünk ügy mint ők akko ők se nézzik le a romákat. Hát jó de ehhe munka kel rendes lakás és megértés mer híjába mozdunk meg és akármijen cifrán beszélünk attól még mindig romák maradunk.

Válaszát várja Cinka Hanna. Ha nem hallgat meg má most megmondom hogy a köztársasági elnökhöz fordulok.

1990. okt. 30.

Tisztelt Cinka Asszony!

Örülünk, hogy változtatni óhajt eddigi életmódján, pusztán azt furcsálljuk, miért éppen most jutott eszébe ilyesmi. Ettől függetlenül megígérjük, tőlünk telhetően támogatjuk a kérelmét. De miután nem Ön az egyetlen, aki a segítségünket igényli, és egyesek még Önnél is hátrányosabb körülmények között élnek, dolgoznak, kérjük, várjon türelemmel, amíg érdemben foglalkozhatunk Magával.

Üdvözlí

Hidegházy Antal, a városi polgármesteri hivatal vb-titkára

1991. Ápr 1.

Drága Elnök Úr!

Nevem Cinka Hanna. Negyvenéves vagyok négy vagyis már öt purdé annya. Azal a kérésell fordulok magáho tegyen igasságot egy csóró bibasz dogába. Én má sokszor láttam az Elnök Urat a tévébe és isten bizony irtó teccik nekem legjobban a bajussza. Csak az a baj hogy túl kurta ha nem haragszik amér kimondom az őszintét. Egy bajusz akko szép ha jo hoszu legaláb is nálunk szegény romákná. Ennél nagyobb baj, hogy két éve élek munka segéj és férj nélkül. A gyerekek éheznek a házban nincs víz villany fűtés. Én még csak kibírom valahogy de hogy várjam el ugyanezt a purdétó? Mindenki azt kérdi mér nem csórok nekik eztazt időnkén? Ez óján bűn amér az isten is behunyná a szemeit. Én mégis dógoznék ehejett. Nem szégyen a kérem alázatai akármijen munka csak megfizessék. De hát senkinek még a devlának se kelek én má ugy látom. Mindenki csak bolondit hivatalból ki hivatalból be küldenek oszt nesze semmi fogd meg jól. Utósó reményem magába van ha maga sem segít kihez forduljak?

Cinka Hanna

1991. máj 1

Elnök Úr!

Ügy nézem maga sem különb a deákné vásznánál. Nem baj éjjen boldogul. Én nem is zavarom se most se máskor ezután.

Cinka Hanna

Éjfél. Cinka Hanna nyitott szemmel feküdt hortyogó gyerekei körében. A hold nyájasan kukkantott a füstös szükséglakásba.

- Oá, oá! – sírt fel a bölcsőben a legkisebb Cinka-bébi, az ötödik.
- Sss, tente, baba, tente!
- Oá, oá!

A nő gépiesen nyúlt lötytyedt melle után, aztán legyintett, és odabaktatott a kredenchez.

– Nem jó, he, pedig ez is csak tej, kis prücsök. Ha nem húzod meg, együtt zörgetünk be Szent Péterhez ma éjjel.

Egyik fia kitakarózott, azt betakarta, majd elővett egy antennadrótot, ráhurkolta a lámpára, és elszántan lépett egy billegő sámlira.

- Viszlát, csipiszek, majd mindnyájan találkozunk egyszer odafönt.

Tekintetével még egyszer utoljára végigszaladt a lakáson, az alvó gyerekeken, és egy pillanatra megpihent szülei falra akasztott arcképén. Vajon mit szólnának, ha meglátnák, mire készül ő idelenn? Biztosan nagyon megszidnák. De hát mit csináljon? Aki születik, meghal, és olykor jobb előbb, mint később, a purdékról meg gondoskodják a kormányuk.

Hirtelen elsápadt. Eszébe jutott a gyár, a polgármester, felvillantak előtte a kukák és a tisztviselők gúnyos arcai. Ezek közül hányan gondoskodtak öróluk, ki adott nekik tanács helyett kalácsot? Egyik sem, ezért jöjjön csak vele az egész családja. Elvégre az övé, ő szülte valamennyi gyermekét. Ez új gondolat volt a számára, fejbe is kólintotta alaposan. Mindenre felkészült, és bele is nyugodott jól tudván, hogy ez az egyetlen kiút a bajból, nyomorból. De hogy a gyerekeit is megölje... Mindegy, akárhogyan is van, nem rossz gondolat – hajtogatta magában. Hiszen a pap is azt mondta tegnap a templomban, a halál nem büntetés, hanem megváltás, az egyedüli út a mennyországba, ahol nincsenek sem szegények, sem gazdagok.

Leugrott a székről, és előkereste a kisbaltát. Jó éles volt, éppen aznap fente borotvaélesre. Kezdte a bölcsővel, majd jobbat talált ki: miért ne fojtsa meg álmában a kicsiket? Az nem olyan kegyetlen és fájdalmas. Gyors mozdulat, kis roppanás, és volt purdé, nincs purdé. Hanna csöndesen mosolygott, gyorsan odakapott a kicsi nyakához, és valóban volt baba, nincs baba.

- Ez má a mennyből figyel bennünket. Jöhet a következő.

Semmi lelkipurdalást sem érzett, sőt, kifejezetten elégedett volt. Egyébként ez sem érdekes! Aminek meg kellett történnie, megtörtént, mert így volt megírva. Még csak meg se rendült, amikor ugyanilyen módon végzett a másodikkal, harmadikkal, egész a legidősebb lányáig. A nagylánya kitakarózva terült el a szutykos matracon. Hálóingje felcsúszott, csípője finom, épphogy kerekedett, akár a mellkasán dudorodó mellecskék. Hosszan nézte, gyönyörködött a sötét szempillákban, a szeméremdombon ütköző pihékben. Valamikor ő is hajszálra ilyen volt, ilyen üde, kecses, mint egy tündérróza. Aztán mi lett belőle? Ráncos, bűdös öregasszony, akinek az egész világ hátat fordított. Megcsókolta a lányt, és nekiesett a torkának.

- Mm-a-ma! – fuldoklott a tinédzser. – Ss-egítség!

Keményen védekezett, s mivel ő volt a legnagyobb, őt már nemigen lehetett csak úgy fél kézzel elintézni.

- Lalaaa! – hívta segítségül egyik testvérét. – Mama megint megkerült.

- Elment. Hugyos, Lala, Bobo. Mindegyiket felküldtem – mutatott a nő a magasba.
- Hugyos, Lala, Bobo! – sikította a lány el magát.

A gyerekek meg sem moccantak. Valamennyi, beleértve a babát is eltorzult arccal, mozdulatlanul nyúlt el a fekhelyén.

– Nem igaz! Ez nem lehet! – fogta fel a lány rémulten, mi is történt valójában. – Nem tudom elhinni, hiszen te szereted... szeretted a rajkókat.

– Ezért mentek el, és ezért méysz te is utánuk – kapta fel a cigányasszony a kisbaltát.

– Könyörülj rajtam, és megfogadom, ezentúl mindent megteszek, amit csak parancsolsz. Ha akarod, kimegyek a sarokra, és mindenkivel lefekszem, kéregetek, vagy csórok is a kedvéért – borult anyja lábaihoz a tizenkét-tizenhárom éves kamaszlány.

– Dinka, hiszen pont ezt nem akarom. Na, mondj el egy imát utoljára!

– Én Istenem, jó Istenem, lecsukódik már a szemem, de a tied nyitva Atyám, amíg alszom vigyázz reám.

– Más? A Miatyánkot nem ismered?

– Miatyánk, ki vagy a mennyekben...

– Most mér álltál meg? Folytasd, hogy az anyád is felkészüljön.

– Nem tudom. Elfelejtettem.

– Akkor viszontlátásra! – emelte rá a baltáját Cinka asszony.

Hanem a lány gyorsabb volt az anyjánál, elkapta a kezét, és birokra kelt vele. Egy darabig állva, utána a földön tépték, marták egymást. Végül győzött az erősebb, azaz Cinka Hanna, és a lány lelke egyetlen jajszó nélkül szállt a másvilágra. Az anya meggyújtott öt gyertyát, és a gyerekek fejéhez rakta.

– Miatyánk, ki vagy a mennyekben...

Tovább ő sem tudta, ezért csak ült, ült órákon át mozdulatlanul, szemben az öt halottal. Így köszöntött rá a reggel. Nyolc óra körül felállt, és elkezdett fel-alá sétálni. Úgy érezte, sürgős dolga van, valami nagyon-nagyon fontosat kell még tennie. No, de mit? Hát erre bizony sehogy sem bírt emlékezni.

Délfelé bezörgettek az ajtaján. A postás hozott egy ajánlott levelet.

– Itt írja alá, itt lent, a jobb sarokban! – nézett körül egykedvűen a fiatal, jóképű levélkihordó; micsoda lepusztult nyomortanya, és ez a rendetlenség, levegő...! – Jézus Mária, betörtek ide, vagy mi történt? – fedezte fel a hullákat az ágyakon.

– Pszt, halkabban! Nem látja, hogy alszanak? – sietett a nő a babához, megringatta a bölcsőt, és elkezdett dúdolni:

Tente, baba, tente, a szemedet hunyd be, aludj, ringó-bingó, pici rózsabimbó. Alszik az ibolya, csicsija, bubuja.

A levélkihordó kezéből kiesett a golyóstoll.

– Elolvassná, mit írnak abban a levélben?

– Ho... hogyne, de...

– Akkor, legyen szíves, olvassa!

A levélben a következő önkormányzati határozatot közölték:

1992 ápr. elsején kelt levelére válaszolva tudatjuk, hogy családi és vagyoni helyzetét elemezve a városi önkormányzat Önt rendkívüli segélyben részesíti, továbbá felajánl az Ön számára egy kétszobás önkormányzati bérlakást. Ezzel párhuzamosan elfoglalhatja régi munkahelyét is az üzemben, amennyiben ezután is ott óhajt dolgozni.

Igaz István, a Családvédelmi Osztály vezetője.

M mint medve, 2017

KOVÁCS T. ISTVÁN

Itt van a nyelvem hegyén

Ebéd után még egy kicsit üldögéltünk az asztalnál, hogy néha beszéljünk is valamiről. Most éppen amiatt sajnálkoztunk, hogy túl gyorsan és egyhangúan telnek a napok. A párom és én egyetértettünk abban, hogy néhány napra el kellene már utazni valahová.

- Például a Tátrába - mondta a kedvesem, amit én is jó ötletnek tartottam. Elvégre Szlovákia a legközelebbi szomszédunk, nem kell túl sokat utazni, és oda már útlevelet sem kérnek a határon.

- Tudod - folytatta a nejem - ott van az a szép kis tó, fenyvesekkel körbevéve, a partján szállodával. Megengedhetnénk már egyszer magunknak, hogy eltöltsünk néhány éjszakát egy kellemes apartmanban.

- Igazad van szívem. De hirtelen nem is jut az eszembe, hogy te melyik tóra és szállodára gondolsz? - néztem rá kérdőleg.

- Na, várj csak, hogy is hívják? Most nem ugrik be a neve, de te biztosan tudod. Az a tó a legnagyobb a Tátrában. Képzeld csak. A gyönyörű víztükörré nézhetnénk reggel a hotel ablakából.

- Ja, tudom már! Az az izé. Na! Várj, mindjárt eszembe jut.

- Tudod, amikor utoljára ott jártunk, párás, hűvös idő volt. Most meg havas fenyőágakat láthatnánk. Esetleg reggeli napfénnel ezüstözve.

- Aha! Az bizony jó lenne. Most is magam előtt látom azt a tavat. Azt a-a... Hogyishívjákot?

- Buszkirándulás volt. Tudod.

- Tudom. Az idegenvezető kalauzolt oda bennünket. Még vicceltem is a mellettem nézelődő asszonyokkal, hogy beugrom a vízbe. Ezen először csak nevettek. Mondták, hogy azt nem merném megtenni. De, mikor a partközelségbe úszott egy vadkacsa, elkiáltottam magamat, hogy megyek és megfogom azt a madarat. Olyan mozdulatot tettem, mintha vetkőznék és a hátam közepéig már fel is húztam a pulóveremet.

- Ne tegye, ne tegye! - Még szívgörcsöt kap abban a jéghideg vízben - fogtak vissza kétségbeesetten az asszonyok. Persze, csak ugrattam őket.

- Na! Ha ilyen jól emlékszel, akkor már biztosan eszedbe jut a tó neve is.

- Mi is, mi is? Hm. Ejnye, no!

- Törd a fejed!

- Itt van a nyelvem hegyén. Talán, ha innánk valami frissítőt, akkor bekattanna.

- Főzök egy kávé. Hátha az segít.

- Próbáljuk meg - helyeselt, és már nyitottam is a kredenc ajtaját, hogy kivegyem onnét a két kávécsészét. Az alátét kicsit megbillent a kezemben, mire ösztönösen utána kaptam. Az egyik csésze viszont leesett a konyha kövére.

- Na, mit csinálsz már? Megrítkitod azt a szép készletünket! - csattant a párom hangja.

- Micsoda véletlen! Jó, erős csésze ez. Nézd. Csak a széle csorbult ki egy picit - vigasztaltam a csészét felemelve.

- Mit mondtál? - élénkült meg hirtelen az asszony hangja.

- Hát, hogy csak a széle csorbult ki ennek a csészének.

- Csorbult, csorbult! - ujjongott.

- Még mi más csorbult?

- A tó, a tó! - kiáltotta diadalmasan. - A Csorba-tó! Beugrott. Legközelebb a Csorba-tóhoz utazunk!

Eső után

CSÁKY KÁROLY

Néhány adalék Ipolyi Arnold szülőföldi kapcsolataihoz I.

(2018, egyház- és művelődéstörténetünk nagy alakja születésének 195. éve)

Ebben az évben ünnepeljük az egyetemes magyar egyház- és művelődéstörténet nagy alakja, a Hont megyéből indult Ipolyi Arnold születésének 195. évfordulóját, így indokolt többször is emlékeznünk rá. Földünk mindössze 63 évet élt, ám így is gazdag szellemi örökséget, felbecsülhetetlen értékű alkotásokat hagyott maga után. Igazi reneszánsz szabású tudós ember volt, aki beszélt több idegen nyelven, járatos volt a történelem, az irodalom és a művészetek területén. Aki odafigyelt szakrális alkotásainkra, képzőművészetünk értékeire, a magyar hímzésekultúra kincseire stb. Gyűjteményével lerakta a majdani Esztergomi Keresztény Múzeum alapjait; kutatásai során feltárta hitvilágunk tükörcserepeit, s kiadta a Magyar Mythológiát.

A fenti tények ellenére Ipolyit hosszú idő át a szakemberek tévesen ítélték meg; Mythológiáját lekicsinyelték és mellőzték, a főpapot nacionalizmussal vádolták stb. De ellentmondásos adatok, eléggé nem tisztázott tények, tényszerűen alá nem támasztott állítások kerültek napvilágra a neves magyar géniusz biográfiáját illetően is. Elsősorban a születés időpontjára és helyére, a szülőház és a gyermekkori hajlék sorsára, az iskolákra, az iskoláztatás módjára gondolunk most.

Az alábbiakban ismételen megpróbálom ezeket tisztázni, illetve néhány újabb adattal, adalékkal némileg korrigálni-kiegészíteni a biográfiát. Ezen kívül Ipolyi szülőföldi kapcsolataira szeretnék jobban rávilágítani, kiemelve és bejárva szülőmegyéje ama helyeit, melyek meghatározóak lehettek életében; bemutatva itteni barátait, rokonait, tanárait, akik ugyancsak hatással lehettek rá.

Disznópuszta, a szülőhely

Az Ipolyi-életrajzzal, elsősorban a születési hellyel kapcsolatos pontatlanság már a jeles tudósról szóló első könyvben felbukkant. /1/ Ezt aztán rövidesen korrigálták /2/, ám mindez a jövőre nézve nem volt eléggé hatásos. Az újabb időkben lexikonjaink szócikkeiben, az Ipolyiról szóló portrékban, összefoglalókban találkozhatunk hibákkal. Ezek annak ellenére jelen vannak, hogy már az *Ethnographiában* is terjedelmes írás jelent meg a tévedések pontosításával, s más szerzők is – néha önmagukat korrigálva – pontos adatokat közölnek Ipolyiról. /3/

Anyakönyvi adatokkal igazolható, hogy Ipolyi a Hont megyei Disznóson született, nem pedig Ipolykeszin. A születés helyének Pór Antal által közölt pontatlanságát /4/ már Pongrácz Lajos helyesbítette 1887-ben. /5/ A tévedést a nevezetes életrajz szerzője elismerte, és Ipolyi szóbeli közlésére hivatkozva közölte, hogy „ő voltaképpen útközben született, midőn a vele várandós édesanyja Disznósra sietet szüleihez”. /6/ Később Fraknoi Vilmos is beszámolt a pontosított adatról /7/, ám ismét sokan Ipolykeszit jelölték meg szülőhelyül, /8/.

Ipolyi születési dátumát illetően is bonyolult a helyzet, s talán már lehetetlen is a pontosítás. Születési dátumként szerepel 1823. október 18. és október 20. Egy biztos: a disznósi születésű Ipolyit 1823. október 22-én keresztelték meg a felsőzsembéri templomban. Születésének idejét valószínűleg ő

maga sem tudta pontosan. Az e körüli bonyodalmakról szintén az *Ethnographiában* /9/ olvashatunk részletesebben.

A Léva közelében található Disznópuszta ma Derzsenye része, egykor Báthoz is tartozott, anyaegyháza pedig Felsőzsember volt. Oklevél először 1312-ben említi. Akkor bizonyos Zsembery Amborius vett itt másfél ekényi földet Erzsébet nevű leányának, aki Disznósy Mihály férje lett, utódaik pedig földesurai e helységnek. A település egy időre szinte elnéptelenedett, mígnem az 1700-as években újra virágzásnak indult.

A híres honti családok közül erős itteni kötődései voltak a Horvtáhyaknak, a Szmrecsányiaknak, valamint a Stummer-Ipolyiaknak. Nagy tudósunkat, Ipolyi Arnold püspököt is szoros szálak fűzték hát ide. Hisz valójában ez volt a szülőhelye, itt keresendő a szülőháza is. Természetes hát, hogy a tájainkon járt családfakutatók, az említett híres családok leszármazottai ide is ellátogattak velem 2015-ben.

A Horváthy család, amely egykor Disznóst újranepestette, a XVIII–XIX. század fordulóján élte virágkorát. Egy 1857-ben, Fabriczius Ferenc mérnök által készített telekfelmérés és tagosítási térkép szerint a Horváthyaknak több helyen is volt birtokuk a településen. Bizonyos Horváthy Vincée volt például a 27. és a 28. „részletszámú” telek. Az előbbi 758, az utóbbi pedig 1277 négyszögölet tett ki.

A falu keleti felében található telek egészen a Szikince patakig lenyúlott, s egy kisebb kúria is állt rajta. Ez ma már nem látható, helyén új házak épültek. Szintén az említett úré volt a 43. számú telek. A mintegy 334 négyszögölnyi terület felnyúlott egészen a mai temetőig, amely a falu nyugati részén található. Mellette volt Horváthy Antal 42. számú, 910 négyszögölnyi beépítetlen telke.

A település északi felében is volt a két Horváthy nevű földbirtokosnak egy-egy kisebb, 192 négyszögölnyi telekrésze. A mellettük lévő, 297. helyrajzi számú telek később a Halma családé volt, s ezen a mai napig áll egy földszintes úrilak. A térkép 25 évvel Szmrecsányi Elek özvegyének, Horváthy Ágnesnek, Ipolyi disznósi nagyanyjának a halála után készült, s „ez alatt az idő alatt az ábrázolt állapot lényegesen nem változott” – írta Petrovay Resko Sándor, a térképek megtalálója, a ma is álló kúria felfedezője. És nyomban hozzátette eme tény feltáráshoz, hogy a fenti állítását „bizonyítja az 1840-es II. katonai felmérés térképe, s részben az 1782-es I. katonai felmérés térképe is”. /10/

A puszta legrégebbi épülete tehát „határozottan az a kúria, amely az 1857-es térképen a 297-es szám alatt van bejelölve, s mindenesetre a legmegfelelőbb s az egyetlen méltó székhelye lehetett az alispánnak”. A nagyapáról, Szmrecsányi Elekről, aki 1770-ben Korponán született, s valóban honti alispán volt, tudjuk, hogy ide nősült. Felesége, Horváthy Ágnes itt is halt meg 1832-ben, Szmrecsányi Elek azonban már 1821-ben elhunyt az ugyancsak Hont megyei Kelenyén, ahol szintén volt birtoka, s ahol lánya, Ipolyi anyja, Arzénia is született.

Ipolyi születésének évében a nagymama mindenesetre a disznósi udvarházban lakott. A szóban forgó lakról a továbbiakban ezt írta Petrovay Resko: „Méretei is hasonlóak, mint az ipolykeszi kúriáé. Feltevésünket bizonyítja a berajzolt kisebb díszpark is. Bármennyire hihetetlen is, a kúria máig fennmaradt. Egy kisebb földszintes épület, amely lejtőn épült, ezért főhomlokzata a magasföldszinten van. Már a futólagos megtekintés során is megállapítható, hogy, hogy van egy régibb, kőből épített része, amely pilléres folyosójával nyitott, és egy újabb, téglából készített része. Ez a XIX. század elején, a klasszicista átépítés idején készült; ekkor a főbejárat elé, melyhez egykarú lépcső vezet, oszlopos portikusz épült, amely falazott, háromszögletű oromban végződik. A kúria mennyezete egyenes.”

Mint már említettük, az épület 1857-ben a Halma családé volt. A XX. század elején Vaskó Ferenc birtokába került, s elveszítette nemesi kúria jellegét. Ezután egy Žudel nevű gazdacsaládé lett. 1945 után iskola és szövetkezeti iroda volt benne. Jelenleg üresen áll, és siralmas állapotban van.

Feltételezhető, hogy itt született Ipolyi Arnold, vagy idehozták az útközben világra jött gyermeket. De akkor miért írták 1887-ben, hogy a szülőház nincs meg? Esetleg a méreteiben kisebb, a 28. számú telken épült, az 1857-es térképen még látható hajlékba került először Ipolyi? Ez az épület ma már nem látható, s nem tudjuk, mikor tűnt el. Mindenesetre mindkét helyhez köze lehetett, ám valószínűbb, hogy a ma is látható kúria a szülőház. Pontos választ csak további s még alaposabb kutatás után adhatunk.

Félő azonban, hogy akkorra ez a kúria is megsemmisül. Egy emléktáblát az említett tények alapján addig is megérdemelne. A továbbgondolkodás és a kutatás folytatása, az emlékek nagyobb tiszteletben tartása a jövő feladata. Hogy „emlékeinket ne hagyjuk veszni“! Ne jussanak olyan sorsra, mint az említett többi kúria, avagy a néhány éve még létezett Szmrecsányi- és Horváthy-sírjelek a disznósi temetőben. Mert egy dolog immár sokszor bizonyított tény: Ipolyi Disznós szülötte, s a még álló kúriához is köze lehetett.

„Itt eme hely növelé Ipolyit...” – Ipolykeszi, a gyermekkor színtere

Az Ipolykszin meghonosodott régi családok közül elsősorban a **Tersztyánszkyak** álltak kapcsolatban Ipolyi őseivel. Eredetük II. Endre királyig vezethető vissza. Akkor kapták a Trencsén megyei Trsztyét (Nádasfalut). Hontban a XVIII. században telepedtek le, s ez idő tájt építették Keszin, a Szögben *klasszicista kúriájukat*.

Ipolykszin laktak egy ideig a híres püspök, művészettörténész, mitológiai kutató, **Ipolyi Arnold** szülei, így fiuk is itt töltötte gyermekévei egy részét. S az e családból származott Tersztyánszky Bertalan testvére, **Tersztyánszky Imre** (+1847) püspök volt Ipolyi Arnold egyik támogatója. Ipolyi Arnold apai nagyanyja, **Stummer Ignác főszámvevő** felesége pedig szintén Tersztyánszky lány volt. **Tersztyánszky Anna** 1805-ben hunyt el. A kisebb dombra épült XVIII. századi klasszicista Tersztyánszky-kúria még ma is áll. Az épületet 1945 után átalakították, de ablakai és a sátortető megmaradt, s belső terével a régi hangulatot is idézi még.

A Tersztyánszky és az Ipolyi-Stummer családok összefonódása az évtizedek folyamán gyakori volt. Tersztyánszky Mihály és Stummer Emerencia gyermeke volt többek közt, az a Tersztyánszky Bertalan dr., honti főügyész, aki feleségével, Gyürky Emiliával együtt Ipolykszin halt meg, s a később emelt temetőbeli sírkápolnában nyugszik.

A szép temetkezési kápolnát neoklasszicista stílusban emelték a múlt század elején. Ugyanekkor tett 100 korona törzstökével az építmény fenntartására egy alapítványt Tersztyánszky Andor földbirtokos, a fentiek gyermeke. A sárgára meszelt épület kőkeretes, gótikus ajtaja felett karcsú tornyocska látható, melynek ugyancsak csúcsíves, kőkeretes ablaka van. A tornyot piros pléhvel fedték, csúcsán egy gömbön keresztet helyeztek el. A bejárat feletti márványtáblán ez olvasható: „*Tersztyánszky család/ nyughelye/ épült 1900. évben*“.

Az ipolykeszi Stummerek Mária Teréziától nyertek címeres nemeslevelet 1741-ben. A már említett **Stummer Ignác** a XIX. század elején Hont megye főszámvevője volt. Fia, **Stummer Ferenc** volt Ipolyi Arnold édesapja, s az ugyancsak említett kúriát is birtokolta egy ideig.

Ipolykeszi fontos állomása volt tehát a tudós életének. Hisz itt élte át gyermekéveit, ez volt első eszméléseinek színtere. Mint a templomon elhelyezett régi **emléktáblán** is olvassuk: „*Itt eme hely növelé Ipolyit kora zsenge szakában,/ Mig lőn egyháznak, honnak örökre dísze./ Művészet, tudomány gyászt öltve siratja kimúltát, / S nagy neve emlékét őrzi, míg él a magyar.*“

Édesanyja, a művelt, irodalomban és történelemben egyaránt járatos nagyszony a keszi házban keltette fel fiában a költészet és a nemzet múltja iránti lelkesedést, érdeklődést. **Pór Antal**, Ipolyi életrajzírója is úgy emlegeti őt, mint „*művelt lelkű, finom kedélyű és nemes szívű*“ asszonyt, akinek

Kamis Ferenc híztanító, a világot járt, művészszerető ember segített az oktatásban, s még tovább fokozta a fiúban a művészetek és a tudományok iránti fogékonyságot.

Első eszmélésének színhelyére később is szeretettel gondolt Ipolyi. A rokonnak és jó barátinak, a reformkor s az 1848/49-es szabadságharc nagy honti alakjának, **Pongrácz Lajosnak** írta egykor az alábbi sorokat: „*Első ifjúságom legszebb képei közé tartozik a drégelyi rom, melyet amint ipolykeszii szülőházam // ajtajából naponta láttam, úgy buzdultam hősenek, Szondinak feláldozó honszeretétén*“.

Több levelet írt a másik honti jó barátinak és munkatársnak, **Pajor István** 1848/49-es nemzetőrnek, megyei tisztviselőnek, írónak és költőnek is. 1858-ban például arra kérte őt, hogy a **Barabás Miklós** festette, róla észült portré másolatából egyet helyezzen el a régi házban: „*igen szeretném, ha valahogy jó módjával becsempésznél egyet az ipolykeszi atyai házamba felfüggesztésül mostani birtokosának, hogy legalább ott is legyen némi emlékünk.*“

Ipolyi szülei az 1830-as években elhagyták a keszi kúriát és birtokot, s **Korponára** költöztek. Százötven éve, 1854-ben zohori plébánosként megírta korszakalkotó művét, a **Magyar Mythológiát**. Természetesen vannak ennek is szülőföldi vonatkozásai. **Csaplár Benedek** jegyzete le például **Tersztyánszky András**tól Nyitrán, a piarista gimnáziumban azt a néhány adatot, melyet aztán elküldött Ipolyinak. Ő ezekből többet művébe is beépített, például a **Keszi** és **Balog** közt kísértő „*cifra asszony*“-ról s az **Ipolyfödemesnél** látható gyógyító forrásról, a **Medvekútról** szóló történeteket (ezek ma is gyűjthetők).

Ez a Tersztyánszky András valószínűleg azonos a későbbi ipolykeszi birtokossal, Tersztyánszky Andorral (sz. 1839), aki Ipolyi nagyanyja testvérének, Tersztyánszky Bertalan ügyvéd, megyei főszámvevőnek és Gyürky Emiliának a fia volt. Ő építette a Tersztyánszkyak itteni temetőkápolnáját is, s ő lakta később Ipolyi gyermekkori házát Keszin.

Minden valószínűség szerint ipolykeszi volt az egyetlen, e vidékről megnevezett adatközlő, **Pálgyi János**, aki a Balog és Keszi között útszakaszon tüzes szekéren kísértő *Verbőciről* mesélt.

A **kiszehajtással** kapcsolatos adatokat, illetve magát a szokást gyermekkorában jól ismerhette Ipolyi is. Hiedelemmonda és mese szintén bőven kerülhetett innen hozzá, főleg a már említett Pajor István jóvoltából. A **Magyar Népmesegyűjtemény** Ipolyi-kötetében közzétett **Józsika és Mariska** című mese párhuzamát még nekem is sikerült felgyűjtenem **Bodzsár Sándorné Celleng Franciska** (1910) adatközlőmnél 1984-ben.

Ipolyi és Keszi kapcsolata későbbiek során is fennmaradt. 1881-ben például a római katolikus egyház iskolaszéke fordult hozzá segítségért. 1885-ös végrendeletében a főpap ezer forintos alapítványt tett, s ennek felét a gyermekkori falu templomának javára kellett „tökésítve“ fordítani. A **neoklasszicista templom** belső képeit nemrégiben Lencsés Zsolt magyarországi festőművész készítette, megörökítve Ipolyi Arnold portréját is, s helyet adva az alábbi Ipolyi-idézetnek: „*Azon nemzet, mely emlékeit veszni hagyja, azzal saját síremlékét készíti.*“

Az Ipolykeszin járt családfakutatók nemrégiben a templom sekrestyéjében láthatták, ama országzászlót is, melyet a visszacsatoláskor a Stummer-Ipolyi család leszármazottai adományoztak a falunak. A szépen himzett műtárgy egyik felén a királykoronás címet tartó két angyalt látjuk ezzel a felirattal: „*Így volt, így lesz! Ipolykeszinek az Ipolyiak. 1938.*“ A másik oldalt Nagymagyarország térképe díszíti a „*Hiszünk Nagymagyarország feltámadásában!*“ felirattal. A lobogó ünnepélyes alkalmakkor a templom mellett emelt zászlótartón lengett. A világháború után a zászlót eldugták. Utoljára **Belá József**ék őrizték. Az Ipolyi-kultusz az 1990-es évek elején kezdte ismét reneszánszát élni Keszin. 1993-ban nagyszabású Ipolyi-emléknapot szerveztek, melyen többek között megjelent a főpap nagyváradi utóda, **Tempfli József**

püspök is, aki szentmisét celebrált a községben. Azóta a helybeliek is felkeresték falubelijük sírját a nagyváradi bazilikában. 1994-ben *Hála Józsefnek* sikerült e sorok írójával s az akkori polgármesterrel, Molnár Józseffel azonosítania a tudós ipolykeszi házat. /11/

Az édesanya és az anyai nagyszülők faluja, Kelenye

Kelenye a gazdag honti történelmi tájnak ugyancsak régi helysége, amely az Ipolytól északra, 218 méter tengerszint feletti magasságban települt a szlovák-magyar nyelvhatáron, dombok, hegyek karéjában. Első okleveles említése 1257-ben fordul elő *Kelenen* alakban. Hosszú időn át a gróf Koháryak, a Szmrecsányiak; a Luka, a Kubinyi és a Csáky-Pallavicini családok birtokolták.

Itt keresendők a Stummer-Ipolyi családok anyai ágának felmenői. A falu szülötte *Szmrecsényi Arzénia* (1802-1881), az a művelt nagyszony, aki *Ipolyi Arnold* tudós püspök édesanyja volt, s akinek Ipolyi a keresztény nevelést, az anyanyelvünk, történelmünk és irodalmunk iránti szeretetet köszönhetette. A *Stummer Ferenc* főszolgabíróval kötött házasságukból hat gyermekük született: Arnold, Lajos, Augusta, György, Gyula és Mária, akikkel aztán Ipolykeszin, Korponán, Bajmócon és Disznópusztán is laktak.

Az édesanyjáról valamennyi biográfus megemlékezik. A megye krónikása, Gyürky Antal például így írt róla: „nem akarták gyermekeiket korán házon kívül bocsájtani, azért neveltetésüket otthon magánnevelő által kezdtették meg, mi előnyösnek mutatkozott oly anya vezérlete mellett, minő Szmrecsényi Arzénia volt, kit míveltsége s az irodalom iránti lelekesedése ösztönzött, felébreszteni gyermekeiben az irodalom, különösen a költészet s történelem iránti szeretetet. Ő szokott, míg kisebbek voltak, előttiük korukhoz illő verseket s történeteket olvasni...” (Gyürky, 1882:196)

Szmrecsényi Arzénia később is nagy figyelemmel követte gyermekjei sorsát, különösen azokat, akik messzi idegenbe kerültek. Természetes hát, hogy egy ilyen asszony falujába, mellesleg az én szülőfalumba is elzarándokoltak velem a múlt esztendőben az érintett családok utódai. Megálltak abban a templomban, melynek oltáránál gyermekkorában Szmrecsényi Arzénia is oly sokat imádkozott, s ahol felravatalozták Ipoly atyai nagyatyját, az 1821. nov. 3-án Kelenyén elhunyt *Szmrecsényi Elek* (sz. 1770) honti alispánt, akinek feleség volt az a horváti és disznósi Horváthy Ágnes (1771-1832), kinek révén a Szmrecsényiak a disznópusztai udvarházhoz jutottak. Kár, hogy Kelenyén a falu hajdani két szép kastélya közül ma már egyik sem áll.

A helység egyébként az Ipolyfödemesi Plébánia filiája volt hosszú időn át. Római katolikus temploma egyes források szerint a XVII. században, más adatok szerint (Schematizmus bratislavsko-trnavskej arcidiecezy 1995) 1787-ben épült *barokk* stílusban. 1789-ben valójában egy felújításra került sor, akárcsak a XIX. század végén, illetve 1946-ban s néhány évvel ezelőtt. Az utolsó felújítás során eltűnt a *XVIII. századi barokk szószék*, de szerencsére megmaradtak a *négy evangélistát* ábrázoló korabeli barokk faszobrok, melyeket még a Szmrecsényiak is láthattak. /12/

Ipolynagyfalu, a Tersztyánszky család honti ágának ősi fészke

Ipolynagyfalu a Középső-Ipoly mente kisközsége, közvetlen a folyó jobb partján települt, annak homokos teraszain. Neve 1252-ben bukkant fel először okiratokban *Nogfolu* alakban. Egy időben *Litva*, majd a közeli *Drégely* várához tartozott, illetve a *Lipthay*, a *Forgách*, a *Tersztyánszky*, a *Crouy* és a *Somssich* családoknak volt itt nagyobb birtokuk.

Templomának hajójában találjuk azt a XVIII. század végi szép *szószéket*, melynek mellvédjén a falu egyik nemes családjának, a *Tersztyánszky*aknak címere látszik. Kék pajzsban egy koronán galamb áll (az eredeti címeren a galamb fatörzsön látható), csőrében zöld gallyal. A pajzs jobb felső sarkában aranyszínű félhold, bal felén pedig csillag látható.

A II. András király koráig visszavezethető nemesi család honti főága Trencsén megyéből hajdan Nagyfalura költözött. A község délkeleti részében, az Ipolytól nem messzire, a még álló Nepomuki Szent János-szobor közelében a nádasi Tersztyánszkyaknak kúriájuk is volt. Eredetileg barokk stílusban épült 1720 táján. Itt élt Ipolyi egyik dédapja, II. Tersztyánszky Mihály (1753-1825). Az ő lányát, Tersztyánszky Annát (1779-1805) vette ugyanis feleségül, a nagyapa, Stummer Ignác.

A széleskörű rokonságot illetően kell megemlítenem, hogy az első Ipolyi-életrajzíró, Pór Antal alábbi sorait csak némi fenntartásokkal tudjuk elfogadni. Ő állította ugyanis, hogy „Ipolyi keveset adva minderre, mellőzőleg szokta emlegetni, hogy e rokonságban inkább a magyar nemes családok hivalkodó ambícióját és pöffeszkedését szemlélte, magasabb hazafiúi erényeket és lelkesedést nem látott bennük, amiért példájok szellemét nem igen emelhetette.” /13/ Semmiképp sem adhatunk ennek ilyen formában hitelt, hisz a családban-rokonságban sok olyan nemes személyiség volt, akikre Ipolyi felnézhetett épp hazafiúi lelkesedésük, nagy tudásuk, mély vallásosságuk, emberi kvalitásaik miatt. Épp a nagyfalusi dédapáról, Tersztyánszky Mihályról írta a család egyik monográfusa, hogy „megyei számvevő volt, a kia Hontmegyei Nagyfalú községben, saját birtokán gazdálkodva, hogy többi birtokos társainak példát adjon, egy második Cincinnatusként, nem restelte az ekeszarvát maga is megfogni és így észszel és munkával készíteni elő a különben nem hálátlan minőségű talajtól várható bő áldást. És ennek az erkölcsre nézve egyszerű, de mély belátású férfiúnak, a ki amellet, hogy szerény gazdaságát virágzásba hozta, megyei hivatalát is közmegelegedésre végzé, jó hírneve eljutván Hont, megye akkori örökös főispánja, herceg Koháry Ferenchez is, ez őt csábrág-szitnyai uradalmában gazdasági állással kínálta meg, a mit Tersztyánszky Mihály természetesen hálás köszönettel elfogadván, inntul a herceg, részben kopár és általában erdős birtokainak hasznosítására oly hévvel és szakértelemmel szentelé magát, hogy az ennek megfelelő eredmény folytán a szerény csábrági intéző (vagyis akkori nevezés szerint ispán) a herceg kegyéből mind magasabb és magasabb lépcsőzetekre jutván, végre aránylag nem nagy idő alatt a hercegi összes uradalmak meghatalmazott kormányzójává (régensévé) neveztetett ki, székhelyel a szentantali roppant kastély egyik szárnyában...” /14/

A nagyfalusi nagyanya testvére volt Tersztyánszky Imre (1786-1847) kecskeméti apátplébános, váci, majd pécsi kanonok-nagyprépost, püspök az 1832-es országgyűlés követe, a királyi hétszemélyes tábla bírása, a Pesti Királyi Tudományegyetem Bölcsészkarának igazgatója, aki támogatta Ipolyi tanulmányait is, s akire ő szintén felnézett. De a családból több jeles egyházi személyiség is kikerült még, nagytudással és műveltséggel felvértezve.

Tersztyánszky Iván Jánosról írja a szintén papi pályára került Nádasai Tersztyánszky Dezső, hogy „Jézus társasági atya volt. Egyike a család legnagyobb fiainak, úgy sokoldalú tudását, mint nagy kiterjedésű irodalmi tevékenységét tekintve, kit magasztalva szokott emlegetni egyik jelesünk, Nagyvárad nagy tudományu püspöke, a nagy Ipolyi Arnold, mint nagyanyjának unokabátyját. Művei a tudósok akkori nemzetközi nyelvén, latinul jelentek meg; de tekintetbe véve, hogy e műveiben is mindenütt magyar vér lüktet s lelkesül a nemzeti eszményekért, nagyon valószínűnek tartom, hogy eltűnt kézírataiban Pázmány nyelve művelésének nyomaira is lehetne akadni. /.../

Ez a szent életű rokon a rend feloszlatása után unokaöccséhez, Ipolyi dédapjához, Tersztyánszky Mihályhoz költözik Ipolynagyfalura, „hol a kastélyhoz egy külön szárnyat épít magának kápolnával...” / 15/

Nagyfalun élt Ipolyi nagyanyjának mostohatestvére, Tersztyánszky Sándor /1795-1860/, Hont egykori első alispánja, táblabíró és királyi tanácsos, aki az itteni kúriát klasszicista stílusúvá építtette. Sajnos, néhány évtizede ez lebontásra került. Pedig fiatal korában nagy szeretettel járt ide rokonaihoz Ipolyi Arnold

is. Erről is megemlékezett a család krónikása, aki így írt: „A boldogult nagyváradi püspök fiatal korában nagyon gyakran időzött nagyanyja fivérének, Sándornak házánál Pozsonyban és Nagyfalun és a már akkor feltűnni kezdő fiatal pap, unokabátyjának csakhamar kedvencévé lön. A tudós püspök is kegyelettel szokta emlegetni az ő kedves Sándor bácsiját, kinek csodálta éles eszét, képzettségét; de különösen kiváló emlékező tehetségét, miről több adatot szokott fölhozni.” /16/

Ipolyi rokonai, a magyaradi Tersztyánszkyak s a mitológiai kutató adatai a közeli Deméndről

A nagyfalusi dédapa, Tersztyánszky Mihály magyaradi és tompai birtokait később fia, Tersztyánszky Antal /1791-1860/ vette át, aki tulajdonképpen féltestvére volt Ipolyi nagyanyjának, Tersztyánszky Annának. Ez az ág is méltó volt arra, hogy a jeles egyházi és tudós kutatónk felnézzen rájuk.

A Magyarad a Búr-patak mentén fekvő régi község; nevét 1245-ben említik először Mogorod alakban. Széles földön való ismertségét elsősorban az itteni európai hírű ásványvizének, gyógyforrásainak és a régészeti irodalomban magyaradinak nevezett kultúrájának köszönhetette. Minden valószínűség szerint Ipolyit is vonzhatta e vidék, hisz maga is fogékony volt a régészet iránt, s érdekelte őt a gyógyvizekkel kapcsolatos egy-egy történet is. Így esik szó feljegyzéseiben például a szántói kőasszonyról is. De találunk adatokat Mythológiájában a közeli Deméndről is. Ilyen például az itteni leányok tavaszi hidasjátékokor énekelt régi dala, az Ispilángi rózsza; a legények „bögő barbolya temetésére” vonatkozó emlékei vagy a fiatal gyermekek Gergely-járáskor előadott mondókája. Közülük egynémelyiket még nekem is sikerült felgyűjtenem az 1980-as 1990-es évek fordulóján.

A Tersztyánszky család krónikása, Dezső emlékezik meg könyvében (Nyíregyháza, 1901) Tersztyánszky II. Mihály és Stummer Emerencia gyermekéről, Tersztyánszky Antalról (1791-1860), aki „*jogi tanulmányai befejeztével átvette atyjától a magyaradi és a tompai birtok kezelését. Nemsokára Hontmegye szolgabírájává, majd főszolgabírájává lesz megválasztva, mint ilyen szerencsés házánál elfogadni az Esztergomba utazó pápai nunciust, ki egészen el van ragadtatva az ő képzettsége, szeretetreméltósága által s kieszközli Öszentségénél, hogy 1818-ban a Krisztus-rend tagjává nevezi ki. 1832-ben a császári kir. udvari tanácsosi méltóságot nyeri el, 1835-ben Hontmegye követül küldi őt az országgyűlésre. Az ezután következő mozgalmas időben, öccsével, Sándorral, a konzervatív párt vezéréként szerepel Hontmegyében, de a szabadságharcban szívvel, lélekkel csatlakozik a nemzeti küzdelmekhez s legöregebb fiát, Lászlót személyesen viszi Budára és István nádornál kieszközli kinevezését hadnaggyá a 7-dik honvédszászlóaljhoz*“.

Másik fia, a fizikumra gyengébb Antal is honvédtiszti tanfolyamot végez. Perczel Mór táborában is ott volt, Vácán súlyosan megsebesült, majd apja hazahozatta őt Magyaradra. Arról is olvashatunk az idézett műben, hogy „*A Szolnoknál, Isaszegnél és Vácznál győzelmesen vívott csaták után Görgey az ellenséget üldözve Magyarádra érkezett és atyja (Tersztyánszky Antal atyja – Cs.K. megj.) házánál lett beszállásolva*“.

A mélyen hívő idősebb Tersztyánszky Antal jó barátságban volt a közeli Hébec nevű kegyhely remetéjével, Bada József hajdnai huszárral is. A jeles ős Magyaradon hunyt el, s nagy élmény volt, mikor sírját a családfakutatókkal megtaláltuk az itteni temetőben, a Somogyiak temetkezési helye mellett. Itt halt meg több gyermeke is, köztük a már említett ifjabb Antal, továbbá László, aki ugyancsak szabadságharcos volt. S itt nyugszik valahol a földesúr felesége, Pereszlényi Terézia is. Sajnos az ő sírjukra nembukkantunk rá a gyors szemle során. Vannak ugyanis kidőlt, dedikációikkal a földbe süppedt gránitkövek is még a temetőben, s elképzelhető, hogy köztük találhatók a Tersztyánszkyakéi is. A kutatást megérné tovább folytatni, több szempontból is.

Ipolyi és Nagycsalomja

Nagycsalomja Ipolyi falujának, Keszinek anyaegyháza volt. Itt állnak a vidék egyik legszebb középkori templomának felújított romjai. Az *Ipolyi-Stummer* család neves fia is gyakran megfordult itt, s érdemes idéznünk ezzel kapcsolatos egyik, *Pongrácz Lajos* rokonához-barátjához írt levelének alábbi sorait: „*Eszembe jut mit a csalomjai templomról írsz. Ha nem is a legrégebb – mert átmeneti korból való t. i. a románból a gótba s így XIII-dik századi építés volna, mégis igen érdekes. S még érdekesebb rám nézve, hogy árnyában falai alatt növekedve, hazai monumentális műveink első magyarázójává nőttem ki magamat. Talán meglátogathatom még Hontot ez irányban is átkutatva. Ohajtanám historiailag is ismertetni.*“

A Pusztatemplom melletti régi temetőben még látható két *Horváthy-émlék* is. A disznósi Horváthyak (Ipolyi anyai nagyanyja is e családból származott) ugyanis birtokosok voltak Nagycsalomján. Az itt található egyik sírkövön ez olvasható: „*Itt nyugszik Tekintetes/ Horváthy Lajos/ Több Megyék Tábla Bírója/ elhunyt életének 73dik. Évében 1844*“. A másikon pedig ez áll: „*Itt nyugszik tekintetes/ Horváthy Lajos úr hitvese/ született Gáspár Fausztina asszony/ Meghalt életében 60-dik évében 1844*“.

A mitológiakutató nyomában Ipolyságon, Ipolyszécsénykén és Ipolyfödemesen

Ipolyi Arnold már korán felfigyelt hitvilágunk töredékeire, gyűjtve magas is, és még inkább kutatva annak elemeit népmeséinkben, szokásainkban, dalainkban. Hont megye székhelyéről, Ipolyságról több adattal is rendelkezett. Maga gyűjtött itt például meséket, köztük A három királyfi és a Csikó címűeket.

A Magyar Mythológiában a farsangi szokások kapcsán a bögőtemetésről emlékezik meg, az alábbiakat közölve: „Hontba, például Ipolyságon a legények hamvazószerdán összejöve tartják az úgy nevezett: bögő temetést, ami abból áll, hogy ekkor a süheder fiúk legényekké szabadíttatnak fel hat bot csapással, mi mellett egy pintes bor üveg a földbe beásatik, honnét az ismét a jövő év hason napján kivétetik; e szerint a mai szokás már mit sem említ maga a hangszer bögő vagy barbora temetéséről; de megette hasonlóan, mint a más népeknél fennlévő farsangi temetési szokásoknál, valószínűleg a fentebb kimutató értelemhez a tél kihordása, sárba, vízbe vetése, mint halálnak eltemetéséről mélyebb jelentése, elhomályosult emléke, eltorzult tudata foroghat fenn...”/18/

Foglalkozik Mitológiájában Ipolyi a „*magyar őri kiáltásokkal*”, azaz a szép piros hajnalt is megéneklő bakternótákkal. Hogy hallott egykor az Ipolyságon is énekelt ilyen dalokról, azt levelezéséből is kiolvashatjuk. 1851-ben egy Pajor Istvánnak küldött levélben például így írt: „*.../ eszembe jut egy kérés, melylyel bátor volnék neked alkalmatlankodni. Boldogult atyámtól tudom, hogy Ipolyságon azon különös szokás divatozott, az éj öröknél, hogy minden óra kiáltását bizonyos különös versekkel énekelték, kiválólag hajnal felé valamint a „szép piros hajnal virradásáról” én többé nem említem a gyermekkoromban többször hallott szavakat. Lennél oly szíves édes Pistám, 's nem szerezhetné-e meg nekem ezt valahogy a Ságiaktól?*”./19/

Ipolyszécsényke szintén a megye legrégebb településeinek egyike, ma is álló, eredetileg román stílusú templomával, amelyhez, illetve annak csodatevő forrásához több helyi monda is fűződik. Egykori nemesi családai közt ott voltak a Tersztyánszkyak is. A monográfus családtag írja, hogy II. Tersztyánszky Mihály 1825-ben Nagyfalun halt meg, de harmadik nejével, Stummer Emerenciával a szécsénykei családi sírboltban volt eltemetve. /20/ Sajnos, ezt a helyet már nem találtam meg 2015 tavaszán a családfakutatókkal. Ám látható a templom melletti temetőben egy Horváthy-sír, kövén ezzel a felirattal: „*Itt nyugszik/ a dicső*

Föltámadás reményében/ disznósi/ Horváthy Lajos/ m.kir.honvédhadnagy/ Megh. 1884. Február 18-án/ Életének 32. évében/ Az örök világosság/ fényeskedjék neki“.

Találunk itteni adatok a Magyar Mythológiában is, melyben az alábbiakat közli Ipolyi Arnold: „Ipoly-Szécsénkén az erdőség közti Medvekúthoz jár a nép fájós szemű gyermekeivel. Ily állatoktól nevezett nyom vagy törés, p. medve nyom, szarvas törés st. források, még azon különös erővel is bírnak mondánk szerint, hogy a belőlők ivó embert olyan állattá képesek változtatni a minő állatnyomból iszik...”/21/

Az erdőségek közt települt Ipolyfödémesen is vásárolt egykor birtokokat Ipolyi egyik dédnagyapja, Tersztyánszky Mihály. Valószínűleg errefelé is járhatott földink, ám a Mythológiájában közölt, a falu nevét is megörökítő adatok a rokon, Tersztyánszky András (Andor) közléséből valók. Az egyik a tündérekről, másik egyjótékony hatású forrásról szól. Az előbbiben ezt olvassuk: „Födémes és Palást között, az iszkornyai pusztán egy kőhalom alatt, melyet a hagyomány régi templom és város romjainak tart, elterülő tóról a rege: hajdanában tündérlányok jártak mosdani a tó partjára. Ott fésülték naponként ragyogó aranyhajukat, a kifésült és elhullott aranyszálakat a környék népe utánok felszededegeté, s dús gazdagságban éltek, aranyszövetben jártak; de mire egy fösvény, kapzsi ember meglesé a fésülködő tündéretet, s közülök egynek a haját elvágta, ezóta eltűntek, a táj népe elszegényült, kiveszett, lakai romba dőltek, a vidék silány pusztává lett.”/22/

A másikban, a gyógyforrást érintő közlésben ezt olvassuk: „Ipoly-Födémesnél egyjótékony vizű, szömörcs, arc s egyéb kinövéseket gyógyító forrás, de vizét ha elviszik, nem szabad földél alatt tartani, mert hatását veszti, hanem kertben elásva kell őrizni. A forrás melletti fára a meggyógyultak hálául rongyokat ruháikból s hajfűrtjeiket aggattak.”/23/ Csak megjegyezzük, hogy ez a forrás valójában a már Födémesnél is emlegetett Medvekút, amely a mai napig megvan, s járnak ide manapság is emberek. S láthatunk fára aggatott rongyokat Manga János egyik 1940-es évekbeli fotóján is.

Jegyzetek

1 Pór A., 1886:7.; 2 Honti Hírlap 1887a., 1887b.; Századok 1887: 777.; Fraknói V., 1888.: 23.; 3 Ipolyi születési helyeül Ipolykeszit említették pl.: Szinnyei J., 1897a: 145.; Ortutay Gy., 1960: 204.; 1966:75.; Benedek M., 1963: 506.; Diószegi V., 1979: 635.; Kósa L., 1979: 24.; Hoppál M., 1980: 17.; 2001,118.; Kenyeres Á., 1981:777.; Csáky K., 1985:131.; Liszka J., 2002: 12. Szülőhelyként Disznóst tüntették fel pl.: Hoppál M., 1987: 32–33.; Csáky K., 1989: 152.; 1993, 127.; 1998, 51.; 2003, 60.; 2004, 6. sz. 16.; Fábrián J., 1989: 7–8.; Koncsol L., 1993: 8.; Demeter K., 1994: 871. Vö. Prokopp Gy., 1973: 678.; Hála J., 1995: 196–198. (Adolgozat szlovák nyelvű változata: Hála J., 1996.); 4 Pór A., 1886:7.; 5 Honti Hírlap, 1887a.; 6 Honti Hírlap, 1887b.; 7 Fraknói V., 1888:23.; 8 Lásd a 3. sz. jegyzetet.; 9 Hála J., 1995: 198.; 10 Petrovay Resko S., 2004:14.; A témával foglalkozott: Csáky K. – Hála J., 2008/7.; 11 E témakört is érintve lásd részletesebben a következő írásokat: Hála J., 1995:198-201.; Csáky K., 2006:16., 2007:57., 65., 2007:41-44.; 12 Csáky K., 2010:152.; 2015: Felvidék Ma honlap.; 13 Pór A., 1886:8.; 14 Tersztyánszky D., 1901:87.; 15 Tersztyánszky D., 1901:68-69. 16 Tersztyánszky D., 1901:106. ; 17 Lásd részletesebben: Csáky K., 2015. / Családfakutatók, nemesi családok utódai tájainkon VIII. Felvidék ma – honlap/ 18 Ipolyi A., 1854:298-299.; 19 A levelet közli: Csáky K., Lásd részletesebben: Csáky K., 2005: 79.; 20 Tersztyánszky D., 1901:92.; 21 Ipolyi A., 1854:204.; 22 Ipolyi A., 1854:65.; 23 Ipolyi A., 1854:203.;

Beran Lajos - Ipolyi Arnold bronzérme

A felújított felsőtúri kúria, ahol Pongrácz Lajos is lakott (Világháló)

A kiscsalomjai Pajor-kúria (Csáky Károly felv.)

A kelenyei templom főoltárának Mindenszentek-képe, melyet az Ipolyi-
ősök is láthattak (Csáky Károly felv.)

Anno Scholastico 1830³⁷ die 10^{ca} Aprilis hunc Arnoldus Nomen Saxo-He-
 lensis Cotto Honthensis privatim domi institutus, e Studiis I^{ae} Grammaticae
 Primis Semestris examinatus est, qui omnes quaestiones sibi propositas tam inge-
 niu, quam industriae suae adae laudabili cum Specimine resolvit, ut ex omni-
 bus Studiis Eminentiae Calculum omnino Memerit, obtinueritque.

Anno Scholastico 1830³⁷ die * = Mensis Maji examinatus est in Regis
 Sz-

6.

8.

7

A lévai anyakönyvi bejegyzés, valamint a két barát, Pongrácz és Pajor

Ipolyi Arnold – Borsáros Attila: festménye

„S nagy neve emékei őrci,
nig il a magyar”

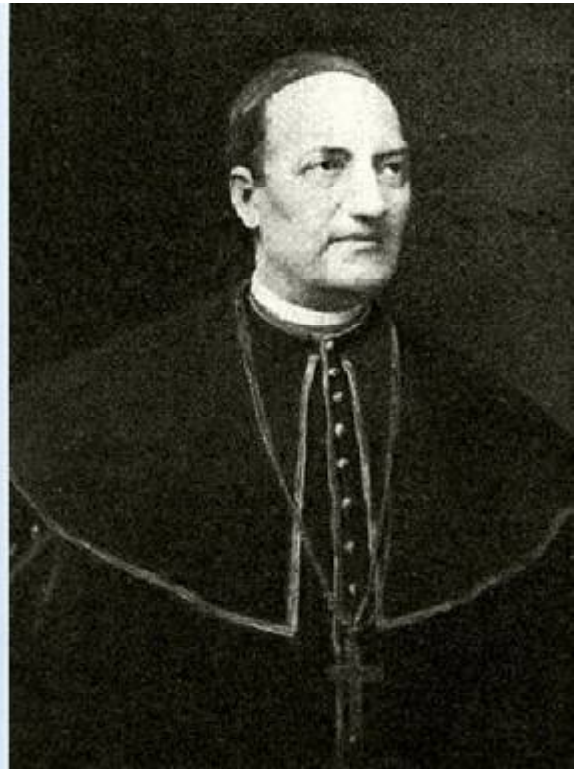
Ipolyi Arnold
felvidéki kapcsolatai és
irodalmi munkássága
(1823–1886)

1823. október 20-án született a magyar kultúrátörőnet négy alakja, a „Jenezdónok: szarlatósi maró” és főpap, Ipolyi Arnold. A címében idézett verssor Pájer István ama díszkötönyjéből való, amely az ipolyi templomnál címszerűen emléktáblán olvasható. A tábla szövege a következő: „Pájer István”

Míg lón egyháznak, honnal örökös díszet,
Művészet, tudomány gyászát őtve szarlató
kiválóit! S nagy neve emékei őrci, nig il
a magyar.” A táblára ezután az az fel-
vésték, hogy az „álalírást honfoglaló fész-
telő által” 1887. október 20-án. Az igaz-
ságilag hozzájárultak, hogy 1887-ben
Ipolyi Arnold nagykorúsági Ipolyi-erődé-
nepet rendeztek, s ezen valcban bemutaták
a táblát is, de azt csak 1888. eljén helyez-
ték el a kis-honai fau templomnak falára.
A lényeg azonban az, hogy a tábla szöve-
s a helyén van, hírdeti Ipolyi eméket, ak vel
Hosny megyében mindig tisztelettel bírnak.
1868-ban például, amikor a Magyar Törle-

MEGHÍVÓ
völvi Ipolyi Arnold nagykorúsági eljé-
sítései emlékére rendezendő emléktáblák
Ipolyi Arnold, 1823. október 20-án született
EMLEKÜNNÉPÉRE
Program:
I. Emléktáblák felavatása a Jenezdónok négy alakjának emlékére, majd a Jenezdónok négy alakjának emlékére rendezendő emléktáblák felavatása.
II. Emléktábla a nagykorúsági eljé-
sítései emlékére rendezendő emléktáblák felavatása.
III. Hymnus, Isten Hálaadó dicsőítője az ipolyi
szarlatósi által.
* Emléktábla a kis-honai templom falára.

A szerző egy régebbi tanulmánya Ipolyi Arnoldról, egyik könyvében

A volt piarista rendház Korponán

Korpona főutcája Havass Miklós felvételén

*Informatio de Inventioe Librorum Minoris Gymnasii
Regii Csongovienfis, pro 1° Persegradi. Anno 1833/4.
In. 4ta Grammatica.*

1.	Daniell Blossino Ann. 18. Rom. Cash.	Herrn H. Braun Com. Neograd.	P. Joz. Antonini Nobilis ibidem.	Honejs.	1. Cl.	1. Cl. 2.	2. Clor. 1833/34	2. Cl. 1833/34
2.	Desmar Steph. Ann. 12. Rom. Cash.	Herrn Csongora C. Kolosyfi.	P. Joz. Calogues. Civitis ibidem.	Hon.	1. Cl.	Com. 1.	1. Cl. 1.	Com. 2.
3.	Eruba Andrew. Ann. 15. Rom. Cash. reg.	Etiam.	Vitricus Ande. Reordus Civitis ibidem.	Hon.	1. Cl.	1. Cl. 1.	1. Cl. 4.	1. Cl. 1833/34
4.	Pajor Stephan. Ann. 19. Zug. Confess.	Herrn Nyel Com. Honch.	Pater Josephus Nobilis ibidem.	Hon.	1. Cl.	J. V. D. Ma ruffus en filius Egmont.	Com. 1.	Com. 1.
5.	Palloris Ladis Ann. 12. Rom. Cash.	Herrn Csongora C. Kolosyfi.	P. Franciscus Civitis ibidem.	Hon.	1. Cl.	Com. 2.	1. Cl. 3.	Com. 4.
6.	Petrovic Mich. Ann. 15. Rom. Cash.	Herrn Lisava C. Honch.	P. Paulus Ci. vitis ibidem.	Hon.	1. Cl.	Mease, J. J. de Scholar. p. p. gratis.		
7.	Stinner Arnold. Ann. 11. Rom. Cash.	Herrn Joly-Kaus C. Honch.	P. Franciscus Nobilis Csongorae.	Hon.	1. Cl.	Com. 3.	1. Cl. 2.	Com. 2.

Hos inspectus P. Joannes Hec. Wagner

Korponai bejegyzések Ipolyiról (1833-34)

Június 11. 1858.

Dr. Pálos Pál!

Pécsre megérkeztem, és azonnal megírtam; jól
 értem annak igazságát, amit oly baráti
 szíjjal írtál; de mi lehetett a
 az sok munka sem sem árt, sem sült,
 de sem lehetek. Tíz is hivatalom azon,
 van, de melyekkel én egy sem lehetek.
 Segíddél nálunk jó is lehet, ha lehet,
 jó volna is egy orvosságnak elengedni egy
 mint meg azon helyeken sem, hol jó
 van hivatalok. Elő. Hirdetve hogy na,
 hogy az 'orvost' mit akkor ismét. It, ha
 az ember munkát s leg segített nélkül is,
 a többi nagy boldogság, arányosított el,
 lehet, melyek meg gyönyörű is lehetnek.
 Minny is bizonyos, hogy s minden orv.
 s. Lászlóval járva minden felvétel,
 gyalom és az megkülönböztetve az orv.
 annyira, hogy ismét két napot megfe-
 lültem s ma délután prof. Lett az jó,
 fizetve lapra, mit is. Itj két nagy
 orv. s sok innap alatt folyó s gyönyörű
 s; fizetve naponta gyönyörű. Itj
 folyó s de valiban s az ember hiva.

Ipolyi levele Pajorhoz 1858.

H. TÚRI KLÁRA

Terápiás napló IV.

Ápr.1.

Magyarok kezdeményezik, hogy legyen ez a nap a "humor világnapja" (Nem tudom ugyan, miből nőtte ki magát e különös gondolat) – ily országos nagy napraforgó-virágzásos világ-ünnep dolgában...mi a valóság? — de azt hiszem, csakis az 56 utáni időkben eluralkodott közhangulatból gyökerezethető ez is; hisz ma is még, a közbajaiból kilábalni képtelen pesszimistának „magyar” a neve. (Kint, a Zsigmond-vár bástya-magasának pléh-Krisztusához – jól hallhatón...— hogy is esdekelt ma egy kicsi fiú? – miközben...anyukájától messzeiramodva, lóhalálában vágta fel a domb legmagasabb pontjára, s állt...szemfényvesztő hirtelen meg ott...az alatta tátongó mélységnek közvetlen előtte –: „Jézus, ne haljál meg!” – gyerekszíve teljes nyíltságával ennyit mondott csak — . Sz az istenkisértő jelenet egyben ...mintha a mindenkori magyar pesszimizmus eredetét illusztrálta volna. Mert ugyanígy túl korán elfutottunk...Anyánktól, Krisztus Anyjától, a Bölcsesség Anyjától... Sírni igazán...m á r nem tudunk, nevetni m é g nem!)

S még egy rendkívüli élmény ért ezután: a Kodály-téren (:) különleges beleérzésem támadt az oda felállított lefejezett emberpár („Vesztett Csataink” nevű) bronzszobra előtt, hazamenet... előtte elhaladva : egy pillanatra...ennek női feje helyén mintha az én fejem nőtt volna ki. – (Hogy a művészet így gyógyíthat,... s segíthet át múltból a jelenbe és jelenből a jövőbe: azt tapasztalhattam meg ma! Valamennyiünk számára 365 nappól áll az év, és...abból 1 nap csak április 1.! – ez a világ ha bolond is , s színész is benne minden ember: árp.1. után mindig árp.2. jön.)

Ápr.2.

Egy meghirdetett „svájci ruha-vásár” kísértésének nem bírván ellenállni: vettem magamnak ma ...egy fekete válltáskát s egy szintén fekete fürdőruhát – (...melyhez már csak...egy ingyenes adriai utazó-jegy hiányzanék! – Bizony, rég volt, hogy én az ilyen használtruha viselettől viszolyogtam, s még sokkal régebb’, hogy viseletként képzelnem sem kellett magamra ilyet. – S rég elmúlt az az idő is, mikor még legrosszabb álmomban sem fordult elő, hogy unokáimat én mások levetett gönceivel boldogítsam. Viszont igaz, hogy mindezen változások józólésem próbájául is szolgáltak, s nem vezettek igénytelenséghez – sőt, tán inkább megvédtek a szegények-szégyene öltözködési bolondériáktól) – ...Márti barátnőm toppan otthonomba, s...cipel aztán magával a Vértesszőlősi útra, egy újdonszerű kalapkészítőhöz – (s a Nap is kisiüt, ahogy ő...sorjában, mígcsak rá nem talál a hozzá legillőbbre: 15 kalapot fölpróbál, – míg én két sapkából...egyet...azért veszek csak meg – hogy vegyek valamit. (Puskás Öcsi nem kalapot kapott. Csodacsatárunkat...az ő Futbóliája: összes kormánytagja aláírásával díszített... labdával ajándékozta meg ma.)

Feltűnő gyakorisággal hangzik el a médiában – az agrártüntetésekkel párhuzamost – figyelemelterelőn-zavarkeltőn-szándékoló egybemosással – egy név...(miközben magáról a tüntetésről egy szó sem esik – a valaha közútálatnak örvendő Rákosi Mátyás: a „Kopasz” – vagy inkább „kopasztó”? — nevéből visszhangzik a rádió...)

Ápr.3.

Petrecki Jóska érkezett meg. Kezdődhet hát... a ház (ingyen-palával-szükség-szigetelt) palázása. Egy kis ház-kronológia ehhez (:) Lyka Károly művészettörténész-festő lakott ehelyt, s az ő... (szintén Erdélyből elszármazott) unokaöccse, – Dinnyés József (1947-től 48-ig magyar miniszterelnök.) Ő örökölte aztán az utcai épületet, mit még az Esterházy-család főlovásza építtetett, s...melyben én lakom jelenleg: az már Lyka Károly saját tervezésében épült,— ám azóta hét további lakók által

lelakva — eredeti jellegére csupán egy...tornyocskájával emlékeztet ma már (nyári lak volt ez ti.) Harmadik ház a volt cselédház. (Ma tehát három új tulajdonos osztozik az 1948-as jóvátételi bizottság által...jogtalanul eltulajdonított s egy helyrajzi számú három épületen: ketten az eredetiekkel egyezők ma is. S nekem az összes előző lakók mulasztásait, trehányóságait kellett — ahhoz hogy egyáltalán lakásnak nevezhessem lakóteremet..., felszámolnom — békétlen szomszédok közt, pénzhiányban, s egyedül. Tíz hosszú éven át tartott ez. S még messze nincs, ma sincs olyan komfort-fokozatom, mint volt...a tatabányai tömbházban . Viszont ez a ház s a vele való foglalatosságok jelentik tkp. ma az életet nekem. Kertem is van, s a paneles mindennapi áthallásoktól — no...meg az ezzel járó méltatlan szomszédi támadásoktól is ...végre megszabadulhattam. S már ez...minden pénzt megért.)

Ápr.4.

Korosodván, há'istennek megérhettem még, hogy senki se dalolja... — iskolapadból utcára zúdítva ki (e nappal emlékezvén...nem zúgja senki gyermeke) hogy „...ápr. 4-ről szóljon az ének, felszabadulva zengje a nép, ércorkok harsogva zúgják a szélnek felszabadítónk hősi nevét”. (A 89-es rendszerváltás kormányzó miniszterelnöke, Antall József...volt. ki ezt a „felszabadulást” —...a Varsói Szerződés felmondásával — jórészt saját érdemben — országa számára lehetővé tette. S egy másik szégyenletes dallam is elhallgatott mára, ...lemezjátszón futó elromlott karok... nem ismétlik :— „És nem-zet-kö-zi-vé-é-é-é ll-lesssz hol-naap-ra aa-a vi-lág” — hivatalosan ezt senki sem éneklie itt már...— Kinek kora lejárt, kortalannak hiába is képzelné az magát —!)

Sajnos azonban..., a TV-ben Csurka Istvánt sem a legjobb színben észrevételeztetik nézőikkel a médiások — ...vagy én nézném csak fasisztoidnak a személye köré gyűlt suhancnépet?! (Persze, tudható: ez itt a felszín csupán. Ám hogy itt...Tatán, a Műv. Házban járt...a Magyar Igazság és Élet Pártja-elnökéként ő: ugyancsak ilyen hiteltelen, hitlerjugend-kinézetű pincérfiú volt, aki szavalt — közvetlen mellette, tucatnyi szarvashibával mégpedig — a Waelsi Bárdok-at!...s ő ezt nem javította ki — holott jól tudhatta: ez az Arany-vers minden nemes politizálás előiskolája kellene legyen.— Én ezért az ülés után, már...kint az utcán...ebbe a szavalóba, hogy belébotoltam: megszólítottam s felvilágosítottam őt a színpadra-lépés elemi követelményeiről — „...Ott nem az volt a fontos” — ily szavakkal...ő egyszerűen leradírozott magáról! Jó buli a politika, mi?!)

Mégis-mégis...: idén, 1997. április 4.-én tán még a hűvös kriptafalak is hibátlan visszhangozták Arany János halhatatlan versét. S visszhangozták vele a SZÍV ősi óhaját is egyben, s már...ezzel a Szellem kért magának bebocsátást csendes otthonainkba.

Ápr.5.

— A kenyér-ár e nappal felfelé kúszik megint csak. — Viszont (osztrák tulajdonlásban) a kiakasztott SPAR- ártáblázat...két áremelést is változatlan árakkal bliccelt át...(s itt bent ma — jóféle reklámfogással — ingyen kávé is osztogattak. Csak kevesen fogadták el azonban, az emberek nem egykönnyen hagyják magukat a realitások talajáról elmozdítani.) — Zsuzsinak, Amerikába szakadt volt osztálytársamnak... egy idevágó különbségtétele jut eszembe, miszerint: „...ott kint addig megy az ember — egyik boltból a másikba — míg...ugyanazt az árut...levesebbért meg nem kapja” Csak tudnám, hogy kinek (miféle ideológiáknak vagy tán államalakulatnak — vagy épp gyarmatosítónak?) ...tetszik most mivelünk ilyen ízetlen' kenyér-mizériát rendezni!) —

Média-hír: a Széchenyi-ösztöndíjra pályázókat havi 117 ezerrel csábítja M. B. kult. miniszter tudományos kutatásokra...(?)

Ápr.6.

Viharosan esős, randán ronda ez a mai időjárás.

Kisszobám plafonjáról csúfondárosan esik...egy csepp...alá, aztán a többi is utáncseperészet; — kint óriási csattanás: a teljes fásszín-tetőzetet...lecsapta a földre az orkánszerű szél. Önbizalmam megrendült, gondolataim mind összekuszálódva (—)

Másfelől: nemcsak az én hosszútűrésemet tette próbára ma ez a tartósnak bizonyult égháború, de...szegény papunk is mintha fejét vesztette volna (szembe-misézés közben, a kórusra föltekintve ...ahogy odaszólt jó Kornéli Tiborunknak, még reggel: „...Gyorsabban, mert különben itt alszom el az egész gyülekezet előtt!” – Márminthogy annak lassú orgonakiséretétől!)

Bolond nap...Mégis, épp e napon érzek én rá a protestáns White könyvének jóízére (és) szabad képzettársítással...azt bármely más üldöztetésnek kitett népcsoportra átvonatkoztatva: elfogadom annak...VIII.Ince pápa rendelte: 1487-es francia waldens-üldözéssel kapcsolatos nézeteit. Mert pl. – név nélkül legyen mondva – , egy nemrég lezajlott KÉSZ-gyűlésen is: hogyan mentegette volna meghívott papi előadónk (– egy követő kérdésre: válasszal szolgálón) a hajdani invizitorok rémtetteit (:) „Mentségükre szolgáljon, hogy j ó t a k a r t a k !—” (Azt hittem nem jól hallok! s... csak én egyedül törtem meg az e szavakra beálló csöndet –! „Én gyűlölöm őket” – szimpatikus idegrendszerem Beauvoir-i működtetése ellenében e sajnálatosan gyöngye választ vonzva be ezzel :—”Ne gyűlölje őket...” – Eszébe juthatott volna plebánosunknak, hogy én...bizonyos bűnöket, s...nem azokat a rég halott inkvizitorokat „gyűlölöm” .) A Gonosz szószólóivá hogy tehet egyeseket e mai korban is még...az egyházi mundér védelme: hogy szolgálhat minden tolerancia megcsúfolásáig menőn ez...a Szeretet megcsúfolásául...? – hisz ennek isteni hatalmát még maga a Sátán sem merte volna kétségbe vonni(: neki is emberbőrbe kellett bújni ahhoz. Az inkvizíció kínvallatói és a kommunizmus karhatalmista különítményesei – ezt jó, ha tudjuk – egy és ugyanazon erőszak képviselői voltak! – Történt, hogy...Édesanyám engemet – egy balga vallási elszólásomért...egyízben, – már unokáink idejében —... eretneknek nevezett. S én akkor megérthettem: eretneknek pedig mindig voltak, s mindigis lesznek, — hiszen nem mások ők, mint istenhitükben megingott, útkereső kételkedők, kik ítélkezés helyett... segítséget várnának az emberiségtől.)

Künt süt a Nap és borzasztóan fúj a szél. Minthacsak a természet haragját akarná éreztetni velünk ma a Világ Teremtője. S...mivel lakás-biztosításom...a duplára emelt díj miatt...lemondva ... – nem győzők háritani magamtól egy kényszerképzetet: melyben ...a szomszéd óriás fenyőt...egyenesen mintha...az én tetőmre csavarintaná rá...a szél. (S viszont kint...máris kezd megnyugtató látvánnyá lenni ez a széllel szemben változatlanul, szálfegyenesen helyén álló két fa. Mint szegény pesszimistával: nehéz lenne ma rokonszenveznem enmagammal.))

Napom vége felé aztán: csakazértis „a szépre emlékezem...” – A TV az 1848-as magyarországi lengyel légiőről regél — én pedig a Krakkóban töltött régi, énekes szép napokra gondolok vissza. (Egy ottani amatőr kar meghívottjaiként vendégeskedtünk egy teljes hétig ott, — Tatabányáról, egy kispárosok támogatta karral.... S én arra a táncos-páromra emlékezem, aki is engem...ott, egy társasági keringő idejéig... az ő tiszteletbeli magyar asszonyává, „ vengerszki dame ”-jává fogadott. (S...történt ez mégpedig...az előző éjjel egy afférja után, – a szálláshelyünkre érkezett u.n. „geológus”-csoportból,— azaz a készülődő utcai tüntetés leverésére kivezényelt civilruhás rendőrökből...kiválva – , hogy egy begerjedt férfi...az én átjárószobám ajtajának kitartó kopogtatásával áhitott volna énekes Melindánkhoz közelebb férközni...s engem ott vagy félórán át – nem hagyott elaludni: én őt – a félig tárt ajtó résén át: egy fenyegetőn orra elé tartott, magasra-emelt cipősarokkal kénytelenültem visszariasztani a szomszéd-szobában szállástvett álomi jelenésétől.)

Az én Szolidaritás-harcosom persze egy egészen másfajta fából faragott lengyel férfi volt. (Megnyerő őszinte udvariassága, barátságos gesztusa... de jól jönne most is...szegény folyton-riadozó fejemnek – ezen az átokverte napon de jól esnének az ő szívbőljövő, gyengéd szavai. —)

Ápr.7.

Váltig csak a vihar okozta károkon kotlok. – „Van egy sor dolog, amely egyáltalán nem felel meg az ön vágyainak. Vigyázzon most a nyelvére” – : az elhúzódo várakozás idejében...a Jiking még csak tovább erősíti bennem erőtlenségem tudatát. (Petrekit várom, s hogy késik – nem tudva mire vélni – a minden kezdet kezdetéhez visszatérni kényszerült beletörődéssel próbálok a helyzethez megfelelő gondolatokat találni.) De végülis – minden jó, ha a vége jó (!) — megérkezik Petreki..., s hozzávetőlegesen meg is állapodunk a munkájáért járó (reális) összegben. S hogy tőle én egyebet is

remélnék — egy új szintetöt, őszre még! – szólok erről is, (...Jóska rá is áll rögtön.) Örülhetek. – Lányom érkezik aztán, lányunokámmal, s a darabja 20 Ft-os turi-cuccoknak 30 válogatott darabjából...ők 4-et választanak ki maguknak (csak), de nekem máris bőven megérte ezzel is a vásár!

Jó későn, este 9 körül fejezem be otthonomban a rendteremtést aztán, s dőlök mint krumpliszák le a heverőre ...

Ápr.8.

Álom-látásom volt az éjjel. Vérarany fénykeresztel, életnagyságú corpussal – ugyanazon pontján udvaromnak...hol tegnap Petreki az őszre felvállalta a szintető átcserépezését. S Bajra, szüleim sírjához, – reggel, hogy kibuszoltam, (s) egy barátnőmnek beszámoltam erről az álmomról – ő azonnyomban – kézbevéve egy kiskönyvet – olvasni kezdte abból az alábbi szöveget: "Megígérem, hogy az a lélek, amelyik ezt a képet (mármint a fénykeresztet) tiszteli, nem fog elkárhozni! Ellenségei fölötti győzelmet ígérek neki, már itt a földön, de mindenek előtt halála órájában. Én, az Úr, meg fogom védeni, mint saját becsületemet. A sugarak a képen vért és vizet jelentenek, melyek irgalmasságom mélyéből fakadnak, amidőn halódó szívem a kereszten lándzsával lett átdöfve." — Igencsak elálmélmodtam én már ezeken is, de ő még folytatta:—"Lelkemből ki fogok sugározni minden testre és fiaitok és leányaitok prófétálni fognak; a fiatalok látomásokat fognak látni és öregjeiteknek álomlátásuk lesz." S hogy ma az én álmom-kereszttem falueleji pontos másán a BAJ névtáblán...felfedeztem egy újonnan írt WOJ jelölést is: máris tudtam, ez számomra az én álmom értelmezéséhez szintén jelentéssel bíró sugalom:– BAJ+WOJ, mint isteni tiltás a békesség-ára tiltó almafáján,— a politikusi békétlenség etikátlan volta ellen időszerűvé-vált jelképesség. (S ennek mondanivalóját...másként közölni, mint álmom által, nem is lehetne...)

Ápr.9.

Egy többnapos szél, ha végetér: csak áll a csendes estben ...csak áll az ember lánya, s magára is alig-alig ismer; nemhogy ottkint a fán...a tavalyi moníliaira. (De a tavalyról maradt fertőzött szilvát...ha már mind begyűjtöttem én, minek permetezném: merengek még az esetleges baktériumok klónozásra érdemtelen voltán, azután – megnyugodva a Mindenható Teremtő akaratában...lehunyom pillám...(s mintha őrangyalomtól hallanám: „Feküdj le! – aludj, elfáradtál! Holnap is veled leszek, ne gyötörd magad tovább! Jó éjszakát...”)

– 10 óra 30 perc.

Ápr.10.

Gáborral találkozom –...összefutva a Várból kijövő osztályával – odaszólok neki: hazafelé hozzám is térjen majd be. Mikorra viszont megint találkozunk: már akkorra – mint mostanában gyakran megesik – rám tör...a depresszió – (s ezt őszintén...fontosnak tartván közölni vele – hangsúllyal kérdelem tőle: tudja-e, mi az? Rábólint, s láthatóan: próbál együttérezni bajommal. Jaj, csak soha meg ne tudná közelebbről, meg ne ismerné azt...!) Anagrammám: túriklára=rútaklári ...ijeszgeti csúfondárosan gyöttri szünet nélkül egy... máig feldolgozatlan gyerekkori sex-sérelem traumájával terhelt fejemet: egy merő fájdalom a lelkem, s önmagát túlélő kaktuszos túlérzékenységemben...úgy érzem, hálás lennék...már azért is, ha valaki rámszólna. ('Magamban bíztam eleitől fogva, ha semmije sincs, nem is kerül sokba ez az embernek. Semmivel se többre, mint az állatnak, mely elhull...örökre.' –) Gábor elmegy, s nekem — József Attila (e 'nem embernek való kínok késeivel játszó' költőnk)...sorai közt meg-megállva — feltartóztathatatlan áradással erednek el a könnyeim (—)

– (Hírek) tegnap és ma: egymás nagykövetét kölcsönösen visszahívta Németország és Irán; Szlovákia különvált Csehországtól; itthon...Kádár egy közeli munkatársának, Vastagh Pál igazságügy-miniszter(-helyettes)nek lemondását (...az agrártüntetés kapcsán) követelik.— (Este) Friderikus a bohóc szerepében szerepelteti humorát..., a demokrácia szélkakasaira a gúny

papírgalacsinjait dobálva. — A Tatai Krónikából olvasom aztán:...Kótainak, a fönti papnak...a depresszió ellenében Jézus-tanítványságról írt papi mondandóit. (Engem meg...mintha egyenesen Lucifer választott volna ki magának: teremtést- újrájátszani, próba-szereplésre.)

Ápr.11.

Az éjjel megölték Belgrádban azt a belügyért, aki a háborúellenes tüntetések rendőri fellépéseit irányította! (–) 60. évfordulója jött József Attila halálának, s ez egyúttal a költészet napja is. — Takarítok itthon, és Ili néninél is –, majd egy finom kávé mellett az ő élet-meséit hallgatom érdeklődéssel. (Mindigis életre keltett a belőle áradó szeretet-aura, s ahogy nyílt asszonyisággal viszonyulva férfitársadalmunk ezernyi problémájához:...meg nem állhatott előtte képmutatásban senki!)

Gáborral üzenet megy Anyjának: az Eliade könyvét nem tudtam beszerezni már, a kiadóknál sincs több a „Szent és profán”-ból. (Földrajz-jelesét újságolja unokám, s...hogy holnap horgászni megy.)

Estefelé – mintha ennekelőtte mi sem történt volna... — a rosszemlékű lakótárs, Tene állít be, – s petrezselymet kér. Nem adok neki, a betört ablaküvegekről is hallgatók. (Nem rovak föl...semmit – az én némaságom tükrében talán jobban észreveszi magát. A magam részéről...ma sem érzem bűnnek – de annál többnek! — hibának...a mi méltatlan kapcsolatunkat.)

Az Irán iránt mesterségesen létrehozott német-országi ellentétben —...hisz minden mindennel összefügg –, a világpolitikának az egykori győzedelmes francia egzisztencializmusra kimondott halálos ítéletét...vélem felfedezni. (S) az orosz Jelcinnek az iráni ajatollahal esett (TV-s) kézfogásában:...a németiség jövője – egy közös ellenségképpel – minthacsak megint...a toll hadonáncainak megbízhatatlan ítéletére bízott volna –!

Verset írok:

Eduardo Flores – az idő alszaladt –,
Szeressük Apollinert és a szavakat –
Öljék egymást mások! – (És verseljetez róla
Ha még tudtok, átkot!) Ó kakukkos óra
...Szólal szívemben –, vidul a vérem
(– Valakit még ma meg kell kérnem...
Te találj rám, lábam alól
Ha kifut a tér! Ra – ta – ta – ta – ta – ta...!
A viruló Napba furakvó rakétát
Felcsavarodó idegszállaink élő drótja
Fedezi.) Egy mosolyt égve hagyva –
Hol Picassóra szelíden kiált...Quernica,
Sutána Eszék és Szentlászló is szól: Béke!
Legyen Béke! A harc földjén végre!
Örökre álljon élére az a pillanat! –

...Eduardo Flores: az időnk elszaladt
– Spanyol anyának magyar zsidó fia
Néma szavad torkolattüzevel veretes
Dalaid felszállnak majd az égre,
S a Nap ott veled kelt új éneket !

Ápr.12.

Morzsi kutyámmal veszkélek...most, hogy nem eszik...s egymásután többször is kikéredzkedik (:)szelíden szétfeszítem kedves puli-pofáját, s belédiktálok két hashajtót. Béketúrón hagyja, s...egy óra múlva elégedetten símogathatom végig talajsöprögető bundáját – de sokan is nevezték el őt ezért „lábtörlőnek” vagy...még többen, szörzetéből előcsillanó szeméiért „aranyosnak”

s...ugyanennek másért is – tán elől-hátul...még engem is megtévesztő bámulatos egyformaságáért – naponta ! (Most alszik.... Tán a kutyáknak is van védőszellemük?)

S míg idebent nyugodtan kutyázkodom, odakint pihekönnyen szállingózni kezd az áprilisi hó. Némán, morcosan nyeli magába nedvét a föld...

Ápr.13.

Hamvas Béla jellemzésében...: ez a mi észak-nyugati tájegységünk – hosszú teleivel – az unalmas, időjárásra-koncentrált tudatú embertípust termelte ki – olvastam valaha –... s utána gondolván mármint e megállapításnak: igazat kell adjak neki – (s paradox-mód – épp a délről-ide! származottak fáklyavivő törekvéseit...keresztthordozásba fordító tapasztalásaim okán. Papunkat V. J.-t is... egy ilyen típusú, az elklerikalizálódott egyházközségi viszonyulásoknak ellentálló személynek ítélném én – ökumenés készletével –...az ember öt lehetséges típusából magát természetszerűen kiforró, vezető személyiséggé is így emelkedhetett ő ki. Ismeretlen dimenzióinkon töprengenek ezen a magányos vasárnapon – míg kinn a nemrég még mind-mind újra támadt, nem épp hamvas, de ordas szél – energiái fogytán végre...mintha kifulladt volna: megcsendesedik.)

Ápr.14.

Utópia ez, vagy sem? – csoda tudja – de..most hallom a rádióból: chipek lesznek a kukákban: mérni a szemetet (...az eszem megáll!!!)Verselnivaló mi is lehetne jobb ennél: nézzük csak! Szemétre dobva...

Szemétre dobva metrumba
Fukar talentumok
Teljét kikukázták
Teleszemetelték
Kedvét-álmát

Univerzum Univerzum

Csasztuskává aprózva szét
Fizetetlen rímeidért
Minden mondanivalód
Agyonnyom talentum-adód
Chipről álmodón a kukák
Mérhetetlen a sok szemét
S mind akik hátrahagyták
Aljjá kavarták le teljét

Mártival bio-paplant nézni megyünk. Most még nincs rendelésem, – de karácsonyra másik unokámnak, Dettinek is feltétlen kell majd vennem – ha már Gábornak vettem – ilyen egészséges éjjeli takarót, s ...megnézném: milyen is az az új – a mi fogyasztói tapasztalásainknak megfelelően átalakítva legyártott (kisebb s vékonyabb kivitelű) – derékalj (amit forgalmazójánál, Ancinál nemsokára megtekintünk Az előző német cég, hogy felhagyott e bio-termék gyártással, s már egy svájci-magyar KFT kezdi azt újra készíteni – :svájci gyapjúból, magyar munka-technológiával és jóval alacsonyabb áron kínálva.)

Ápr.15.

Telefonon, a darabja 20 forintos cuccokat ajánlanám (ismételten) s kínálnám ...hálásnak ismert kis menyemnek –, miközben ő már félúton jár felém. – Keresett már...: mondja, s...perceken belül jön is: 3 darabot kiválaszt maguknak, s (...másállapotának betudható másra-figyeléssel s rá

egyáltalán nem jellemző, csökkent sebességgel –) távozik.

Magamra maradvá:...esti TV-m Sebő Ference, mai népzene ék e trubadúrja ragadja magához figyelmem (:). „Ha mi jól sáfárkodunk erőinkkel: meg tudjuk mutatni Európának, hogy milyen! – Nálunk u.i.,...kicsiben minden európai áramlat meg volt található, mindigis – pl. a latin vagans-dal ritmusára a Megismerni a kanászt... s azután: az ugrótánc is így születhetett meg!” – Jó ezt ma közmédiában hallani. Nagyon jó.

Ili nénihez (... meghívásra) fénykép-nézni állítunk be délután, Mártival. Szépen elrendezett albuma – féltő gonddal összeállított s család-szeretettel átítatott...összeállítását lapozgatni. (S mint valaha Apám hasonlóan gondos, művészek mondható összeállításából: ebből is... – tiszta szellemisséggel emlékező szavak kíséretében – egy teljesnek vehető hasznos élet pereg le percek alatt a szemünk előtt.)

Ápr.16.

Valósággal ragyogott még az én (álombéli) kezemben...az az ötszáz forintos érme (:). melyről tudvalévő, hogy...ilyen pénz valójában nincsen: mikoris Ili néni...egy ötszázasa felváltására kért volna. Nem tudtam eleget tenni kérésének: álmomból mindössze ennyi vált valóra. Nyilvánvaló, hogy agyunk adó-vevőként működik – s álmomban...így értesülhettem én előre e mai meghíúsult pénzváltói műveletről. (De hogy egy korábbi álmom „háromnegyed négy lesz öt perc múlva...” idő-meghatározása mire vonatkozhatott? – rámnézve rejtély...s nem egyeztethető tényleges időmmel – . Ismeretlen idő-dimenziót sejtek mögötte, vagy egy még meg nem történt, vagy tán egy előző életben történt...eseményt.)

Félórája egyébként, hogy sűrűn hullong alá a hódara. Tüzelő dolgában nem épp kívánatos nekem ez a szemtakaró odakinti függöny-fejlemény...

Ápr.17.

Aki szerint...a rózsafüzér-ima a Sátán mesterkedése volna (? – tán maga White sem mondhatná erről azt, hogy ez Sátán-i m á d a t !). Fialat szívvel s ésszel, jómagam azonban – bevallom – valaha szintén babonáságot tételeztem fel erről az imáról (sőt, megítélésben magához az igazsághoz, mintha máig sem kerültem volna közelebb!) – De ma már inkább a New Age agytornái közé sorolnám s úgy vélem: a múlt századi protentáns White – hozzám hasonlóan – szintén...csak tapogatta a dolog lényegét!...merthogy a mondott szó hatásmechanizmusa dönthetné csak el e kérdést, s...az új hullám s a rózsafüzér – szerintem – ebben még egyeznek is.

(:)Ismerős házaspár felnőtt fiát holtan, feketére égett csontjaiban találták meg...itt, – nem messze lent a Tóparton, egy elmúlt évben, – s...azóta a két szülő. földöntúli kapcsolódás által – rendszeresen folytat e fiúval beszélgetést (Ki tudhatná megmondani, jó vagy rossz-e ez a kapcsolat! – ami ismeretlen, az egyúttal megfoghatatlan is, s én meg nem szólnám őket ezért – velem is megesett „boldogult ifjúkoromban”, hogy... anyagból készületlen –: kitűnőre feleltem fizikából, s méghozzá oly tökéletesre sikerült, idegen szavakkal nyomatékosított előadásban, hogy magam is elámultam felette! Sokkal több ismeretlen dolog munkál e világban, mint azt gondolnánk. Amikor megszűnök én, és megszűnsz te, s... Ő kezd élni bennünk: megszűnik a mi és a ti is akkor, s már...csak Ők léteznek tovább: ez a többszám lehet a Mennyország !)

Ápr.18.

– Azt kell hinnem, sváb vagyok egészen – olyan nagyon meleg a szívem s úgy csillog a szemem...a Trink, trink, brüderlein trink dallamát hallva. (: fél-sváb apám énekelte ezt valaha – legalább ilyen jókedéllyel, rokon körben, pinceháton, búcsúkon vagy csak magánvalón – ...de hányszor!) Gábort mazsolás cipócskákval várnám, de nem jön! – megint én megyek hát Miklósrá! (Mohamed, hej...de szeret is arra a hegyre fölmenni!)

Este egy rádiós-felhívásra, ill. a Sadolinnak nevezett új festékfajta reklám-pályázatára figyelmezek, s...ehhez faragok egy-néhány beküldhető:

Kerítése csupa csín
Ha festékje Sadolin

Sadolinnal fessen fára
Tartósan csillog a máza

Vegye s vigye csupa csín
Öné az új Sadolin

Elégedett lesz a csínnal
Fessen fára Sadolinnal

Kerítést nem károl varja
Sadolinnal ha takarja

Zsákbamacskát ne vegyen
Festékje Sadolin legyen

(Sadolin: költő-kín – fillért fialó kín-rím)

Ápr.19.

Tegnapi könnyed napom böjtideje jött el...Két régi kutyás, Mária és én találkozunk kinn a parkban. – Ő Ladyvel, s én Morzsikámmal bóklászunk, s beszélgetünk. – „Tudja tán?...kik lövöldöztek itt a napokban!?” – hosszú történettel válaszol kérdéseimre. Tudja s...látta, hogyan rohángáltak vagy 20-25-en itt: felnőttek, gyerekek vegyesen együtt. Egy tizenéves kezében a disznóölőkéssel – !...Megkérdezte ettől: ‘Ez...minek!?’ : ‘Valakibe...bele!—!’ – ennyit felelt az neki...s futottak fel a szabadtéri színpadra mind – de előbben végig-tördelték még a szélső széksorok támláit – (...Igen, ezt már én is láttam! Nehezítetten rettenetes világunk bővelkedik egyébként a hasonló történetekben – tudjuk azt mindketten, egybehangzóan!) Szóval ők lövöldöztek...! Gyerekek. – Plusz-ízeltőt is kapok aztán még a mondottakból. Morzsával hazafelé-menet...egy hungarocellt (várakozva) morzsolgató kölkhadba botlok bele. Körülöttük már minden merő fehér, s...én nem állhatom meg – noha látnivaló, hogy csakis erre a megszólításra vártak ők eddig, – nem állhatom meg...hogy szóvá ne tegyem előttük a látott valókat. A 17 év körüli...kiöltözött (debil) nagylány (tán valamely felnőtt srác épp mostanában ronthatta meg?) kinyitja rám a száját...(s erre) ...hihetetlenül trágár kórusban zeng fel az egész ármádia körülötte: körben...mind-mind rajtam köszörülik a nyelvüket...(Olyan obszcén ajánlatok hangzanak el, hogy lángvörös lesz...a lelkem is tőlük!) Mindennél fontosabbnak tűnik ezért számomra: egy gyorsított helyváltoztatás, megoldandó sanyarú helyzetemet –! De nem ám az ő számukra! – Utánanyúl a fejemnek, s könnyű tavaszi fejfedőmet kézbekeparintja a...tízéves forma bandavezér – suttyomban...ahogy biciklivel beért engem. – Megragadom azonban a grabancát, és ő...nemsokára vall nekem (...Szabó Ferenc volna ő: aki...a Kocsi utca 4.-ben lakik!) – arról vall, hogy...a székeket...nem ők rongálták meg s még hogy...: „Az a...Tőfi bandája volt!” A szétszállingózott banda egyenként odaoldallog aztán hozzám: a...lefogott bandavezérért kéri „elnézésemet”, majd...gyerekes magamegjátszással, két 15 éves hangosan feddeni kezdi a tízéves vagányt. A színjáték, hogy úgy mondjam hatásosnak bizonyul. Nem engedem egykönnyen ki a kezemből azonban s csak...miután vagy ötször ő is bocsánatot kért már – hagyom szabadulni a fiút! (Most mit kezdjek én ezekkel a rendőrségre tartozó információkkal!?) ...Ahol mindez történt:... már a Palma Szálló ajtaja is betörve – az Esterházyak valaha szebb napokat ért Pálmaházának új, külföldi gazdája meg..nem siet a felújítással De mindez már az illetékes hatóság gondja kellene legyen! – Csak egy járőr kellene ide, de hát...az Ady Endre úton is – ahol pedig az új rendszer is szerez volt a rendre még nemrég – különös...de ott sincs rendőr-járőr napjainkban!

(Állítólag félnek a mi rendőreink. S ezt nem is tagadják! Fizetett parkőr volt itt még tavalyelőtt, s már most csak mi kutyászok...pattoghatunk a villámhárító körkörös feladatkörében!)

De még nincsen vége! (mert még ma...) megtudhatom a TV-ből, hogy épp ma 125 éves a magyar rendőrség, s hogy Kuncze Gábor Sz D Sz-es belügyminiszter – személyesen – fizetésemelést ígért e napon nevezett rendfenntartó testületnek – (no meg...a Híradóban, hogy Grétsy tanár úr kesereg a magyar nyelv romlása felett: én egyenes összefüggést fedezhetek fel a távoli TV-s hírek, s mai testközeli „élményeim” között.)

Node,...permeteztem is, cementes lével megfogtam egy málló kőfalat, s virágot ültettem (...sőt) a Szalai szomszéd falán átszolgalmi útunkra...átpöccintett döglött patkányt is – melynek utóbb párját megtaláltuk aztán a Mándlné szomszédi kertjében (:))kettejük haragvásainak e jelét is eltakarítottam, – s immár eszembe se jut, hogy...elcsodálkozom az újabban fehér bohóc -szerepben tetszelgő Torgyánon. (A képernyő mindent kibír...)

Az éj leszállt. s fél tizenkettőkor nekikezdve még egy hajvágásnak...egy jólsikerült frizurával kárpótolom magamat...

Ápr.20.

Az öreg Jung – számomra szent pszichológusi lelkületével...s az ...”Ez az én testem, ez az én vérem” ihletével...(s ennek „kollektív neurózisként” megélt tudatával) járultam ma szentáldozáshoz, – ezt egész valós megromlott világunk jobbítására ajánlva fel: ma igazán katolikusnak éreztem magamat: egy egyetemes hitvallásnak szükségességét olyannyira átérezve, hogy az elképzelhető összes hitbéli nézetkülönbség...szememben liturgia-tárggyá, az istentisztelet különböző módozatai lehetőségeivé zsugorodott vissza. (A reformáció ha istentiszteletben mélyebb átélésre törekedett egykor; viszont ma már – hála az anyanyelvi szövegeknek – mi magyar katolikusok is részesülhetünk a közvetlen hangütés által elnyerhető kegyelemben, s... a papnak Istentől nyert hatalma nélkül ha nem képzelhető el a hívők átlényegülése sem? – ezek ketten ha két nyelven beszélnek s így...oda az áhítat! –? ...Eszert évezreden át tulajdonképen...mind rosszul miséztek volna? Szerintem: igen!)

De mire nem figyelmeztetheti az embert egy „tudományos” előre jelzés (?) – ezen a mai Föld Napján: —,az Apokalipszis 20. fejezete szerinti egyezer esztendő lezárulása ideiben –...a legműveltebb keresztények latens nyugtalansága megéledt az ezredfordulókon”: hallom „A tudomány hírei”-ből. — (Szerintem meg:...így...nem tudomány, hanem...a legsötétebb babona szokott huhogni –! — Észak- s Dél-Korea hírei töltenek el igazából ma félelemmel, még sokkal inkább, mintha a szomszéd Koszovóból érkeznének ezek. Ma mindenki jóvőlátó, a média jóvöltából –, de én köszönöm szépen az ilyen össznépi úttévesztéseket.)

Kimozdultak a kisiskolások: a Lovarda tájékán – ahol Morzsival kettesben sétálgatunk... – énekszóval...tűnik szembe az egyik...aztán egy másik, csupa-piros-melegítő testnevelés-csapat; odébb biológiából tart kérdezz-felelek szabadtéri foglalkozást tanára egy harmadik csoportnak, míg a negyediknek – s ezek tűnnek a legrokonszenvesebb ünneplőknek: megengedtetett...csak sétálni, s töltekezni a természet ezernyi sejtelmével...(:), „Ne, ne bánts a virágokat!” –...áll a mives írás, dupla-féltéssel figyelmeztetn az egyik tóközeli kiskert-kerítés rózsafáihoz rögzített fatáblán, s ez a szívmengetőn természetes szövegű közvetlen hangütés igencsak megöveztetet. (Hogy otthonomban...aztán...a rádióból : —,E napon Tata határában vemhes szarvasokat lőttek ki, s vágták ki kicsinyeiket...: ezt kelljen hallanom! — Istenem, Istenem –! — Mondd, miért! miért...miért...hogya Remény Napját oly nehéz ma horizontodon felfedeznünk: a sok-sok meg-nem-gondolt gondolat meddig terjesztheti még köztünk, mint ős patkány... a kört...)

Ápr.23.

A TV ma – egy itthoni, háborult véres kutyaviadal melléköngéje lecsengtével – igencsak meglepett a franciák egy új filmjével. – Köznapi kérdések megfelelő ábrázolásával, a témát érzelmek nélkül fölvetve – elérték,...hogya (:)) a sex se natur, se vulgár, se pornó...ne legyen (és mégis téma maradhasson!) – Vajon mire s meddig juthat ezzel a rendezője, azt figyeltem végig...! s a tanulság

kézenfekvőnek bizonyuló lett végül: ez a film (címét nem tudnám megmondani) mindenekelőtt csak francia maradt: úgy, ahogy a „Körhinta” is valaha – más okból bár – igazából s velejéig...csakis magyar! — Gyerekeket és felnőtteket közös nemiségük párhuzamos megélelésében (a sex már ismert, de soha ki nem ismerhető kérdéseivel szembesítve (:)) ezt a filmet, ill. témáját: újra az ember természetes (perszonális) szeméremérzetével rendezték...A mértéktartás a franciák nemzeti tulajdonsága valóban – állapíthattam meg végezetül. Mely, jó szerepjátékokkal, kifejezetten a francia filmművészet nemzeti értékeként funkcionált ma. (S politika-mentesen, természetesen.)

Hankiss is fél...? Ma éjjel lejegyzett hosszú TV-s monológjának jellemző mondatai ezek voltak: — ”Ha igaz, hogy a félelem forrása a kontroll hiánya, akkor mi Magyarországon nagyon félhetünk. Nálunk...arra nevelik az ifjúságot, hogy: a veszteséget méltósággal e l tudják v i s e l n i – szemben áll ez a siker-orientált amerikai magatartásmintával –! ‘Rooswelt mondta: – „Semmitől sem kell félnünk, csak magától a félelemtől.” — Remélem, néhány év múlva...már emlékezni sem fogunk arra, hogy mitől féltünk mi olyan nagyon...1997 áprilisában!” —) — Reméljük mi is (ugyanennyit, ha lehetséges! —)

Ápr.24.

Félelmes szorongatottságok görcei oldódnak bennem, s lassan-lassan meg is szűnnek némelyek. Virág János esti bibliaórájának egy mondata: az elhangzottak közül: — ”A protestánsok tömegesen térnek meg!” (Kérdés marad: hogy...hogy s miért kellett protestánsná lennie bármelyiküknek is?! Ha a felekezetiesség csak...egy...felelőtlen politizálás ügye /s eredménye/ marad: áttérésekre nem is lett volna szükség. Se oda...se vissza...! S nekünk katolikusoknak – sokkal inkább mint megfordítva – elvégre tőlünk pártoltak el ők...: illene már magyarázatát adni annak, mi készíthette őseinket annak idején ugyanazon vallásban protestálásra –!)

Két élelmiszer-csomagot kaptam a Máltaiaktól (s nem tudom, hogy duplázódhatott ez meg!) TV-s Friderikusunk ma... (Mi-aaa-uhhh...) macskául beszél. Merthát...ki c s a k magyarul be-szél: mind...hótt-szegényen él – egy kis nyávogás az ország belsejében, s...cincoghatnak az egerek szerte s szélen! – Csak az nem gazdagszik meg e szegény népen, aki nem tanult meg nyávogni eképpen! — ...Itt helyben azonban egy Bánk nevű... kutya ugatott illetlenül ma, kinn a tóparton sétálókra. — Hogy embernek avagy...kutyájának hűségét kívánta volna e nevezet kifejezni? — nem tudni! Ki tudja: nem szociál-zavarodottságok telitalálata volt-e ez a bántóan hangoztatott elnevezés! — Levente Péter műsora TV-ben ...lelkét a felhőnek, a lelkét...a fának, a lelkét a szivárványnak jeleníti meg, – képző-, ipar-, és bábművészet, node...még a színészet sem adhatná meg azt a nézőnek (egymagában ti.) – mit így (vegyesen...) ez az újszerű eszköztárral túntetően kerekült mesemű: magávalragadóan kínált ma nézőinek. Semmiképpen sem csak egy mese volt ez a sok közül...

A csehek nép-s nemzetben gondolkodó államfőjénél, Vaclav Havelnél s ifjú feleségénél tett személyes látogatást Prágában ma János Pál pápa.

Ápr.26.

Azon bölcsködöm: — Vajon megmondta-e valamely bölcs a fideszeseknek, hogy...mind...kik ma politikában súlyozni mernek: magukat diszkvalifikálhatják ezzel (!) Úgy balanszíroz most ti. ez a párt az ő lehetséges szövetséges pártjai között, hogy tagjait óhatatlanul rákényszeríti szinte az állandó elbizonytalanodásra! Holott öközöttük is (elsősorban) összefogásra lenne már most szükség... (Ám, ha nekik – langyosság esetén – még attól is kellene félniük, hogy...azért meg... az Isten köpi ki őket? Pl. most, azon töprengve Gidai Erzsébet „véresszájúsága” dolgában – tatai előadása nyomán érte őt e címkézés —: hogy is miként is alkudhatnának ők meg! – Jellemző egyébként hogy mennyire nem találjuk már... – mi, többszörös hazugságban felnőtt nemzedékek – az egymás jellemzésére épp megfelelő kifejezéseket! Így válhatott pl. ez a „véresszájú” is...tkp. az „igazmondó” szinonimájává. Habárha éppen nekünk kellene...”félszavakból is megértenünk egymást”). Közzerepléshez jutván viszont,...hogyan egy pártoskodáson felülemelkedő „köznépiségben” mennyire nem vagyunk elveszettek mégsem: azt ma Deutsch Tamás, a FIDESZ

alelnöke értette meg velem! Minthacsak a fentieket illusztrálná – ő...ki épp most jelenti be a rádióban: politikusként...ha végez: filmrendezőnek csap majd fel. (Noná, hogy! Hiszenhát azt gyakorolja szüntelenül.) Akárhogy is...: súlyoznia kell a politikusnak, s küzdelméhez ma (vagy talán minden korban) ...csakis kettős magatartásformák kínálatnak.

Másfelől meg: pont egy ilyen pártos küzdőtér hősi halottjának tekinteném én, – sok másokkal együtt... azt az éterben-ementett (...) Jendrassik Györgyöt is, — kinek 1947-ben, — később majd összes hazai szabadalmáról lemondani kényszerítettén – el kellett hagynia ezt az országot. Anyám konyhai szabász-asztalán – melyre munkás Apám..., magát továbbképezendő, sorakoztatta látványos gonddal előkészített műszaki könyveit: láthattam én esténként rá...erre...a Ganz-dízel gyors-motor találmányt szabadalmaztató s előttem akkori gimnáziumi tananyagomból egyébként ismert – feltalálói névre. S most – csillagként áttörve a nagypolitika felhőin...csillan elem e név újra a múlt ködéből (s...éppen jókor ahhoz, hogy egy elementáris életörömhöz juttasson.)

Ápr.27.

Olvasni jó? Bizonyára az, – ha engem: mint valaha sokk-terápiával kezeltet: Victor Farkas „A létezés titkai” c. műve – e drasztikus kezelés tekintetében... olyan – ismeretelméleti kérdésekben való...tisztánlátáshoz: – ez eljárás lényegi megértésével, s a kezelés összes mellékhatása érintésével —...olyan értéshez vezet, amely még a TV-zést is léleképítő alkalommá válthatja át számomra;— az 1965 és 85 között felhalmozódott magyar államadósságainkat taglalón, a gazdaságpolitika szemléletes átvilágításával – ez a mű...úgy lehet, az egész világ történelmi feketeleves-kínáló sokkterápiáit...kicsiben s nagyban is kézzelfoghatóan világosabbá tette ma számomra.

Ápr.28.

Tüllépni a külsőn, s...bensőnk felé nyitni : Nostradamus egy 400 éves, —1999 aug. 11.-re időzített jóslata (merthogy...ekkorra, azaz Klára napja, a fény-világosság nevezet előtti napra — teljes napfogyatkozást jelzett ő) – ma...a még nagyobb önismeret szükségességére, egy különös találkozás emlékével látszik inteni. (:Különös volt...az a hely maga is, s a helyzet még inkább !—A Szárligeti temető, — a megyei központi „Családi Intézet”-ben foglalkoztatott temetési énekkar egyik tagjaként, – ott ...enmagammal szembejövő fiatal hasonmásomban..., hogy én magamra s ő...énbennem magára ismerhetett: ez az egymásra-ismerés –,— múlt, jelen és jövő történéseinek magunk-szabta határait tágítandó párhuzamban: áttörésre szolgáló egyezések-hasonlóságok talányos lehetőséggel játszó emlékképeivel—olvasom magamfeledten „A létezés titkai” c. spirituális könyvet – s foglalkoztat folyamatosan e titok...(Béka ha levélzöldre, gyík s más hidegvérűk...ha füre s fának barnájára hajznak, — a kaméleon is ha környezete bármennyi színével összehasonulhatott? – úgy hiszem – az ember különféle lelki változásait, belső átalakulásait is épphogy ilyen tréfákkal fedheti: — hasonmás külsővel...hasonlóan védheti-óvhatja a maga természetét...)

Ápr.30.

– Még tegnap: befejezte a fászsín munkálatait Petreki, s én ma...már a környékét is rendbe tehettem. Bejárati ajtóm is átfestettem, főztem, majd még...kimentem a boltba. Eljött Gábor, s...én a máltai csomagból számára félretett, rózsaszín krémmel töltött (étvágygerjesztően finom) süteménnyel vártam őt (:”Egér, vagy mi a manó kóstolta tán...” – mondom én, annak apró hiányosságaira célzottan, mire ő magabiztosan állapítja meg —: „Ezt nem egér rágta...!” – s mind megrágta, mind megette, bepakolta jóízűen az én unokám. S...”akkor hát...jó?” – véltem én. —) Megpróbálok majd a boltból is beszerezni ilyen szuperjót, ám efféle édes-selejtrel...valószínű, hogy...csak a caritas-szolgálatot látja el, s csakis időnként...a győri gyár (A javát persze külföld kapja, s nekünk marad továbbra is a templom-egere hiányállapot –.)

Acél-csontok az üres ég alatt

HÖRÖMPŐ GERGELY

A fa

Nem volt már semmi vagyona,
haszonélvezet... mondták,
idegen lett saját tanya,
a szerszámokat mind elhordták.

Mikor az egészség is elment,
kiment a jegenye alá,
ki őrizte a házat, férjet,
mindenkit. Tán már nincs tovább.

Háborúk, vészek, kulák-lista rend
homokot szór az őszi szél.
A vén jegenye mindent látott
és még most is keményen él.

Templomtorony volt, messzi a város.
Éjjeliőr volt fényes hajnalig
őrözte a vidék nyugalmát,
mosolyogta kakasok szavait.

Villámot fogott föl egyszer.
Azóta bal vállára béna, száraz.
Az öregasszony imádkozott és látta,
a fa újra ég felé ágaz.

CSÁKY KÁROLY

Tévelygés után

Isten kertjét keresem,
ahonnan
egyszer
már
kiűzetett az ember.

Uram,
fogadd vissza
eltévelyedett szolgálód,
áraszd el
kegyelmeddel,
kiket nem kímélt
a kísértés,
és gyalóságukban
mint féktelen gyermekek,
megmártóztak
a világ porában.

(2017, dec. 22-én)

MEGEMLEKEZÉS

Miklóssy Endre (1942-2018)

2018. január 19-én, hajnalban hosszú betegség után meghalt **Miklóssy Endre** építész, író, nyugalmazott köztisztviselő, a Szent István Egyetem Tájépítészeti Karának óraadó oktatója, a Magyar Írószövetség, a Magyar Urbanisztikai Társaság, a Hamvas Béla Kör tagja. **Dr. Schneller István** nekrológja Miklóssy Endre (1942-2018) halálára.

Nehéz kifejezni és megjeleníteni mindazt, amit a közlés az adatokon túl valójában jelent: a megrendítő hiányt. Elment a nagy bozótharcos, vagy, ahogy egy közös barátunk nevezte a hír hallatán: „*az igazság preposztmodern harcosa*”. Mert a mai világunkban magányos harcos volt ő akkor is, amikor a Várostervező Intézetben vagy az Építésügy felügyeletét gyakorló változó nevű minisztériumokban dolgozott, de még nyugdíjas éveiben is, amikor az egyetemen diákoknak adta át szakmai tudását. Sokan hallhatták szellemes, sziporkázó előadásait, csodálták vagy éppen megszállottnak tartották, de keveseknek sikerült párbeszédbe kerülni vele, mert hatalmas memóriája, rendkívüli szintetizáló képessége elemelte, de néha el is szigetelte környezetétől. Bensőséges párbeszédet a talán legfontosabb könyvében, a „*Túl a tornyon, melyet porbúl rakott a szél*” című könyvében az általa „*tanítók nemzedékének*” nevezett XX. sz.-i magyar gondolkodókkal, s az ő általuk megidézett éltető gondolatokkal folytatott. Ez adott irányt szerteágazó témákkal foglalkozó írásainak, és tette őt az örök tanítások egyik legjelentősebb mai közvetítőjévé.

Pályakezdő éveire rányomta bélyegét a klerikálisnak tartott családi származásból eredő hátrányok sora. Édesapja evangélikus lelkész volt, őt magát egy - a kommunista időszak választásaira vonatkozó ártatlan politikai megjegyzése miatt - kicsapták a középiskolából, s így nem is álmodhatott róla, hogy a hozzá leginkább illő bölcsész szakok egyikére fölvegyék. Mint „osztályidegen”, csak az egyik legsemlegesebb műszaki területre nyert felvételt, s így lett épületgépész, s mint ilyen, az állami tulajdonú lakásokat kezelő I

KV dolgozója. Innen felvételizett az Építészmérnöki Karra, s végezte azt el 1973-ban. Így közeledett valódi területéhez, a humán tudományokhoz és a művészetekhez. Már egyetemi éve alatt felfigyeltek egy Le Corbusier ronchamp-i kápolnájáról írt tanulmányára, amely később első esszéjébe, az 1995-ben megjelent „Küszöbök” címűbe be is került. Ettől kezdve folyamatosan írt feldolgozó esszét a legkülönbözőbb témakörökben, így pl. **Hieronymus Bosch** festészetéről, **Tandori Dezső** költészetéről, **Ingmar Bergmann** Trilógiájáról.

1975-ben a Városépítési Tudományos és Tervező Intézet Regionális Tervezési Irodájára került, ahol több területrendezési terv felelős tervezője volt. Itteni tapasztalatait összegezte később megírt, a regionális tervezést tárgyaló tankönyvében. Nem csak a tervezési szakmát, de a magyar vidék társadalmát is megismerhette, s az amúgy is meglévő szociális érzékenysége tovább növekedett. A VÁTI-ban töltött évek során az ottani – korát megelőző – politikai erjedés egyik fontos szereplője volt, és kevesen tudták róla, hogy időközben 1981-85-ig a „Beszélő” c. szamizdat folyóirat fő terjesztője lett.

Nem csak politikai síkon volt részese a rendszerváltást elősegítő erjedésnek. Szintén 1981 és 1985 között a „Lélegzet” nevű hangos (mert nem elsősorban nyomtatott formában megjelenő) irodalmi folyóirat egyik szerzője, majd szerkesztője. Ez a folyóirat élő jellegéből következően ki tudta kerülni a cenzúrát. Ennek keretében több előadást tartott – többek között – **Ottlik Gézáról** és **Hamvas Béláról**. Szellemi táplálkozását elősegítette az akkoriban hosszú évekig tartó „Szombati beszélgetések” sora, ahol szellemi társaival Hamvas Béla, **Tábor Béla** és **Szabó Lajos** gondolati örökségének feldolgozásában vett részt. Ezek a beszélgetések a rendszer által megbénított szellemi környezet újraélesztői voltak.

A rendszerváltás szele Miklóssyt is rövid ideig a politikai élet közelébe sodorta. Egy ideig tagja volt az MDF tanácsadó testületei egyikének. A '90-es évek elejétől az építésügyet és a területrendezést felügyelő szakmai minisztériumok változó nevű sorában először főosztályvezető, majd társadalmi érzékenységének megfelelően cigányügyi referens lett. Itt dolgozott egészen 2002-ben bekövetkezett nyugdíjba vonulásáig. Jóval később, rövid ideig a kérész életű öko-párt, az Élőlánc tagja, sőt képviselőjelöltje is lett.

2003-tól óraadó tanárként részt vett a Szent István Egyetem Tájépítészeti Karán indult újszerű – önálló, öt éves – településmérnök képzésében. Az új szakon a regionális tervezés és a területi folyamatok értékelésével kapcsolatos tárgyak felelős oktatója volt. Kritikai szellemiségét a hallgatók több évfolyama ismerhette meg.

Korábban is, de nyugdíjas éveiben fokozódó intenzitással végezte – szakmája mellett – szellemi, írói, gondolkodói tevékenységét. Már 2001-ben megjelent a fentiekben említett, a XX. század legjelentősebb, de jórészt elhallgatott gondolkodóiról szóló – talán legnagyobb jelentőségű – könyve. Ebben a könyvben az általa „tanítók nemzedékének” nevezett, európai jelentőségű, de ott, sőt idehaza sem felismert gondolkodók mondanivalóját kísérli meg a mai nemzedékeknek közvetíteni. Ezen tanítók sora és összefoglaló jellemzése – őt idézve – a következő: „*Hamvas Béla az egyetemes Hagyomány felé tájékozódik, ezt tanulja és tanítja, ebből kiindulva értelmezi a korunkat és keresi a hiteles élet lehetőségét, Szabó Lajos a Rend hierarchiáját kutatja, és találja meg az alapjait az Egyházban, ami nem egyéb, mint „az alkotók idő-fölötti szövetsége a Kinyilatkoztatás jegyében”. Várkonyi Nándor fölfedezi a Paradicsomot, az „átkozott történelemnek” és a mi lelkünk mélységeiben. Karácsony Sándor Ázsia lelkét fedezi fel mibennünk, vele együtt Krisztus urunk parancsát a testvériségre. Fülep Lajos pedig felállítja számunkra a mércét, az ókori görög nép „unikális szellemi teljesítményében.”*”

E gondolkodók munkásságának feldolgozása Miklóssy szemében nem pusztán emlékezés, vagy „siránkozás”, hogy mi is lehetett volna, hanem „cselekvési program”. E programban az ő szerepe óriási, mert *közvetítő*. A cselekvés itt kimondottan nem a szertelen nyüzsgést, hanem a szellemből meghatározott tettet jelenti. Már a könyv címében „Túl a tornyon, melyet porbul rakott a szél” (idézet Arany János Toldijából) megjelenik a szél, a szellem sodrása és szinte láthatatlanul a harcos csapat, a Ksatrija (a hindu harcos kaszt mintájára) a magyar lelkület, amelynek méltó örököse Miklóssy, s akit ezért

nevezhetünk harcosnak, aki a szó fegyverével ébresztve küzd. Miklóssy a Hamvas Béla „Öt géniuszt” c. művében bemutatott lelkületek közül bizonyosan a legeredetibb módon magyar, az alföldi géniuszt gyermeke volt. A magyarság az ő számára nem - ahogy az általa interpretált Karácsony Sándor számára sem - faji vonatkozású, hanem lelkület, amely sajátos észjárás, ahogy idézi is mesterét: „Az eszünk járása is egyenesebb, mint az övéké. Hadd látom. Értem. Rendben van. De csak akkor van rendben, ha értem, és csak akkor értem, ha látom: beláttam, átláttam az egészet... De vaktában nem hiszek el semmit senkinek. Inkább ráhagyom....”

A legutóbbi években folytatja esszéírói munkásságát, kibontja és gazdagítja, a korábban említett meghatározó könyvében is már szereplő és új témáit. 2009-ben jelenik meg „A másik ember keresése” c. kötete, amelyben a Karácsony Sándor által felvetett társas lélek gondolatot elemzi tovább ráirányítva a személy központú filozófiák magyar képviselőire a figyelmet, de szóba kerül a Várkonyi életmű és Petri György költészete is. 2017-ben jelennek meg az utolsó évek esszéit tartalmazó kötetei, a „Vízöntő - vagy amit akartok” című, ahol a nagy tanító nemzedék tagjai közül Fülep Lajosról és Karácsony Sándorról szóló esszék mellett, egy **Freidrich Nietzsche** olvasat bemutatása is történik. Szintén a legutóbbi évek termése az „Évezredek között” c. esszékötet, amelyben a lezárult XX. sz. és a megkezdődött XXI. sz. határán felmerülő sorskérdések fogalmazódnak meg.

Betegsége alatt is fáradhatatlanul elemzi a sorsunkat is meghatározó világfolyamatokat, szellemi örökségünk meghatározó vonulatait, s sorolja az ebből következő tennivalókat. Utolsó évében is – már nagybetegen – előadást tart **Weöres Sándor** költészetéről vagy éppen a művészet és a piac összefüggéseiről.

Miklóssyt hatalmas olvasottsága, félelmetesen jó memóriája és a kettőt kombináló szintetizáló képessége emeli ki kortársai közül. Emlékezete kiterjedt nemcsak olvasmányaira, hanem olyan látszólag mellékes eseményekre, mint az olimpiák nehézsúlyú bokszbajnokainak névsora, a diákkorában kötelezően énekelt *Sztálin kantáta* szövege, vagy kedvelt kártyajátékában, a tarokk játszmában már kijátszott tarokk kártyák száma. Beszélgetéseiben, a gyakorlatban is alkalmazza a Karácsony Sándor-i gondolatot, a magyar gondolkodás anekdotikus, konkrét és példázatos jellegéről. Az egyes témákhoz való hozzászólásait szereti konkrét példákkal, vonatkozó történetekkel gazdagítani. Szikár alakja, fiatalosan lobogó tekintete, kritikus szelleme ébresztő marad számunkra távollétében is. Legfontosabb üzenete a manipulációk áradatából való felébredés és a szellemi éberségből származó nyugodt cselekvés fontossága ma érvényesebb, mint valaha. Ifjúkorában többen szerették volna, hogy folytassa a családi hagyományt és legyen lelkész. Hivatalosan nem lett az, de talán ennél több is lett: útmutató sokak számára.

Budapest, 2018. január 21-22.

Schneller István

<http://epiteszforum.hu/miklossy-endre-1942-2018>

(Miklóssy Endre a Nógrád-megyei Bercelen született. Jómagam a Németh Péter Mikola által szervezett Expanzió-s programokon, s más egyéb (főként felvidéki, Ipolyszakállosi, Ipolyszalkai) megemlékezéseken, tematikus napokon ismertem meg őt. Együttérzésemet és részvéteimet fejezem ki családjának, szeretteinek! A Szerk.)

Béke

KŐ-SZABÓ IMRE

Munkareggeli

A történet ma is játszódhatna, de amikor történt, volt ennek egy kis pikantériája. Az események, úgy 1960 tájékán játszódtak. Az akkori tanácsi berkekben működött, többek között, egy nevezetes járási hivatal. Volt egy szakigazgatási szerv, amelyik a járás területén – 25 község tartozott ide – igazgatta, felügyelte a kisiparosok tevékenységét. Ennek a területnek Csáti István volt a felügyelője. István bácsi, mert így szólította mindenki őt, korban már túl volt az ötvenen. Ősz haja szépen keretezte, pirospozsgás, nap barnította arcát. Egyik év februárjában jött az értesítés a magas megyéről, hogy a felügyeleti szerv, megjelölt napon jön ellenőrizni a szakág, közte az öreg tevékenységét. Pista bácsi vette a lapot. Azt tudta, hogy erről a látogatásról majd jegyzőkönyv készül, melyet megküldenek a járási hivatal elnökének. Aztán ha abban elmarasztaló dolgok fogalmazódnak meg, akkor a jutalmát, fizetés emelését hosszú időre elkapálhatja.

Döntött, mindent megtesz, hogy a megyei elvtárs szemében, jó színben tűnjön fel. Magában egy kis forgatókönyvet készített. Először is rendet rak a szekrényében iratai között. A hátralévő aktákat feldolgozza. Aztán arra is gondolt, hogy a megyéről jövő elvtárs, reggel fog érkezni. A megyei központ eléggé messze volt, onnan busszal lehetett megközelíteni a járási székhelyet. Biztosan korán kel, egy kicsit el is fáradhat, éhes is lesz. A jobb benyomás érdekében úgy döntött, készít egy kis munkareggelit, egy finom tojásrántottát. Ehhez minden adott, a tojásokat az ólból majd összeszedi, vág a kamrában lógó tavalyi disznóvágásból maradt füstölt kolbászból, hagyma akad a kertben. A sütés körül, akadtak nehézségek, mert abban az időben minden irodában olajkályhával fűtöttek. Semmi baj, majd szól a takarítónőnek, hogy az olajos kannát hagyja a közelben, hátha utána kell tölteni.

Eljött a megjelölt nap. Pista bácsi már korán az irodában volt. Felszelte a hagymát, a kolbászt is felkarikázta, a tojásokat, szám szerint húsz darabot felütötte egy tálba. Egy kis zsírt is hozott, melyet egy piros lábosba tett. Órájára nézett, az időpontra összpontosított. Akályhát a maximumra tekerte, fonnyasztotta a hagymát, a kolbász is egy kicsit megsütötte, majd a hús tojást ráöntötte, kevergette, sózta és így szépen készen is lett a rántotta. Az íróasztalt középre húzta, terítőt elfelejtett otthonról hozni, de egy hivatalnok rögtönözni is tud, írógéppapírokból olyan összeállítást csinált, amely pótolta a terítőt. Evő eszközöket is készített, egyelőre csak egy személyre, nehogy azt higgye Jónás elvtárs, hogy fel akarja falni előle. Majd udvariasan, biztosan utalást tesz arra, kóstolja meg ő is a főztjét. Még arra is gondolt, hogy a végén ezt a finom rántottát egy laza vörösboros fröccsel le is öblítsék.

Az irodai főzés szokatlan volt a hivatalban. A rántotta illata bejárta az egész épületet, a hagyma és a tojás szépen érvényesült ebben az illat kavalkádban. Több kolléga is benyitotta az iroda ajtaját és látva a nagy készülődést, megkérdezték: - Elvert otthonról az asszony, hogy magadnak csinálsz reggelit? Pista bácsi csak szerényen mosolygott, majd, hogy megértsék, hozzá tette: - Várom a megyei elvtársat! Még bizalmasan hozzá tette: - Ellenőrzés!. Erre a többiek csak bólintottak, mindent megértve, csendesen távoztak.

A jelzett időben nyílt az ajtó, ott állt Jónás Ferenc, a megyéről. - Jó napot! – köszönt, kezét fogtak, majd felakasztotta kabátját a fogasra. Meglepődve kérdezte: - Mi lesz itt, lakodalom? - amint meglátta a szép sárga, illatozó tojásrántottát a lábosban. - Nem! – válaszolta szerényen Pista bácsi. - Arra gondoltam –

folytatta – ha nem sértem meg, hogy egy kis falusi reggelivel megkínálom, ha elfogadja, - mondta zavartan.

Jónás Ferenc biccentett a fejével, leült az asztalhoz, az eléje tett tányért arrébb toltta, maga elé vette a lábost, benne a húsz tojásból készített rántottával és szó nélkül elkezdett falatozni. Tört a kenyérből, majd a villájára szúrta egy adagtojást. Lassú, egyenletes rágással evett. Nem szólt, csak lapátolta szájába, mint egy nyitott kapuba a tojásokat. Pista bácsi szótlanul nézte, közben nagyokat nyelve küldte le a torkán, szájában összefutott nyálát. Ezt addig volt kénytelen tenni, amíg Jónás elvtárs a tojások végére nem ért. Megtörölte a száját, egy kis szünetet tartott, aztán nagy kortyokba a tojások után küldte a laza vörösboros fröccsöt. Majd annyit mondott: - Kezdheljük az ellenőrzést!

KISS-SIMON MIKLÓS

Mesemondó Csicsófalván

Szimpla hétköznapi jelenetsor . Az orvosi rendelőbe vagyónk . A váróteremben Zsuzska nenő, Julcsa néni , Mária nagyasszony , aki szeplőtelen álmokat kerget , meg néhány száz cigány várakozik .Nincs járvány , vagy ijjesmi , csak gyorsan szaporodnak , az annyok szencségit , asztat . Annuska , az orvosi aszisztencia veszi felfelé az adatokat . Születés , anya név , hol fáj , miegymás .

Odabent a Rendelőben a Poli a tarkókörnýéki fedelet vakargattya má ' megint , a hipóstalamuc , vagy a kituggya hogy is híjják , milyen marhaságnak a szőrös fedelin . Mostanában többet vakaróddzik , mint egy bolhás kutya . A Doktor is megnézte má ' az okos kobakhátsót , de semmilyen pattanás , szemölcs , vagy más rendbeli elváltozás nem vót ' látható . Mégcsak bolha , vagy serke se ugrált arrafelé . Meg is hozta ránézésre az első országos diagnózist :

„ – Belső vakaró ok tünet együttes , a közért végzett stresszes életmód , lemondás , nélkülözés , zaklatott időhiány kifelé megnyilvánuló szimptomája . „ nyugtatta meg a vizsgálat után alaposan a nagyhírű mágisztrátust .

„- Nem reménytelen a helyzet . – tódította meg a biztatást . „ Rutinból azért még megkérdezte : „ – Másfelé nincs – e vakaródzási hajlam ? „

„ – Hajlam az ugyan nincsen Doki , de viszketés adógyik éppen erre arra . „ – fogta védekezésre a dolgot a Poli .

„ – Mutassad , ha má ' így alakult ! „ – mondta a tekintélyes orvosi konzílium .

„ – Asztat nem lehet Doktor elvtárs – változott hirtelen hivatalosra a hangnem – meg nem is illik mutogatnyi . Nem vagyok én se pap , se po . . . „ (politikus , mondta vóna ' kifelé az önéletrajzot , de Polgármesterelvtársként mingyá ' hazudás lett vóna ' a dologból . Hazudott ennél má ' nagyobbakat is , az igaz , de ugyi orvosi titoktartás is adódik , akkor meg minek falaznyi a köntört) . „ – No , mutatnyi nem mutatom , de arrafelé van , ahol a férfijúság tartózkogyik- gyik – gyik . „ – dadogta . ” - A két tojásgránát is meg az ágyúcső is rendesen vakaróddzik - zik – zik . „ – árulta el a hadititkot mégiscsak . A Doktor ijjen fokú vezetői őszinteségtől megrendülve , csak csak előcsalogatta és leellenőrizte a fegyverállományt , oszt ' mingyá ' változott is a diagnózis :

„ – Szifilisz , kankó , vagy tripper . Még nem tudom eldöntenyi az anamnézist . „ - Vagy mind a három , gondolta tovább a gyors tünetelemzést . „ – Mondtam neked , hogy vigyázzá abba a Strasszburgba , mer ' könnyen Stresszburg lesz belőle . A frank lyányok nagyon ízesek , de sokan kóstolgattyák őket , oszt ' sose lehet tugyni , mit hoz a hónap .

„ – Úgy , úgy Doki , úgy , úgy . Az annyok szencségit , asztat . De ezt inkább Brüsszelbe ' szedtem össze . „ – védi meg a frank női higéniját a Poli . „ – Pedig még a bárcás könyvecskét is elkértem tőlük . Ijjen csapást , oszt ' pont most , amikor a Tramplifejú Jenki haver meghívott pecáznyi Tekszaszba . Utána meg átugrónk a Hidegszeműhő ' szörföznyi a Tajgába . „ A helyi és nemzetközi méretű notabilitásnak még a könnyi is kicsordult a lemondó gondolatra , ékes bizonyosságául , hogy a politikust is csak ember anya szülte , mégha nem is láccógyik a fajtájukon . Egyszerre mindenfelé viszketni kezdett a csapás hírére , de ijjen bulit nem lehet kihagyni akkor se , ha a fara lyukán összeragad a szőr , az is biztos .

„ – Doktor elvtárs csinájja valamit , de gyorsan , mer ' a világbéke a tét „ - adta ki a Polgármesteri

utasítást azonnali hatállyal, mint ENSZ nagykövet. (A világbékén túl lesz még egy kis etyem petyem a tekszaszi lányokkal, a Bözsivel, meg a Juliskával, utána meg a Hidegszemű Vlagyimír dácsájába ' a Matrjoskával, de ez hadítitok, ezt nem árulhatta el még a Doktornak se. A hadítitok még az orvosítitokná ' is előbbre való.) „– Nincs idő a betegeskedésre Doki. Ijjen világpolitikai helyzetelemzés mellett eccerúen nincs idő betegeskegynyi.” – vakarászta meg közben a hatlövetűt.

A Doktor már írta is felfelé receptre a kúrát, kenőcsöt, javaslatot: - Kefires tömény borogatás éccakára, (ezt Faros Gizi, a fejnő megoldja, nyugtázta a feladatot, gondolatban kipipálva a Poli, majd olvasta tovább) csana tejjával reggel este lemosnyi, (eztet majd a szobalyány elintézi, pipálgatott tovább fejben) nappalra bazsalikom kenőcsbe légmentesen becsavarnyi (ezt a Klárka lerendezi a Hivatalba, mosolyodott el magában, mer' ennél bonyolultabb terápijára számított), s már indult is vóna kifelé, amikor a Doktor lehúzatta a gatyáját és a fárába vágta a penicillin kifecskendezésű tühegyes injektáló berendezést. A Poli az előbbi szürke színből rögtön falféhré változott, pedig a legsúlyosabb szinkópa csak most következett: „- És három hónapig semmi szekszuális huncutkodás, szigorú dijeta. Csak a szükség meg a muszáj elvégzése szabad a sérült arzenállal.

„- Ne vicejj Doki...” – kezdte vóna a tiltakozást, felháborodva a bánásmódon, de a Doktor hajthatatlan maradt a sikerbe vetett hitiben.

„- Ha megszeged a regulákat én semmilyen felelősséget nem vállalok a garancijára. Akkor mehetsz a Táltosho ' Sámánhoz, vagy javasasszonyokhoz. Punktum.

Ijjen stresszes állapotban indult el a Poli a kedvenc heti elfoglaltságára, a Mesemondói előadásra. Vakarózott mindenfelé a fájdalmas testrészekben, hipóstalamuctól a hatlövetűig. Az ótás helyi is úgy fájt a picsáján, mint amikor apraja cseppecske korábban beleült egy rozsdás szögbe, Fakírság gyakorlaton a Papneveldebe. Utána ment át mingyá a politikus képzőbe, amit később se bánt meg, csak a Kágé Bélát írgyelte nagyon, mert együtt kezdték a szakmát, oszt Ő egész a Római pápaságig vitte. Amikor átsántikált a várakozó sokaságon a cigányok összesúgtak – búgtak a háta mögött: „– Dikmá'. Ez a nagyfejű is mindég csak előre tolaogyik, amikor nem lopnyi - csalnyi, kanoskodnyi van a Strasszburgba. Majdha a Rák meg a Halál gyön érted, akkor se várd ki a sorodot more... „

A Doktor – miután a víjájpis betege elsietett – leellenőrizte a saját fegyverállományt is, az Ördög nem alszik alapon. Hasonló csatamezőkön, sikátorokban, árkokban, bokrokban, lábak között lövöldözött vele, mint a Poli, így hát sose lehet tudni, mit hoz a hónap. Kiszólt Boriskának az aszisztencijára híjja fel gyorsan a Polgármesterelvtársné Asszonyt és küldje el a várakozókat, mert járvány veszély fenyeget. Kezdődik nemsokára a Mesemondó előadása és azt elejétől érdemes hallgatni, a munka meg ügyis megvárja az embert, nem szalad el sehova. Még le se fertőtlenítette a féltett objektumot, már csörrent is a telefon a vezetői rezidenciából:

„– Jössz Cukifijú a te Pandamackócskádho' ? Siess, mert nem bírok várni! „

„– Nem tudok jönni Annamárijafjodorovna... – Nem, holnap se tudok... Jövőre se tudok... – Járvány van alakulóban Annamárijafjodorovna... „

*****

A Mesemondó eközben már javában készült a helyi kocsmában, amit az eseményre Kultúrházzá alakítottak át. A változást egy felirat jelezte a Kocsmá tábla alatt: CSICSÓFALVI KULTÚROTTHON ÉS MŰVELŐDÉSI HÁZ Legyünk műveltek, művelőgggyünk kulturáltan Elvtársak, Elvtársnők, (A tábla még a régi időkből maradt meg sose lehet tudni alapon. Minek bajlódni az újjal, ha jó a régi is. – a szerk.)

A Mesemondó faszit a Poli fedezte fel és csábította Csicsófalvára . Évekkel korábban egy pártkiránduláson jártak éppen Szibériában az orosz sztyeppén , ahol a fickó rác glovnicákat (Pártfeljelentés – a szerk .) jegyzetelt egy zsebnóteszba . Rögtön feltűnt a Polinak a Kentaki – Svéd embertípus a sivatagi porfűvásba ’ , mint lehetőség . Tisztára úgy nézett ki , mint egy hóbagoly . Ősz fürtök , idijóta tekintet , állandóan reszkető pofabélés . (Elnézést kérünk minden Hóbagolytól a hasonlításért – a szerk .)

„– Ez se válik az emberfaj dicsőségére Elvtársak . „– jegyezte meg egyik továbbképzős pártkollegina , ahogy ott sétálgattak a szevasztopoli bazár soron , de Polgármesterelvtárs rögtön megérezte a génijusz szagot a levegőben és védelmébe vette az igen bűzös ember formájú képződményt .

„– Elvtársnő , hát ez az egyik fő huncutság éppen ebben a világban . Először csak a külső fedést látod mindenből , oszt má ’ meg is születik az ítélet . Nem szabad Elvtársnő rögtön ítélkezni . „(Később ennek a mondatnak köszönhetette az ENSZ nagyköveti titulust , amit szalagos magnetonra rögzítettek , oszt bejárta a világsajtót Stájerlandtó ’ Tirolig egy marha vagonban .) . Este csak tovább fokozódott a rajongása az ifjú teheccség iránt , mikor a helyi pártfunkcionárius dácsájába ’ meghallotta mesét mondani . Még a könnyi is kicsordult mindenkinek a meghatódástól , meg a néhány üveg vodkácskától . Már ekkor elhatározta , hogy haza csábítja Csicsófalvára a mesemondó tudományával együtt . Itthon a fogadtatás nem sikerült valami jól , mert senki nem várta őket , mégis hamarosan az érdeklődés első számú középpontjába került az új jövevény .

„– Hát ez meg miféle csudabogár ? „, bámulta boldogan boldog boldogtalan .

„– Eztet se emberanya szülte az is biztos . . . „,

„– A Gorilla felmenő le se tagadható , de hogy miféle lénybe ótotta be a szaporodás kellékit , azt má ’ csak tudományosan lehetne kideríteni . . . „,

„– Egy elhízott oroszlyányfőka gyöhet leginkább szóba , vagy egy bálna . . . „,

A Doktor is megvizsgálta és miután kiállította a tudományos állásfoglalást némileg lenyugodtak a kedélyek , ha a tanágotas nem is maradt abba :

„– A skizofréniya középső újjal kitapintható a hipóstalamucba , az igen értelmesnek gondolt lábméret colostokval mérhető nagylábújjtól a repedt sarokig , de hogy mi történhetett méhen belül a fickóval cseppecske zigóta korában az a tudomány mai állása alapján kideríthetetlen . „,

Név , miegymás ? Ennek a Mesemondónak a bojár eredeti nevre má ’ senki nem emlékszik , mer ’ mindenki csak Aszhiszi Szentferencnek hívja . Még ki se tette a lábát a vagon ablakán mikor begördültek Csicsófalvára , oszt szegény szájátató Bregita nenőt mindjárt le is Aszhiszi Szentferencezte :

„– Mit bámul vén szattyánpapucs ! Aszhiszi maga a Szentferenc , vagy tán a római pápa ? No , eriggyen innen , mer ’ kiesik a szemgolyóbis , oszt beszorul a lábújjja közé . . . „, Ez a köszönési azóta szépen meghonosodott , oszt ’ akárkifiját leAszhisziszentferencezi mielőtt az köpnyi , vagy nyelni tudna . „, Mit bámul koma , Aszhiszi maga a Szentferenc , vagy a Jézuskrisztus . . . „, úgyhogy azóta mindenki csak Aszhiszi Szentferencnek hívja , hacsak nem küldi éppen valahová .

Szóval ez az Aszhiszi Szentferenc a heti soros előadásra készül a kulisszák mögött a , a kocsmaraktárban , italos ládák , sörös rekeszek és hordók , ijjen – ojjan göngyöleg , miegymás között . Egy széthajtható tükrös komód vót ’ neki berakva , oszt abba belebámulva végezi a logopédijai gyakorlatokat , gurgulászva , öblögetve , mint a mesemaci a tévébe . Egy literes Hubertusz üvegből öntöget a hangszálakra , mer ’ „, olajozni kell az organikus hangképző berndezést kisfijam „– ezt még a Mariska logopédus nő memmonta apraja cseppecske korába ’ , miközben az újjával a szájába birizgált , be - benyúkált neki , hogy még a ceruzája is felágaskodott az ingereléstő ’ . Öblögetés közben relaxsácijós üzemmódba ernyed , hossz irányban kinyúlva , két kezét a földre lógatva , mint a gorillák a ködbe ’ . Ijjenkor nem lehetett megzavarnyi

a nagy előkészületben , mer ' akárkit lelocsolt a literes Hubertusos üvegből , mégha nem is maradt gurgulásznyi .

*****

Polgármesterelvtárs út közben leragadt a csicsófalvi Fehérházban . Ez vót az egyik legújabb büszkeségi . Mióta az Únijós haverok küldik a sok ejurócskát ő má ' nem is tuggya mire kötenyi , így jut is marad is belőle erre –arra . Épül az új Mesemondó Stadijon (már látja is a lelki szemei előtt aivilágított feliratot a bejárat fölött , meg légi felvétélről is lehet majd olvasni , hogy : POLGÁRMESTERELVTÁRS NEMZETI MESEMONDÓ STADIJON) , a Hullazsák gyártó üzem mellett az új tépőzárás blokk má ' kész is van , a modern , százezres kútásó stadijon is kész lesz hamarost . „ Fejlődünk , no „ gondolta két hascsikarás , meg nyomás között . Muszáj vót ' beugrania a még építés alatt lévő Fehérházba (ezt jó viccnek szánta a Tramplicejú Jenki havernak , hogy a nyilvános vécét így nevezte el) , ahol a saját , egyedi kialakítású szekcióig (száz négyzetméteres aprócska terembe elhelyezett bidé , klozett , picsamosó , felhajtható asztal , közben ehet is , mint a római császárok , mozivászon méretű kivetítő , konferencia beszélgetéseket bonyolíthat a haverokkal Vlagyivosztoktól Addiszabebáig ,) már nem tudott eljutni , így a populárisrészlegbe ugrott be , ahol egy szimpla lyuk felé guggolva kénytelen elvégezni a fajtársak és emlős populációjó eme kurta – furcsa közös szükségét . Nem így képzelte az avatási ceremóniját , (má ' ki is küdték a meghívót a világhíreseknek , a szalagot az Andzselledéviszel , meg a Démiszruszszossal vágja majd át Karácsonykor , az ollót meg a Dezmondtutu szerevírozza) de hát az élet ugyi nagy tréfamester . Tegnap este egy celeb főzőműsorba vót ' hivatalos , ahol a kedvencit , a kakajós cukros begyellőt csinálta meg a sok tátott szájú celeb annyok szencségiknek . Evvel nem is lett vóna baj , de az a nyúlszájú rádjos gyerek ojjan tejfeles kelbimbót kanyarított , hogy nem bírt neki ellenállni , három tányérval bevágott belőle . Nyóc tejfeles káposzta , két tányír nokedli , meg egy bogrács macsánka , oszt most meg kívánkoznak kifelé az egész , de micsoda csikarás közepette . Nem lett vóna semmi baj , ha a Doktor nem izgatja így fel .

„ – Ha nem tartod be a kúrát , rámehet a szerszámod is . Szerszámod is . Szerszámod , szerszámod – mod – mod . . . ” cseng a fülibe most is a Doki ijesztő elbocsájtó fenyegetési . Könnyen beszél a szemét .

Hullámokba ' gyött a hóhullám , csikarás , közbe a vádlija is begörcsölt a rogyasztásba . Nem is érti a parasztok , hogy tudnak így nagy dolgot elvégezni , ijjen testtartásban ijjen kis lyukba . Neki legalább a felé mellé megy . Azok meg azé ' parasztok , no . A homlokán csurgott az izzadság lefelé , de még a lábújjai között is folyt a víz rendesen . Hiába , minden munka verejtékvel jár . Ijjen a faj törvény . Az órájára pislantgatott , mer ' a Mesemondót nem akarja lekésnyi , azt osztán nem . Ha siet , még eléri a kezdést , nyugodott meg . A szag közben az orrához gőzölgött , szálldosott kanyarogva , mint a reklámba a Csibókévé , szinte látható hullámokban érte el a szaglószervit . Azt észre se vette , hogy a rogyasztásnál a tegnapi finomságok átalakult változatából a térdig letolt nadrágba , alsógatyába is csurrant cseppent néhány kiló barna nehesség .

„ – Érdekes dolog ez az evés – emésztés – szarás herce – hurca is . „ – gondolta , mer ' afféle filozófijázós állapotba esett a sokféle hatástó ' , ami a gondolkodó embert , az analízáló koponyát éri máma ebbe a rohanó világba ' . „ – Hogy van az , hogy az a sok gyönyörűséges , illatos , szaftos , ízes kulináris – gasztronómijai , vizujálsan megkomponált csoda , művészi produkciójó ijjen alpáriásodott formán távozik el az emberbő ' . Méltatlan a Teremtéshe ' , amibe ' persze materijalista gondolkodóként egy cseppet se hisz . Gyerekkorukban a Bélával (Kágé Béla a regnáló Szentatya – a szerk .) sokat vitatkoztak erről , meg a csajokról , de nem tudták egymást meggyőzni . Lám , most meg ő a római pápa , belőle meg csak ENSZ nagykövet lett . Lehet , hogy jobban járt vóna , ha legalább mutatóba mímeli a hitet . Igaz a változás után ő is megkeresztelkedett , de akkor azt tette valamennyi elvtárs - pártharcos , úgyhogy az nem is

számít. A többiek azóta is uraztatták magukat , de ő visszatért az Elvtársi útra , nem urizál , nem forgattya a köpönyeget , meg a köntört , kitart az álláspont mellett , amíg lehet , mégha néha muszáj is huncutkodni cseppecskét az ügy , meg a közjó miatt . Persze a plebejus csürhe állandóan csak írgykedik , meg pletykálódik , de hát nekik az a dolguk . Ezt már aközben gondolta , mikor a Ferrári ótó ajtajába próbálta a kúcsot beledugni . Ezt a szart is írgylik tőle , amit a Szekszuál Endivéntől kapott ajándékba , pedig a fíjük má ’ azzal a Lambordzsínóval , meg Rojsszrojsszal szaladgálnak Brüsszelbe , meg Strasszburgba is

*****

A Kultúrotthon – Kocsma – Patika épület együttes zsúfolásig teji vót ’ népesedéssel , de csak gyöttek , gyöttek , mint a rossz neheesség . Lökdösődés , tolongás , nyomakodás , tülekedés , miegymás . A Téeszcséből elhozták a marha terelő vas skatulyát is a beléptető rendszerbe , de így is elcsattant néhány pofon becsülettel . A Biztonságos faszi motoszkaája a népet , ahogy a kordonhoz érnek . Az asszonyokat , lányokat cseppecskét meg is csöcsörészi , tapogattya , biztos , ami biztos alapon . Sokaknál reklámszatyor , nejlon zacskó , lidikúr , oszt a Biztonságos faszi forgattya kifelé belőle a szotyolát , tökmagot , szalonnás kenyér csücsköt „ muticsak mi van benne ? „ alapon . Szemét dolog , de nincs mit tenni , muszáj keresséni , mer ’ sok nagyfejű , meg celeb fajta is jár ide hallgatni a Mesemondót , oszt ’ mi van akkor , ha valami hülye feltanálja robbantanyi ökök . „ – Akkor oszt ’ oda van a csicsófalvi becsület hirtelen „ indokolta meg politikailag a csecserészt , bugyogóba nyúlkálást negyedik generációjós Kromanyoni Tomaszka , a főszervező . Mindenhonnan gyöttek , Mákosfőhépusztától Ökröstótfaluig , de még Libanonból , vagy Líbiájából is (mindegykutyá – a szerk .) A vippes páholy úgy megtelik ijjenkor , hogy egy bevazelinezett erdeji sikló se tudna bemászni a lábak közé . Dezmóndtututól a medzsugorjei szüzig mindenki ott vót ’ , aki számít . Szekszuál Endivén most a Loszandzseszi Madonnával fogdosódott , de semmi szekszujális zaklatás , meg ijjesmi , mer ’ rögtön megkérte a kezit neki . A Madonna hisztizett cseppet , meg kitépte Szekszuál Endivén füléből a gezemice fülbevalót , amit még a Timocskától kapott , de amikor a Biztonságos faszi a rózsaszín bugyogójába kotorászott atombomba után kutatva , az nagyon teccett neki . Csak az orosz gyerek , a Hidegszemű , meg a jenki Trampifőjű nem gyött el , mer ’ veszélyben a Világbéke , oszt ’ cseppet meg kell húzogatni a bajúszát . Egy cseppecske intermedzzó még borzolta a hátszört felfelé , amikor megérkezett a híres pókeros énekes házaspár , oszt ’ az ökröstótfalusi Baktert átültették a vippes páholyból a söntés elé helyet csinálni nekik . De ennek is szerencsés végkimeneteli lett , mer ’ a sörös csapból spricelt a Bakter nyakába a nedűcske kifelé , ő meg önfeláldozóan odafordult , oszt ’ tátottszájjal bevállalta a nedűcske felitatását . Kérdezte is tőle a sokkterápijás pszichiátrijás faszi , hogy : „ – bevállalod Bakter ? „ ő meg rávágta , hogy „ – Be „ Ez igen .

Hát ijjen előzmények után kezdett neki a heti mesének a Nagy Mesemondó , az Aszhiszi Szentferenc . De előbb begyött a porondra , várt egy cseppet , amíg elkussol mindenki , felrakta a lábát egy karos székre , kezibe kapta az akusztikus gitárszólóját , oszt ’ elpengette a meseszlogent (conngg , conngg , conngg - így e) . A Poli is éppen ekkor érkezett be oszt ’ tolakodott felfelé a helyire , kínjában rásomolyogva a Mesemondóra , maga után bűzös szagesíkot húzva , a nadrágján éppen száradni kezdődő előző esti celeb főzőműsor finomságaival . A Mesemondó még morgolódott magába ’ egy sort a helyi főméltóság késése miatt pofájára kiülő frusztrált vigyorán : „ – Mit vigyorog koma , aszhiszi maga a Szentferenc , vagy a római pápa ? „ Ekkorra már ojjan csend vót ’ a teremben , hogy egy sunyi szellentést is ki lehetett vóna szagolni . Várt még néhány ütemet , oszt ’ belekezdett az aznapi mese penzumba :

*****

„ - Vót ’ eccer egy ember . Oszt vót ’ annak egy kígyaja . Nyugodt kis tekergő , de hú micsoda egy

okos jószág vót ' az a kígyó . Úgy hitták , hogy Botond . Oszt az ember szótt neki , hogy „ – Gyere Botondka , gyönyörűségem ! „, oszt az a Botond meg ment egybő ' a gazdájáho ' , tartotta az okos csepp fejecskéjít . A gazdája meg má ' rakta is neki felfelé a csodaszép aranyozott lila nyakörvet , meg pórázt . Ijjen egy okos jószág vót ' az a kígyó , a Botond . Sziszegett szépen , emelgette a csepp nyakacskáját , illegette a fülecskéjít , mer ' abba vót egy szép fülbevalócska . Lehet , hogy kislyány vót ' , de lehet , hogy nem . Mer ' máma má ' egy fülbevaló nem jelent semmit a kígyókná ' se . No , ijjen egy igazi okos jószág vót ' az a Botond , az a kis tekergő kígyócska .

Oszt vót ' egy másik ember , aki ott lakott a szomszédba ' . Annak nem vót ' kígyaja . Hát megirigyesegett a kígyós emberre . Mer ' annak a kígyós embernek ott vót ' a Botondkája . Úgy gondolkodott a kígyótlan ember : „ – Az nem járja , hogy az egyik embernek van valamije – most éppen egy kígyaja ugye – a másik embernek meg nincs . Hol itt az igazságosság ? Miféle világ az ijjen ? „ – háborgott a kérdezés firtatásán felfelé . „ – Vagy legyen egyformán mindenkinek , vagy ne legyen egyiknek se . Legyen döntetlen a dolog , oszt a végén ne legyenek 11- esek . Minek a ' ? Minek kell mindég győzteseknek lenni a világon ? Minek kell mindég 11 – esekkel eldöntenyi a dolgot ? Oszt ' utána meg csak ott bög a sok szép frizurájú , dalijás , sebes futású , húde nagyon betetováldott , kopasz férfi ember a ződ ' gyepen , a nagy szomorúságba . Legyen mindenki világbajnok meg béelgyőztes , oszt akkor nem lesz bögés , sírás – rívás . Mi baj lehet abból ? „ – firtatta tovább a gondolatmenetet a kígyótlan ember . „ – Büszkén dicsekedhetne akkor minden ember , hogy én világbajnok vagyok komám . De a másik koma meg egybő ' mondhatná : Húúú az áldóját , Te is komám ? Képzeld én is világbajnok vagyok , de a nagymamám is az vót ' meg a dédfater is . Hát nem jobb lenne a világ ? Legalábbis a földi ' vígság , meg a kisebbségi szaporulat . „

Az első ember , akinek a kígyaja vót ' , minden nap rohant délbe haza a szocijalizmus , vagy a pijacgazdaság építéséből , (mind egy kutya – a szerk .) oszt vitte a Botondot megsétáltatni . Mer ' ugye a kígyót minden nap meg kell járítani , különben megmacskásodik a lábahelyi . Ez szimpla biológija .

A másik ember is rohant haza minden délbe a Szürke Szamár kocsmából , bele a fogyasztóji társadalomba , legurítanyi a hazai finom snapszocskát , befalni az ebédecskét , meginni a kávécskát , elszínyi a cigaritácskát . De emészteni , azt má ' nem tudott rendesen , mer ' tisztára dicsekvésnek vette , a szomszédnak ezt a napi sétáját a Botondkájával . Nem elég , hogy ott van annak az embernek a Botond , ez a dalijás karcsú jószág , még dicsekszik is vele , meg mutogatja , pukkasztja felfelé a szomszédokat .

Így lehet egyik embernek felidegesíteni a másik embert . „ Mer ' ugye már az is idegesítő , hogy van annak valamije , ami nekünk nincsen „ – indulnak befelé a fogaskerekek az irigy emberagyban - , de ha így meri mutogatni , akkor még mennyi minden lehet neki otthon , amiről nem is tudónk ? Meg , ami nekünk nincsen ? „ Ettől oszt még jobban beidegesedik a koma , elkezd mingyá szocijálisan gondolkozni , hogy azt a valamit ő is megérdemelné . Mer ' mivel különb az a másik ember , mint ő ? – teszi fel a bicskanyitogató kérdezést . Neki is vót ' szülőannya , meg apja – készítője , aki megcsinálta . Ő is csak levegőt szí ' befelé a tüdő állományba , me ' cigarita füstöt . Akkor mivel ér többet az a másik ember ? Addig – addig jártattya az agymocorgató stimulációját , ízlelgeti , csócsálja , hogy egyenesen eljut a jézusi egyenlőségig , meg a kommunizmusi jószívűségig . Akinek több van , attól el kell venni , oszt oda kell adni annak , akinek nincs . Mert ugye fel is kínálhatná az , akinek sok van , hogy ad belőle , annak , akinek nincs , de a világ márcsak mégse ilyen , hanem irigy kutya az ember , oszt ideológiailag kell ráébreszteni a jó útra .

De nincs végi ám a dolognak ijjen egyszerűen . Erre az irigy hangulatra má ' a kígyós ember is igencsak beidegesedik , oszt megy felfelé a véri nyomása . „ – Mit képzeld ez az irigy szomszéd , ? „ – firtattya az eszmét . „ – A tojásbéj éppen csak lepottyant arról ' a Botondkáról , oszt azóta vigyázok rá minden nap . Babusgattam , óvtam a gólya madártól , aggódtam érte , ha éjjel felszökött a láza . Borogattam

a forró testecskéjét , végbélkúpot adtam neki , nevelgettem , okosítottam a cseppséget . Etetem , itatom évek óta , oszt csak úgy aggyam oda , pont most , amikor má ' minden reggel ébreszt engem a szép kicsi cseregőjével , ami a farkincáján nőtt ki neki ? Most , amikor má ' így betanítottam ? Pont most ! ? Ijjen a tízezeréves szlovák történelemben nem fordult elő eccer se .

„ - Egy nagy bűdös . . . román kapcás , bocskoros embert , asztat adok én neked szomszéd . Az mégse járja komám , hogy ennyi szempont kihagyódik , oszt csak a látszatra írgykedőnk a másakra ! Nagy a világ , sok szép kígyócska szaladgál benne , keressél te is egyet , oszt nevelgessed szomszéd ! „ - védi meg a Botondkát , meg a lenini eszmét a kígyós ember . „ - Én nem szíjok cigaritát , nem flatykolok snapszocskát , nem falom dagadtra magam , hanem kígyótápra kötöm a keresetet . „

Az ellentétek kibékíthetetlenek , ez má ' láccik . Mi lessz itt ? Hova fajul az ügy ? Merre lapul az igasság ? A harc elkerülhetetlennek tűnik . Az is . A verbális civakodás tettelegességig fajul , az is biztos . Így is történik .

Egyik délidőben , amikor a fogyasztásra szakosodott írgykutya szomszéd megitta a déli snapszocskáját , elszította a cigaritáját , befalta a tejfeles nokedlit , meg csöröge fánkot , leöblögette zlatyibazsantval , mit vót mit tennyi , útnak eredt , hogy megkeresse az igasságot . A kígyós ember éppen pisitetyi a Botondkát egy bokor tövibe , (az okos jószág emeli felfelé a farkát a cseregővel , a gazdi diszkréten másfelé bámul , mer ' szégyellős akicsi Botond) amikor odaér az írgykutya szomszéd , oszt ' se szó , de beszéd se hangzik , má ' kapná felfelé a szükségét végző jószágot . No , erre oszt ' a Botond is hűde ideges lessz , megmérgekesedik rendesen . A gazdája ölbe kapja , kebelére szoríttya , a másik ember meg húzogattya a farkincáját néki , de addig addig , hogy eccercsak letörök a cseregője . De úgy letörök , ám néki , hogy belesárgul szegényke a szégyenbe , meg a lelkimegrázkódtatásba . Node , ekkor má ' a Botondka is megelégette a dolgot , ojjan mérges lett , hogy elöntötte az agyacsakáját a düh lila ködi , oszt ' maga előtt má ' nem látta csak annak a cseregős faroktörő írgy szomszédnak az ábrázattyát , de úgy , hogy még vigyorgott is a faroktörésen , a legkissebb megbánást nem tanúsítva . Mit tehet ijjenkor egy felmérgetett kígyó , kérem szépen ? – teszi fel a költői kérdést a Mesemondó a , a pszichotrillerig fajuló történet hatására szájátva körmit rágó közönségnek . Választ nem várva folytatta a befejezést .

A lila ködtől elborult agyacsakájú Botondka , – ffföőö , ssziíí , suttu – má ' se nem látott , se nem hallott , hanem – ffföőö , ssziíí , suttu – má ' harapott is mérgébe bele a szemi előtt látott írgykutya szomszéd pofájába . Ő legalábbis így gondolta , mer ' csak ezt látta a lelki szemeivel . És megtörtént a baj , a sose vót , de lehet , hogy sose lessz tragédija , a tízezeréves szlovák történelem se látta drámaji végkimenetel . A mérges harapás egyenesen a szerető , csecsemő kígyócska korától őt óvó – védő , lázas fejecskejét borogató , végbelecskéjébe lázkúpot felhelyező szeretett gazdája kebelét érte . Egyenest a szerető keblet csípte harapta marta zúzta hegyes kis fogacskáival . Ő , a Botondka , a gazdit , a szeretett , imádott gazdácskát szlúsájet rágyíj . (Néha még elő – előfordul némi rác , csicsó , muszka , nyelvi keveredés a mesemondásba , de az izgalomba ez csak növeli a drámaji hatásfokot) .

Ekkorra a Mesemondó má ' valódi transzba került a színpadi helyszínen , böggött zokogott dobálta magát , átélve a tragédija okozta komolyságot , a testet lelket rázó drámai végkifejlődést . Az értő közönség is bögedezett , szipogott , visíkkolt , nagyon megviselődött a történet fordulatatos alakulásába . A fabula tanúságának levonására , úgyahogy még összekapta magát az Aszhiszi Szentferenc :

„ – *Ki keblén kígyót melenget , házába országába áspist beenged , egye meg amit főzött . „* de már elcsukló hangon köszönt el a nagyérdemű mesehallgató populációjától : „ - Szevasz Topol meg Szivarvég elvtársak . „ oszt ' úgy vonszolta magát lefelé , mint a neandervőgyi sámán , akinek belevezették a paksckettő feszültségét a lyukába .

*****

Vastaps , bőgés , bólogatás , gratulációjó , vissza , vissza , miegymás . A Poli vigyorog , oszt még mindig tapsol , de a közelibe má ' kiürült a planéta , a bűz elűz alapon . „ – Kicsi lessz az új Mesemondó Stadion „ – dörmögi boldogan magában . Hónap má ' szól is a Klárikának , pályázzon egy nagyobbacsára . Ő meg majd a fíjúkkal lelobbizza Brüsszelbe ' a többit . Visz nekik kossóba faszánytos hazaji pályinkát , azt nagyon szeretik . Hiába , a mese . A mese csodákra képes . Még ő is elfeledte a bensőjét emésztő gondokat , vakarózni se vakarózott mese hallgatás közben . Ír is egy tudományos – fantasztikus mesekönyvet a mese gyógyító hatásáról . Ojjat még úgy se írt soha , igaz másfélét se , de hát valahol csak el kell kezdeni . Fel is írta a tenyeribe , golyóstollval : MEKÖ , nehogy elfelejtse a dolgot . Aztán újra elővette a golyóstollat és kiírta rendesen : MESEKÖNYVET ÍRNYI , nehogy úgy járjon , mint a múltkor , mikor azt írta a tenyeribe , hogy FERKU , oszt nem jutott eszibe mit is akart . Fergeteges Kurzust indítányi párt történelemből , vagy Fertelmes Kurválkodást az este , vagy Felvirágoztatnyi a Kultúrát (ez nem is stimel) . Egész addig nem jutott eszibe , míg nem találkozott a Szekszuál Endivén haverjával , oszt meg nem látta a kezibe a Ferrári ótó kulcsát .

Apropó , Szekszuál Endivén . Ő kifelé tolongás közben megbotlik , oszt ' egyensúlyozás közben beletenyerele Böske nényne ölebibe , aki lekever a képire egy tenyereset , oszt ' szekszuális zaklatódással vádolja . Nincs mit tenni , gyorsan megkéri neki is a kezit az Endivén , így osztán szent a béke . A jegyesit ott és akkor fogdossa , taperojja meg az emberfija , ahol csak akarja . Meg , lehet belőle nyóc , vagy kilenc is a törvény egyiket se bünteti . Loszandzseleszi Madonna cseppet visít , meg hepciáskogyik a vetélytárs miatt , de mikor Szekszuál Endivén kezibe aggya a legújabb Lambordzsínó nyitókúcsát má ' odadörzsölőgyik a ronda férfi testhez és boldogan rakja a híres filmsztár popókot a vezető ülésbe : - „ Juj , de cukorfalatka vagy Pötyi fíjú . . . „ , meg ijjen – ojjan női huncutcság a fegyverarzenálból (puszkó , nyelvkidugás sejtelmes irányváltoztatásokval , alsó felső bepucstítás , mint vizuális sejtetése a megkapható árúkészletnek , laza simítás fonákból pofára , a hónalj szagminta leadása céljából , miegymás) . Ipi apacs és itt is szent a béke .

Közben odakint , fent a csillagos égen csak ámul bámul a sok fénylő csillag . Figyeli , irigyli a mesemondásból hazafelé tartó hangyányi mozgolódást , a csicsófalvi jólétet és kulturális boldogságot . A Fijastyúk átkijabál a Göncölszekérnek : „ - Milyen szép is a földi élet Mucika . Békés , igasságos . „ „ - Úgy úgy . Úgy úgy . „ Ezt már a Nagy Medve morogja , mer ' ő már csak ijjen , morog mindenem . . . „ „ - Úgy úgy Mucika . . . „

HORVÁTH ÖDÖN

versei

Lelkesültséggel

Büszke, szárnyas paripádon
rúgtass fel a csillagokig.
Telehold van. Közel, távol
összegyűlt nép csodálkozik.

Nézi, ahogy felfelé szállsz
a látható magasáig,
s ott fenn, a Tejúton sétálsz,
egész hajnalhasadtáig.

Lovad hagyod, hadd legeljen
csillagfüvet, fénylő szénát:
a sötét éj ajándékát.

Te csak mész, mész, elmélázva.
Égi utadat bejárva,
puha ággyal vár a reggel.

Testre talált lélek

Nem véletlen, hogy a világra jöttél.
Két egymásba olvadt sejt osztódása,
majd emberré formálódása révén
része lettél a földi valóságnak.

Akkor és ott, amikor kósza lelked
testre talált: anyád, apád szerelme
s isteni igenlés következtében
a létet akaró élőlény első

pillanatában már meglévő törvény
kibomlásával új élet kezdődött.
A te életed. A történelemben

egyszeri, a jövőben soha többé
meg nem ismétlődő, csodás történés:
az útjára tett ember helyállása.

Világra jövetelem

Még nem sejtettem, kinek az öléből
jövök világra. Épp leszállt az alkony.
Fájó búcsút vettem anyám méhétől;
nagyot sikítva a legelső jajtól.

Attól a rideg pillanattól kezdve,
kivetetten lány teste melegéből,
a kinti kietlenségtől reszketve,
lemondtam visszatértem reményéről.

Nem, mivel önszántamból úgy akartam,
szíve alatt jólesően lakhattam,
valami csalogató erő vonzott.

Indultam. Abban a könnyelmű percben
eltökélten, mindenre nyílt lélekkel;
hadd lehessen önmagamban is boldog!

Minden mennyire más

A csend magasztos békéje szelíden
körülburkolja jóra való lelkünk;
így átélhetjük, milyen mások lettünk.
Nytítottak, tiszták, akik már több ízben

irányt váltottunk, mivel megértettük:
mi a valóban szükséges és mit kell
elhagynunk, s jaj, mégis kínokkal együtt
összezártan éltünk balgán, vakhittel.

Milyen más a valóság könnyű szívvel,
s milyen bölcs, ha belátjuk a világon
csak egyetlen törvény lényeges: minden

mindennel összefügg. Létünk szép álom:
a teremtő, égi Nagyság kicsinyben
látható mása; utat tör magától.

VÉGH TAMÁS

A 118. év

Kenyeres pajtásomnak

Hány feledett, hátravetett adventi évtized
nyoma sápad már a hátunk mögött, kenyeres?
Sorsunk Istene kegyes, még lépést tart velünk,
reményeink változó holdjai felett, s nem feled.

Múltba szédült évek emlékmalmi zakatolnak
bennünk , s őrlik monoton jelenünket tovább.
Kéreg a kézen, kéz a kenyéren, szakadatlan
hullik az élet, s tenyerünkben alszik az ének.

Időtlen huzatban menetelve, magamat a szóhoz
szelídítve, e megszentelt, kiengesztelő pillanat
röptét figyelem, ott már szabad vagyok, s érzem:
mindenhez milyen kevés kell, hogy igaz legyen.

Rongyos napok szaladnak, tépett láncú bolondok
kara zeng az utcán, s rád már nem figyel a jóság.
Januári a lélek, csönd-ködök árján ring az enyészet,
s te mennél nagyon innen, elmenekülne a szíved.

Mi az mégis, mi maradni késztet itt, hol nekünk
most sem babér, sem igaz remény nem terem?
Meddig még kenyeres? ! Kérdezem ezerszer,
fel az égre tekintve, roskadozó őrhelyemen.

2018.01.17.

FETYKÓ JUDIT

Télen

A felhő földön jár, betakarva a táj,
nem látszik már a hegy, jön lassan a hideg.
Decemberi álom van a téli tájon,
a hullt falevelet sodorják a szelek.

Deres a gally, az ág, ez a téli virág,
mint a hamvas lepel, a dér úgy átölel,
növényt és házakat menyasszonynak mutat.
A legcsúnyább gaz is fehérbe öltözik.

Lassan lecsapódik, finoman rakódik,
bevon utcát, teret, leheletnyi vékony
a kristály-átmenet, s míg a finom elegy
csöndben lerakódik, zúzmara rakódik.

Csend van. Az alkonyat puhán, csendben halad
erdő, mező felett, városban, s lehelet
dérrel satírozva, zúzmarával szórva
hozza a hideget, meghozza a telet.

ELBERT ANITA

Simaság

Lehorgonyozta fejét a perc,
Megállt egy pillanatra, majd
Továbbszállt. Összekoccant
A pillanat és a pohár.
Elgördült a hegy, csoda már,
Visszafelé számol a naptár.
Amit megéltél, a tiéd,
De több is vagy, mint a lét,
Nézve kóbor semmiségét.
Kiderült a nap, arcát feléd
Fordítja, fényárba mártva
Lényed, örülve, hogy élsz.
A mindenség körbeölel,
Elhagyom most testemet,
Hogy a lélek ideje következzen.

PRIBOJSZKY MÁTYÁS

Veronika gyermekei

IX. rész

27. FEJEZET

K. Soós Gyula vérbeli újságíró volt: mint a jó vadászkutya, amelyik szimatot fog, loholt az egyetlen használhatónak látszó nyom után. Miután a főszerkesztővel és az újság jogászával együtt megnézték a fotókat, végighallgatták a hangfelvételeket, hiteles másolatokat készítettek mindenről, amit Dénes átadott, és alaposan körbejárták, milyen jogi következménnyel járhat, ha az eddig begyűjtött bizonyítékok alapján belenyúlnak a darázsfészekbe, úgy döntöttek, nincs okuk félúton megállni.

Így hát K. Soós haladéktalanul autóba vágta magát és meg se állt a Nimfa étteremig.

Berkes Oszkár nem fogadta kitörő örömmel, azzal érvelt, hogy nem szokása kiadni a vendégei nevét, no meg ki emlékszik arra, hogy közel két évvel ezelőtt melyik menyasszonyka hagyta faképnél a vőlegényét. Itt szinte hetenként vannak esküvők – bizonygatta –, számára egyik olyan, mint a másik, neki az a fontos, hogy a vendég elégedett legyen a kiszolgálással, pontosan fizessen, a többi nem rá tartozik.

– Előfordult itt már olyan is, uram, hogy mentők szállították el a násznépet, vőlegényestől, menyasszonyostól. Vagy mondok cifrábbat: az elmúlt hét szombatján az ifjú férj a szemünk láttára késelte meg a kis feleségét. Nászéjszaka helyett rendőrségi fogda. Akar még többet hallani?

– Rosszul közelíti meg a dolgokat – dobta be jól bevált trükkjét K. Soós –, én elhiszem, hogy magáé a világ legszínvonalasabb étterme, idejár a fél Európa, az amerikai, az orosz és a kínai elnök itt írja alá az örök világbékét, de ez mind csupán így, négyszemközt hangzik el. Ha viszont én beleveszem a sztorimba a Nimfát, azzal akkora reklámot kap, ami pénzben ki sem fejezhető, s ami a legfontosabb, ingyen. Na, törje egy kicsit azt a szép kerek, bozontos fejét, öregem.

Berkes, amint a reklám szót meghallotta, azonnal modort váltott. K. Soós magában vigyorgott: igen, ez mindig bejön! Már kapta is elő a jegyzetfüzetét.

– Hát, ha egy kicsit jobban megerőltetem az emlékezetemet... – töprengett az étteremtulajdonos – talán eszembe jut egy s más. Menjünk az irodámba, szerkesztő úr, hátha találunk valamit. Áfás számla, pénztárkönyv... Visszamenőlegesen átnyálazzuk az egészet. Hé, Józsikám – kiáltott oda az egyik pincérnek –, küldessél fel nekünk két masszív kávét! De erős legyen ám!

– Akkor hát lássuk, miből élünk – vette elő a lefűzött számlák dossziéját Berkes úr. – Azt mondja, hogy... azt mondja... höcöcö... itt van! Pardon, ez nem az, erre világosan emlékszem, mert egy hétig hajtottam utánuk, amíg kiegyenlítették a számlájukat. Netán ez a másik volna...? Itt meg az áll, hogy a berendezés kárát megtérítették és... nem, akkor ez sem lehet a maga esete, mert a rendőrség is itt járt... Hoppá! – kiáltott fel, miután már vagy jó tíz perce bogarásztak a dossziékban. – Találtam valami érdekeseit! Igen! Úgy volt, hogy a menyasszony fogja kiegyenlíteni a számlát – nézze, itt van a megrendelőlapon az előleg összege, a pontos laccím, és a leánykori név, Edelényi Angéla –, de valami miatt nagy balhé tört ki és a pipike megszökött. Úgy van! Világosan emlékszem rá, mert a násznép dobta össze a lóvét, szentségelték is, hohó, de még mennyire. És bár én akkor nem voltam jelen, csak a főpincér jelentéséből ismerem a

részleteket, tudja, miért emlékszem rá mégis ennyire pontosan? Mert éppen másnap reggel történt, hogy közel hozzánk egy szerencsétlen, hajléktalan nőnek megjelent álmában a Szűz Mária, legalábbis ezt állította. Tessék, június 24. A vőlegény neve Füredi Béla. Azóta nem hallottam felőlük. A fejem teszem rá, hogy őket keresi. Többet nem segíthetek, szerkesztőkém, nagyon sajnálom.

K. Soós majd kiugrott a bőréből örömeiben. Gyorsan feljegyezte a lakáscímet és a neveket.

– Ezért a fülesért világszámot csinálók az étterméből, öregem! A Maxim magától rendeli a kaját! Hozzájárul, hogy név szerint idézzem a cikkemben? Ez is beletarozik a reklámba.

– Naná, hogy hozzájárulok! El is várom! De azt még mindig nem árulta el, mi baja van ezzel a harcias menyecskevel. Vagyonmegosztási per? Vagy a férjürem követett el valami szaftos disznóságot? Manapság minden elképzelhető, az ellenkezője is.

– Majd ha elolvassa a cikkemet, megérti. Kösz a segítséget és a klassz kávét, haver! Viszlát!

K. Soós útja innen egyenesen az Edelényi házhoz vezetett, de ezúttal úgy tűnt, a szerencse elpártolt tőle. A többszöri csöngetésre, kopogtatásra sem nyitottak ajtót. Már éppen fordult volna, amikor valahonnan ház kertfelőli bejárata irányából egy gyöngye, vékony hang szólta utána:

– Halló! Csöngetett valaki?

K. Soós gyorsan hátrasietett. Galambósz, öregecske hölgy könyökölt az ablakpárkányon.

– Jó napot kívánok! K. Soós Gyula vagyok. Azért jöttem, hogy...

– Persze, persze, tudom, már vártam, drága testvérem, bár korábban érkezett, mint ahogy megbeszéltük. Hátul voltam, elnézést kérek. – mondta a néni bocsánatkérő mosollyal.

– Tessék?... – lepődött meg K. Soós. Honnan sejtették, hogy jövök, csodálkozott magában. Csakis a vendéglős értesíthette. Lehet, hogy szervezett bűnbandával van dolga? Hm, nem árt óvatosnak lenni!

– Kürtössy főtestvér atya öt óra tájra jelezte az érkezésüket és most még csak három óra van. Nem baj, legalább hamarabb túl leszünk a részletek megbeszélésén. Gondolom, a leltárt akarja felvenni. Máris nyitom az ajtót, testvérem, fájjon be. Előtte megihatnánk egy teát és imádkozhatnánk. Aztán ha az Első Gyermekek megérkeznek, megismételjük mindkettőt, a teát is, meg az imádkozást is.

K. Soós izgatottan hegyezte a fülét: hogy is van ez? Főtestvér atya? Első Gyermekek? E szerint vagy a titokzatos menyasszony is nyakig benne van a buliban az anyjával együtt, vagy valamilyen ostoba félreértésről van szó. Vajon kinek véli őt a néni? Mindegy, majd kiderül. Így még érdekesebb. Jó lesz iparkodni, mielőtt a szentéletű Kürtössy főtestvér atya befutna.

Edelényi néni tágas, ódon ízléssel berendezett nappaliba vezette az újságírót és perceken belül már hozta is az illatos teát.

– Miért nem foglal helyet, testvérem? Érezze magát itthon, csak semmi feszélyezettség, hiszen minden amit itt lát, félig-meddig már úgyis az egyházunké. Most óhajt áldást mondani, vagy a tea után?

– Talán inkább utána... – próbálta húzni az időt K. Soós.

Miután megitták a teát, az öregasszony nem várt a vendégre, maga mondta ki a bűvös igét:

– Veronika áldásával! Ámen!

– Ámen! – vágta rá K. Soós és rögtön megkérdezte. – Ez az ön saját háza? Kitűnő állapotban van.

– Még a drága jó urammal kezdtük építeni, 1936-ban. Én akkor tizenhét éves voltam, képzelje el. Istenem, milyen boldogok voltunk, amikor együtt leraktuk az első téglát. Most, hogy az egy szem unokám férjhez megy, ragaszkodnak a külön lakáshoz – tetszik tudni, a vőlegényének is van egy aranyos kis háza a Szamos utcában, a családi örökségből vette, az se jobb ennél, ugyanekkora, de nekik mégis kedvesebb, ami nekem nagyon rosszul esik ugyan, de hát mit tehetnék, meg kell érteni a fiatalokat –, szóval ezért gondoltam, hogy az enyémet halálos véték volna elkótyavetyélni, az Úrnak tetszőbb, ha az egyházunkra

íratom. Az Első Gyermekek megdicsért az elhatározásomért és azt mondta, az egész gyülekezet előtt fogja hálaadó imával megköszönni. Olyan boldog vagyok, s már alig várom, hogy elfoglaljam a helyemet a Szeretetotthonban. Ott sohasem leszek egyedül, velem lesz az Úr, a Szűzanya és a lelki testvéreim vesznek körül. Annyit imádkozhatunk és énekelhetünk, amennyi jólesik...

Tehát nem lánya, hanem az unokája a keresett személy, állapította meg K. Soós. Annyi baj legyen, a lényegen mit sem változtat. Viszont ez a házügy... hm... ez tökéletesen felborogítja az elméletét, jóllehet, újabb bizonyíték Kürtössyék ellen, talán még a fényképeknél és a hangfelvételnél is jobb. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy Edelényiek nem lehetnek büntársak, különben nem így festene a dolog. Ez egyre furcsább. Lehet, hogy ami a menyasszonyt illeti, rossz nyomon jár? No, majd kiderül az igazság.

Igyekezett minél hivatalosabb képet vágni.

– A későbbi bonyodalmak elkerülése végett kötelességem megkérdezni, az unokája mit szól a szándékához? Beleegyezett? Vannak bizonyos szerzett jogai, melyeket nem hagyhatunk figyelmen kívül.

– Angéla? Ezen a bűnös sárteken ő az én egyetlen vérszerinti hozzátartozóm. Hát igen... Nos, őszinte leszek, ő még nem tud a tervemről, és nem biztos, hogy első hallásra örülni fog. Tudja, testvérem, ő mindig nagyon jó kislány volt, okos, értelmes, a bankban, ahol dolgozik, megbecsülik, ugyebár nem véletlen, hogy őt küldték ki Amerikába két éves tanulmányútra, de vallási kérdésekben... mit is mondjak... kissé önfejtő, mint a szülei voltak. A drágám korán árva lett, a fiam és a menyem autóbalesetben halt meg, én neveltem öt éves korától. Nagy bűnöm, hogy nem igyekeztem őt az Úr felé terelni, de magam is csak akkor ismertem meg az igazságot, amikor véletlenül betévedtem a templomunkba. Óh, milyen meghatóan prédikált a mi jószágos és bölcs főtestvérünk, az Első Gyermekek.

– És Veronika nővér? Róla mi a véleménye?

– Hiszen tudja, ő sosem prédikál. Neki fontosabb kötelessége van: figyeli a hangokat, mert a közvetítő angyal bármelyik pillanatban megjelenhet és a Szűzanya üzenetét hozza.

– És gyakran meg szokott jelenni az angyal?

– Azt mi nem tudhatjuk, testvérem... Bocsánat – kapott észbe Edelényiné –, el is felejtettem megkérdezni: ugyebár, ön is közénk tartozik?

– Nem, asszonyom, őszintén meg kell vallanom, nem vagyok a Veronika Gyermekei egyház tagja, de sokat foglalkozom vele mostanában – felelte K. Soós és ezzel voltaképpen igazat mondott. – Szabad feltennem még néhány kérdést? Fontos volna...

– Az attól függ... – lett egyszeriben bizalmatlan az öregasszony.

Az újságíró taktikát váltott, és máris kész volt a válasszal.

– Egy napilaptól vagyok itt, asszonyom, a nevem K. Soós Gyula, tessék, íme az újságíró igazolványom, parancsoljon, ellenőrizheti. Interjút szeretnék készíteni az ön unokájával amerikai tapasztalataival kapcsolatban, közelebbről nézve: miként tudja hasznosítani az ott-tanultakat a hazai viszonyok között. Úgy vélem, ebben ön sem találhat semmi kivetni valót. Azt nem tudhattam, hogy az ifjú hölgy már nem itt lakik, nekem még ezt a címet adták meg a minisztériumban. Tehát megengedi, hogy kérdezzek?

– Természetesen, miért is ne – nyúlt meg Edelényiné arca csalódottan. – Én azt hittem, hogy a testvérek... Mindegy, kérdezzen nyugodtan, amiről csak akar. Nekünk nincsenek titkaink.

– Ha jól tudom, az ön unokája egyszer már férjnél volt. Így van?

A néni elszontyolodott. Zsebkendőjét vett elő és megtörölgette a szemét.

– Bizony, így igaz, de az egy meggondolatlan házasság volt és egyetlen napig se tartott. Angéla csókám – máig sem mondta el, miért – az esküvői vacsoránál egyszer csak felpattant, arcul ütötte a férjét és elment. Hiába faggattam, sosem volt hajlandó magyarázatot adni. De imádkoztam érte és csináltattam egy gyönyörű márványtáblát a templomunk falára, s a Szűzanya meghallgatta a könyörgésemet, egy nagyszerű

fiatalemberrel ajándékozta meg őt. Amerikában ismerkedtek össze... De mi köze ennek a munkájához vagy a tanulmányúthoz?

– Azt ugye tetszik tudni, hogy Angélának jogában áll megtámadni bíróságon az egyházzal kötött ajándékozási szerződést? A törvény értelmében ő az első számú és kizárólagos örökös.

– Csak nem tenne ilyet? – borult el a néni tekintete. – Csak nem fog szembeszállni a jó Istennel?

– Vagy Kürtössy főtestvérrel... – jegyezte meg halkan K. Soós.

– Az ugyanaz! Akarom mondani... – Edelényi néni zavarba jött. – Természetesen nem szó szerint gondoltam, csak átvitt értelemben. Én odaadom a házamat az egyháznak, a főtestvér atya pedig továbbadja a szegényeknek, a rászorulóknak. Ez annyi, mintha magának Jézus Krisztusnak ajándékoznám. Boldogok a szegények, mert övéké a mennyeknek országa! No persze, maga még soha nem olvasta a Bibliát, igaz?

– De igen, asszonyom, olvastam, s attól tartok, az ön főtestvére nem pontosan idézte a Szentírás szavait. Ugyanis a Hegyi Beszédben Jézus kifejezetten a *lelki* szegényekről beszélt. Nagy különbség! Ha nincs ellenére, szeretnék találkozni az unokájával, Angéla kisasszonnyal. Megkaphatnám az új címét?

– Miért? Le akarja beszélni a tervemről?

– Szó sincs róla, én ebbe nem kívánok beleavatkozni, ez családi ügy.

– S én még azt hittem, hogy a főtestvér küldte!

– Sajnálom, asszonyom, hogy csalódást okoztam, valakivel össze tetszett téveszteni. Akartam mondani, de tiszteletlenség lett volna tőlem, ha közbeszóllok, ám bevallom, utólag már nem is bánom. Számomra nagyon tanulságos volt mindaz, amit hallottam. Lehet, hogy engem is közelebb vitt Veronika Gyermekei egyház megismeréséhez egy igen nagy lépéssel.

– Akkor minden rendben van, áldassék az Úr neve, látja, mégsem beszélgettünk hiába – nyugodott meg az öregasszony. – Tessék, az Angéla munkahelyi címe és telefonszáma. A lakását mindig elfelejtem. Szamos utca... de nem tudom, hány szám.

– Köszönöm, asszonyom, így is sokat segített. Elfogadna tőlem viszonzásként egy jó tanácsot?

– Örömmel.

– Az Isten szerelmére könyörgök, nem írja alá az ajándékozási szerződést, amíg nem beszélt az unokájával. Az egyház érdekében is kérem. Nagyon nagy bajt hozna rájuk, ha Angéla kisasszony netán mégis jogi útra terelné az ügyet. Jól gondolja meg, asszonyom. Kürtössy úr majd megpróbálja erőszakkal kényszeríteni önt, de ismétlem, legyen erős és álljon ellent. Csak pár napról van szó. Ha igazán szereti a Szűzanyát, ezzel tehet leginkább a kedvére. Esküszöm a Jézus Krisztus nevére!

– Nem értem... – dadogta a néni. – Mire alapozza ezt?

– Megvan rá a jó okom, higgye el, kérem. Egyszer még hálás lesz ezért, feltéve, hogy megfogadja a tanácsomat. Isten vele, asszonyom. Köszönöm a finom teát. Óh, s még egy: Kürtössy úrnak ne tegyen említést arról hogy itt jártam. Attól tartok, mindkettőnkre megharagudna.

– Ahogy kívánja, uram, bár még mindig nem értem az összefüggést az unokám tanulmányútja és a Veronika Gyermekei egyház között – rebegte az öregasszony könnybe lábadt szemmel. – Szűz Mária, mi folyik itt? Olyan az egész, mint egy összeesküvés.

– Háát... – nyújtotta el a szót K. Soós –, éppenséggel annak is nevezhetnénk.

Már a következő saroknál járt, amikor látta, hogy egy fekete, 500-as Mercedes fékez le az Edelényi ház előtt. Kürtössy szállt ki az autóból, egy gömböcformájú, alacsony, szakállas férfi kíséretében. Szerencsére a főtestvér nem vette észre. Az aktatáskájában kotorászott és éles hangon veszekedtek valamin.

K. Soós jóleső kárörömmel dörzsölte a tenyerét.

– Elkéstemek, gazemberek! – vigyorgott kajánul.

A nénire gondolt és megsajnálta. Szegénykére nehéz percek várnak.

28. FEJEZET

– Angéla, téged keresnek – nyújtotta át a telefont Gizi, a titkárnő. – Valami K. Soós.

– K. Soós? Pont most, amikor ki sem látszom a munkából! Nem mondta, mit akar? – mérgelődött Angéla. Átvette a kagylót és belehallózott. – Tessék, Edelényi Angéla.

– Csókolom a kezeit, kisasszony, K. Soós Gyula vagyok, újságíró. Arra szeretném kérni, szánjon rám néhány percet.

– Megbocsásson, uram, nincs felhatalmazásom arra, hogy a bank nevében nyilatkozzam.

– Nem a munkahelyével kapcsolatban kérem ezt a pár percet, nagyon is magánügy. Életbevágó.

– Magánügy? – Angéla egyre jobban elcsodálkozott. – Nem hinném, hogy bárkit is érdekelne a magánéletem, különösen a sajtót nem. Ha a vőlegényemről akar valamit megtudni, kérdezze őt. Pletykákra pedig nem vagyok kíváncsi. Ne haragudjék, rengeteg a dolgom. Viszonthallásra!

– Várjon, várjon, nagyon kérem, ne tegye le. A nagymamájáról van szó, özvegy Edelényi Péternéről

– Micsoda? Mit beszél? – A lány megdöbben és halálra rémült. – Jézusom! Csak nem történt valami baj a Nagyival?

– Még nem, legalábbis remélem, és én azon vagyok, hogy ne is történhessen, de ehhez szükségem van a maga segítségére, igen tisztelt kisasszony.

– Az én segítségemre... Mi van a Nagyival? Mondja el most.

– Sajnálom, lehetetlent kér, ez nem teleföntéma. Talán meg se értené, el se hinné. Úgyis rövidesen letelik a munkaideje, ha önnek is megfelel, megvárom abban a kis presszóban, ami itt van szemközt a bankkal. Most is onnan beszélek.

– Nem, nem, máris indulok. Miről fogom felismerni?

– Egy újságot tartok a kezemben, a jobb arcomhoz szorítva. Pöttyös csokornyakkendőt viselek.

Angéla lélekszakadva rohant ki az épületből, át az úttesten és lihegve nyitott a presszóba. Abban a pillanatban meglátta a zömök újságírót: egy sarokasztalnál ült, s ahogy a lány belépett, máris felállt és eléje sietett.

– Ön Edelényi Angéla, ha nem tévedek?

– Igen. És maga...

– K. Soós Gyula. Köszönöm, hogy ilyen gyorsan idefáradt. Be fogja látni, hogy amiről szó lesz, valóban nem tűr halasztást és nem intézhető el telefonon. Mit hozhatok, kisasszony?

– Ásványvizet kérek – ült le a lány. Bizalmatlanul méregette az újságírót és egyáltalán nem találta bizalomgerjesztőnek. – Kérem, ha lehet, röviden, vissza kell mennem. Csak pár percre szabadulhattam el, még be kell fejeznem egy határidős munkát. Beszéljen, mi történt a nagymamámmal? Baleset érte?

– Nem, biztosíthatom, hogy kitűnő egészségnek örvend. – Megkapták az ásványvizet, K. Soós engedélyt kért, hogy dohányozzon. Cigaretta-t vett elő és jóízűen rápöfékel. Angélát is kínálta, de a lány a fejét rázta: köszöni, nem dohányzik – Hallott a kisasszony a Veronika Gyermekei egyházzal?

– Hogyne. Nagyi emlegette őket.

– Mit tud róluk?

– Nem sokat. Gyakorlatilag semmit. Miért fontos ez? És mi közöm nekem ehhez?

– Egy pillanat! Elmondaná azt a keveset, ami a Veronika Gyermekeiről hallott?

– Addig egyetlen szót sem vagyok hajlandó nyilatkozni, amíg meg nem mondja, milyen alapon és mi okból faggat. Őszintén szólva, már azt is sajnálom, hogy elfogadtam a meghívását – mondta kimérten Angéla.

– Nézze, szép hölgyem – fúj ki egy hatalmas füstkarikát K. Soós –, így sosem fogunk a beszélgetésünk lényegéhez érni. Büntetőjogi felelősségem tudatában a szavamat adom, hogy nem akarok rosszat se önnek, se a nagymamájának, éppen ellenkezőleg, én az önök oldalán állok, hogy úgy mondjam, egy csapatban játszunk. De mielőtt bármit is kiejtenék a számon, feltétlenül tisztában kell lennem azzal, mennyire tájékozott a nagymamája és a Veronika Gyermekei egyház kapcsolatát illetően. Mert ha Edelényi asszony az ön tudtával és hozzájárulásával cselekszik, amit erősen kétlek, akkor nekem itt semmi keresnivalóm nincs, s már el is tűntem a balféken.

Angéla elbizonytalanodott. A férfi nem látszott szélhámosnak vagy zsarolónak. Nagyinak tényleg vannak az utóbbi időben furcsa megnyilvánulásai és nem tudhatni, mibe keveredett. A Veronika Gyermekeihez fűződő viszonya is meglehetősen zavaros. Úgy tűnik, egyelőre nincs más választása, mint megbízni az újságíróban.

– A Veronika Gyermekei, mint ön is tudja, egy vallási szekta, vagy mi az ördög. A Nagyi szerint hivatalosan be vannak jegyezve. Nagyi az idő alatt kezdett megbarátkozni velük, míg én Amerikában tartózkodtam. Soha nem jártam a templomukban és nem is áll szándékomban odamenni, bár a Nagyi szeretne elvinni magával. Lehet, hogy egyszer az ő kedvéért, de hangsúlyozom, csakis az ő kedvéért hagyom magam rábeszélni. Nagyi egyedül él, s úgy vélem, végeredményben senkinek sem árt azzal, legkevésbé nekem, ha ott tölti az idejét, legalább addig is társaságban van, ahol jól érzi magát. Ez az ő magánszórakozása. Mindenesetre bízom abban, hogy ennyiről van szó, s nem többről. Emlékezetem szerint régebben nem volt kimondottan imádkozó fajta, sőt.

– Tud valamit az egyház megalakulásának körülményeiről?

– Nagyi valami látomásról beszélt. Őszintén bevallom, nem figyeltem oda, nem érdekel.

– Hm. Lehet, hogy egyszer ezt a nézetét meg fogja változtatnia. Ön hamarosan férjhez megy...

– Így van, de ez hogy jön ide?

– És a nagymamája végképp magára marad.

– Gondoskodom arról, hogy ne így legyen.

– Akkor nagyon gyorsan kell cselekednie, kedves Edelényi Angéla, mert a tisztelt nagymama vasárnap fogja átruházni a háza tulajdonjogát a teljes berendezéssel együtt a Veronika Gyermekei egyházra. Természetesen ingyen, pontosabban kap egy külön, személyre címzett áldást a főpapjuktól. Minderről egy közjegyző által fogalmazott szerződés készül, és ez ellen utólag ön semmit nem tehet, hacsak meg nem előzi ezt a szerencsétlen ballépést. Nos, ezért kértem ezt a találkozást, hogy figyelmeztessem: a kedves nagymamáját be akarják csapni, ki akarják forgatni mindenéből! Meg is teszik, ha ön nem akadályozza meg, ha nem lép közbe, még pedig most azonnal, amíg nem késő. Ha nem hallgat rám, az idős hölgyet bedugják egy szeretetotthonba, bár én szívesebben nevezném elfekvőnek, ahol...

Angéla halkán felsikoltott, a presszó közönsége odanézett.

– Ez képtelenség! Honnan veszi ezt a badarságot? Az én nagymamám nem bolond, még nem veszítette el a józan esztét, hogy ilyen örültséget csináljon. Kizárt dolog, hogy az én megkérdésem nélkül csak úgy lemondjon a házáról, ami a család múltját, az emlékeit jelenti. Nem, ezt nem hiszem el.

– Jó, nem kell, hogy neked higgyen. Megértem magát. De legalább annyit tegyen meg, hogy kérdezze meg tőle. Tessék, ott a nyilvános telefon, kölcsönadom a kártyámat.

Angéla sápadtan meredt az újságíróra, aztán elővette táskájából a mobiltelefonját és beütötte a számokat.

– Ha becsapott, ha egy szó sem igaz abból amit mondott, feljelentem. Megértette?

– Áll az alku! – bólított megkönnyebbülve K. Soós.

A vonal túlsó végén kattánás hallatszott, majd megszólalt özvegy Edelényi Péterné.

– Tessék, Edelényi lakás.

– Szia, nagyi, én vagyok, Angéla. Jól vagy?

– Óh, de örülök, hogy hívsz, kislányom. Soha jobbkor!...

– Nagyi, jól vagy, jól érzed magad? Mi újság?

– Éppenséggel... – a nagymama hangja elcsuklott. – Sürgősen találkozunk kell. Van valami, amit mielőbb meg kéne beszélünk.

– A házról van szó? A Veronika Gyermekéről? Kérlek, Nagyi, légy őszinte.

Hosszú csend, szaggatott, nehéz lélegzés jött át a készüléken. Az öregasszony nem válaszolt.

– Ott vagy még, Nagyi? Halló!

– Itt vagyok... Honnan tudsz te erről, Angéla? Csak nem az az újságíró járt nálad is?

– Kérdezze meg tőle, aláírta-e délután a szerződést – súgta K. Soós.

– Nagyi, írtál alá ma valamilyen papírt? Úgy értem, szerződést.

Edelényiné sírva válaszolta:

– Nem írtam alá semmit, és az Első Gyermek most haragszik rám. Azzal fenyegetőzött, hogy nem térdelhetek Veronika nővér szent ruhája elé. Rám ijesztett az az ördöglelkű gonosz újságíró, ezért úgy gondoltam, megvárom, amíg veled beszélhetek. A főtestvér hallani sem akart újabb időpontról, erőnek erejével arra akart kényszeríteni, hogy azonnal intézzük el, még a közjegyzőt is magával hozta, és tudod, ha nem lett volna olyan szokatlanul goromba és erőszakos, talán meg is teszem a kedvéért.

– Hála Istennek, hogy nem tetted. Figyelj, Nagyi, ma este elmegyünk hozzád Istvánnal és mindent megbeszélünk. S még valami: vasárnap mi is elkísérünk a Veronika Gyermekeihez. Ideje, hogy a szeme közé nézzek a te különös főtestvérednek. Most le kell tennem, de ne aggódj, nincs semmi baj, bízd csak rám az ügyet. Csók, Nagyikám és ne feledd, nagyon szeretlek! Este nálad leszünk!

– Várlak benneteket, kislányom! A Szűzanya áldása legyen veled!

Angéla kikapcsolta a készüléket és percekig meredt bambán maga elé. A fejét rázta, mintha nem akarna saját fülének hinni. Úristen lehetséges, hogy a szegény Nagyi tényleg megzavarodott?

– Maga honnan ismeri a nagymamámat? – kérdezte az újságírótól.

– Az a szakmám, kisasszony, hogy mindig azt ismerjem, akit éppen kell – tért ki a válasz elől K. Soós.

– Inkább tekintse meg ezeket a fényképeket – és odatolta a fotókat a lány elé.

Angéla elborzadva nézte a csontig lesóványodott, a közelgő halál jegyeit viselő vénsegeket, amint tompa arccal, lemondóan bámulnak a semmibe. Majd a következő képet vette a kezébe. A hideg futkározott a hátán a kövezeten csúszó-mászó, egymás tetején tülekedő idős embereket látva, markukban a keserves küzdelemben megszerzett zsákmány, a keksz.

- Hol készültek ezek a szörnyű felvételek? – kérdezte irtózáttól kikerekedő szemekkel.
- Figyelje meg jobban azt a kinagyított részt, ott a jobb felső sarokban. Mit olvas a nővér ruháján?
- Veron... Veronika Gyermekei Szeretetotthon. Jézusmária! Ide akarták vinni a Nagyit?
- Valószínű. Lehet, hogy egy másikba, de nincs lényegi különbség.
- Ő látta ezeket a képeket?
- Nem volt szívem megmutatni neki, de nem is kellett. Szerencsém volt, sikerült néhány perccel megelőznöm Kürtössyéket. Ha elkések, a családi ház papíron már a Veronika Gyermekei egyház tulajdonában volna
- Nem tudok eléggé hálás lenni önnek, uram – suttogta falfehéren Angéla és a kezét nyújtotta. – De változatlanul nem kaptam magyarázatot arra a kérdésemre, hogyan jutott el a nagyüig. Miért éppen őt akarta megmenteni ettől a... ettől a...?
- K. Soós nem engedte befejezni a kérdést.
- Ennek is megvan a logikus magyarázata, de erre önnek kell rájönnie, kedves Angéla kisasszony. Milyen különös, hogy önt így hívják: *Angéla*. Nagy mókamester az élet.
- Rengeteg nőt hívnak Angélának. Mi ebben a különös?
- Majd megérti, ha itt lesz az ideje. Nos, hajlandó nekem a továbbiakban is segíteni?
- Természetesen. A lekötelezettje vagyok. Mondja meg, mit kell csinálnom.
- Két dolgot kérek magától. Az egyik: a hét folyamán ne hagyják magára a nagymamáját lehetőleg egy pillanatra sem, mert meggyőződése, a főtestvér nem nyugszik bele, hogy ekkora érték kicsússzon a markából. Zaklatni fogják a nénit. A másik: szeretném, ha megengedné, hogy elkísérjem vasárnap a Veronika Gyermekei istentiszteletére és együtt térdepeljünk Veronika nővér és az ő szent ruhája elé.
- Mondja, ki ez a Veronika? Miféle nőszemély? Találkozott már vele? Hogy néz ki? Fiatal, öreg, szép, csúnya? S mi az a szent ruha? Varázsköpeny? Magára ölti és abban prédikál?
- A szent ruha zárt üvegszekrényben áll és csak rendkívüli esetben emelik ki onnan. Ha például a nagymamája aláírja a szerződést a ház átadásáról, nyilvános hálaadó imával mond köszönetet az Első Gyermek, vagyis a főtestvér, dr. Kürtössy Ferenc, a joggyakorlástól eltiltott ügyvéd. Az adományozónak ilyenkor megengedik, hogy csókkal illesse a ruha szegélyét és a főtestvér kezét.
- Úgy hangzik, mint egy középkori szertartás.
- Nos, igen. Nem sokat túlozunk, ha ezt mondjuk – bólintott K. Soós. – Lassan visszasüllyedünk a középkorba, ha nem álljuk útját az ilyen hitvány gazembereknek.
- Felpofozom azt a perszónát, azt a Veronikát – fogadkozott bőszerűen Angéla.
- Várjon még ezzel, én a maga helyében kétszer is meggondolnám – hűtötte le K. Soós. – Szerintem ő a legártatlanabb az egész történetben. Viszont létezik Kürtössyyn kívül még egy személy, aki, bár nem akart rosszat, egyszer nagyon nagy hibát követett el. Őt kéne megbüntetnie. S maga az egyetlen lény a világon, akinek ehhez joga és lehetősége van.
- Talányokban beszél. Kiről van szó?
- Azért megyünk együtt a Veronikásokhoz, kisasszony, hogy ezt kiderítsük. Köszönöm, hogy idefáradt, ezzel sokat segített.
- Azt hiszem, nekem több köszönni valóm van.
- Az majd elvállik. Isten önnel, kisasszony. Találkozunk vasárnap, Veronika szent ruhája előtt.

B. TÓTH KLÁRA**„Réгимódi ruhabolt”**

J.E.-nek

Naponta elmegyek az üres kirakat előtt,
ahol annyi szívmengető tárgy kelt életre
a kezed alatt, dédanyáid emlékei úgy
idéztek meg egy letűnt kort, hogy mi is
belélegezhettük velük őseink erkölceit,
ízlésvilágát, ahol a bejárat előtt elegáns
kalapok alól lengedező muszlinsálak
integettek, mint hívogató asszonyi kezek,
hogy muszáj volt egy szóra belépni,

ahol az ajtó mellé állított próbababa
hátravetett csipővel, kidüllesztett
mellkassal fogadta a vendégeket, hársfa-
derekát fényesre csiszolták az évszázadon
keresztül rápróbált selyemblúzok,
bársonyszoknyák, halszálkás angol
posztók, majd az olcsó barhet pamut-
szövet, ahogy az infláció diktálta, a
Singer varrógépen heverő porcelánkutya
időtlenése falvak csendes biztonságát
csempészte a thonet ruhafogasok közé,
a historikus kanapé zöld bársonyán baba-
főkötők, báli legyezők, horgolt terítők
összegezték az eltelt életszakaszokat,
a szecessziós tükrön himbálózó
nyakláncok alig hallható csilingeléssel
terelték a hölgyek figyelmét nyakuk ívére,
dekoltázsuk illatos hajlatára, vibráló
nőiességükre, a századfordulós olaj-
nyomatokról dédmamák merev tekintettel
néztek a jövőbe – nem látnoki tekintet,
csak hosszú expozíció – csipkekesztyűk,
lornyonok, bársonytokba rejtőzött színházi
látcsövek hívták életre az operaelőadások
világát, miközben az ónémet ingaóra
tapintatosan figyelmeztetett a mulandóságra,

hol vannak már a hajdani mindennapok,
melyeket megidéztek a századokon,
történelem viharain átívelő tárgyak, most
pékséggé alakul a bolt, mert enni kell,
nem emlékezni, de idővel megvilágosodik,
mi miért történik velünk, utólag valahogy
helyreecsúsznak a dolgok, kiféhérednek,
mint a tiszta gyolcs, felfedik igazi arcukat.

SZÉKÁCS LÁSZLÓ

Tök alsó

az előtte szólóhoz
- ott már senki -
ne csatlakozz,
az, előtted ..., figyel,
rád, rólad,
verset nem írnak,
feljegyezz,
kép, néhány szó

méltatás, ... örülsz,
... egy szál virág

esetleg a spiccen,
de ki cipőjén,
kiabálnak, köpnek, rád,
vigyázz, ... piros ...,
csak lámpa, ... madame ...,
te csak tovább

színtévesztés, ... csak,
egzisztencia, ... volt

már minden piros zöld,
már minden zöld piros,
- fordítva is fordított -
de mikor és merre,
- a kalauz csendre int

féher a közepe, leplezés,
a biztos exponál,
a sárga csak villog, távol

leveleid hernyók eszik,
olvasatlanságig,
gondod nincs jövődre

de mi lesz, ha zöld lesz

BÖRZSÖNYI ERIKA

Védelmemben

Én úgy vagyok magyar,
ahogy a levegővel, vízzel
élek, magától értetődve,
ahogy homlokomra, mellemre
sem írom ki lángoló betűkkel:
nézzétek, főemlős vagyok!
Én úgy vagyok magyar,
ahogy szívében azzá lett
szlováknak született apám,
színmagyar anyám
után csak megillet
az ártatlanság vélelme
ez ügyben.
Kérem, ne vitassák el hát
tőlem a jogot,
bárhogy szemlélem is
a világot, Uraim:
Én magyar vagyok!

JANESKÓ GYÖRGYI

Holdudvar

Virrasztanak az álmok.
Kiülnek a szempillámra
és nézik hogyan hullnak a csillagok.
Kívánj valamit, bármi fontosat.
Holdudvarban áll a sátrad.
Jégvirágot hoztál ajándékba.
Fázik fénye a sötétben.
Hosszú éjszaka lesz.
Talán 365 napig éjszakázom.
Halkan énekelek.
Várom, hogy beteljesüljenek
kóborló délibábjaim.
Hiszek a mesékben.
A királyfi elnyeri méltó
három kívánságát.
Üstökös világ a kardja.
Széttépi a sárkányokat.
A királyné mosolyognak,
és a csatának vége.

BESZÁMOLÓK

A nógrádi szlovákok története

Nyugat-Nógrád legtöbb települése a török hódoltság százötven éves időszak végére elnéptelenedett. Lakói elpusztultak, vagy elmenekültek. Visszajöttek a földbirtokosok, de nem volt, aki a földet művelje.

Több, mint háromszáz éve annak, hogy a felvidéki megyékből Nógrád községbe is érkeztek szlovák nyelvű telepesek, hogy újra induljon velük az élet az elpusztult településen. A jövevények hamar beilleszkedtek és szorgalmas munkával megteremtették saját létük feltételeit. Tették mindezt úgy, hogy közben megőrizték saját kultúrájukat, de megismerték és megszerették az új haza értékeit is.

Sokáig azonban csak szlovák nyelven folyt az élet. Szlovák szó hallatszott az iskolában, a templomban, de a boltban és az utcán is. A közigazgatás azonban magyarul történt, s ezért meg kellett tanulniuk ezt a nyelvet is. Sokan voltak, akik még egészen a közelmúltig is keverték a kettőt. Sok család emlékszik még olyan felmenőjére, aki csak szlovákul beszélt élete végéig.

A szlovák nyelv ápolásában segítettek a helyi intézmények is. Az óvodában szlovák dalokat, az iskolában pedig magát a nyelvet is tanulták. Ezzel együtt mára igencsak megkopott az ősi nyelv használata, s mára tulajdonképpen csak legidősebb nemzedék beszéli még. Valamikor akkor gyorsult fel a folyamat, amikor 1909-ben megjelent a vasút és kinyílt a világ a nagyvárosok felé. Az itt élők eljárhattak dolgozni Vácra, Dunakeszire, Budapestre. Az iparban munkát vállalók aztán új viseletet, szokásokat hoztak haza, s egyre inkább a magyar nyelvet használták.

A legtovább a dalaikat őrizte meg a település népe. Része volt ebben a Röpülj Páva mozgalomnak is, melynek során országos sikereket értek el a nógrádiak.

A nógrádi szlovák kultúra ápolásának legfőbb mozgatója ma Nógrád Község Szlovák Nemzetiségi Önkormányzata, melynek szerteágazó tevékenysége a hagyományok továbbéltetését célozza meg. Létrehozták a **Nógrád Szíve Hagyományörző Baráti Kört**. Ez a civil szervezet a már-már feledésbe merült régi szép hagyományainkat gyűjti és dolgozza fel, s be is mutatja azokat. Betlehemes műsorukkal az ország számos pontjára ellátogattak már.

E törekvés mentén született meg az a kis könyv, amely a szlovák gyökereket veszi számba, hogy a ma élők kezébe is adhassa múltbéli szlovák kultúrájuk értékeit.

A kétnyelvű – magyar és szlovák - könyv sikere láttán, máris tervezik a folytatást. Folyik a gyűjtőmunka, és a reményeik szerint hasonló színvonalú kötetrel szeretnék megajándékozni a falu lakóit a jövőben.

Végh József mkl.

A kötet bemutatójáról (01.19.) készült képeket megtekinthetik a https://photos.google.com/share/AFIQM_QYUUMBS5YCH87_UjTIFKYOGwCAM6Y3DWDV_vyWHIKQ_wky=NuYdGMj0ldCRINMUQSZOWP9Nhw2h linken. A szerk.

Nógrádi szlovák gyökereink

Naše novohradské korene

Nógrád Község Szlovák Nemzetiségi Önkormányzata
2017

Az egyetemes értékeket képviselő Mikszáth Kálmánra emlékeztek

Mikszáth Kálmán születésének 171. évfordulója alkalmából szerveztek megemlékezést január 16-án a szklabonyai Mikszáth Kálmán Emlékházban. A nagy palóc mesemondó mellszobra előtt felvidéki és magyarországi személyek, szervezetek, valamint intézmények képviselői tisztelegtek.

Mint Jarábik Gabriella, az emlékházat fenntartó Szlovák Nemzeti Múzeum – A Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeuma igazgatója az eseményen kifejtette: Az idei megemlékezés különlegességét adja, hogy 15 évvel ezelőtt került az intézmény fenntartásába a szklabonyai emlékház.

A koszorúzás előtt Marta Kálovcová, a község polgármestere köszöntötte az egybegyűlteket. Beszédében kitért Mikszáth humorának fontosságára, mint mondta, mai világunkban is nagy szükségünk van a mikszáthi világra. A koszorúzást követően Kovács Anna, a Mikszáth Társaság elnöke tartotta meg emlékező beszédét. „Az irodalom összehozza az embereket, harmóniába hozza a messziről jötteket is” – kezdte. Majd azzal folytatta, hogy Nógrád megye több irodalmi személyiséggel gazdagította a magyar irodalmat. Mikszáth azonban különösen ragaszkodott Szklabonyához és környékéhez. A mikszáthi írásművészet a szülőföldből ered – tette hozzá. Röviden felvázolta a prózaíró életpályáját, fókuszálva a szülőföld szeretetére. Az írói munkásságával kapcsolatban elmondta: „Mikszáth Kálmán nem csak a palócság írója volt, hanem az egyetemes értéket képviselve a kora társadalmának írója volt.”

Az ünnepi köszöntők után Jarábik Gabriella röviden felelevenítette a tizenöt évvel ezelőtti eseményeket, amikor átvették az emlékházat, és a szklabonyai emlékházzal átvették az itteni hagyományokat is, a januári születésnap koccintással egyetemben. Örvendetes, hogy ugyancsak jó együttműködést alakítottak ki a Palóc Társasággal, a Mikszáth Társasággal, a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmányával. Az intézmények közül kiváló kapcsolatban vannak a Petőfi Irodalmi Múzeummal, a balassagyarmati Magyar Nemzeti Múzeum – Palóc Múzeummal. „Közös a küldetésünk, a kultúra, a magyar nyelv és identitás erősítése. Az együttműködés mindig megerősít bennünket” – hangsúlyozta a szklabonyai emlékház ünnepő közönségének.

A programot színesítette az ipolyvarbói Mikszáth Kálmán Alapiskola és a helyi szlovák intézmény tanulóinak a fellépése.

Mára már hagyománnyá vált, hogy a szklabonyai megemlékezés a tágabb térség magyar intézményeinek és szervezeteinek jelentős eseménye, ahol Mikszáth tisztelői találkozhatnak egymással és kötetlen formában emlékezhetnek.

További felvételek a megemlékezésről megtekinthetők a www.felvidek.ma **Képriport rovatunkban.**

Pásztor Péter

<http://felvidek.ma/2018/01/az-egyetemes-ertekeket-kepviselo-mikszath-kalmanra-emlekeztek/>

Pásztor Péter fotói

DOBROSI ANDREA

Nyelvtörténet

Először jött a jerü,
akkortájt Moszkva volt a Széll,
még a szél is moszkvai,
brezsnyevi, Kádár és Aczél,

majd vasfüggöny megszűnt,
folytattam a scharfes s-szel,
hamburgi utam alatt
tolmács voltam, igaz egyszer.

Ma itt az anglicizmus,
benne uniós vonzatok,
elért változás szele,
nyelvi fenomén nem vagyok.

DEBRECZENY GYÖRGY

milyen fülledt volt az este

hódolat Genet-nek*

ah milyen fülledt volt az este
nem burkolózott függönybe
se vasba
vagy csipketerítőbe

ó dehogy

te úton voltál éppen
tengereket szeltél át
átlépted az egyenlítőt
a cselédszobában

szemed füled
mindig a kulcslyukon
vagy buja virágvágycsok között
a rózsalugasban

vakmerő lennél és ravasz
elhalmoz hervadt virággal
a szép tavasz
ó igen

én láttam hogyan válnak
sorra árulóinkká a tárgyak
láttam én
hogyan nyerítetek örömben

láttam ahogy beállok a sorba
kilenc font súlyú függönnyt
vasat és csipketerítőt vittem
a cselédszobába

a kulcslyukon át

*a Cselédek motívumainak felhasználásával

RUSZKÁNÉ MÁRTON ÉVA

„...Meg is gyógyul harmadnapra...”

- Nézd mama! A doktor bácsi már az igazolást is ideadta, hogy holnap mehetek óvodába - nyújtotta át Kicsilány nagykájának nagy örömmel az orvostól kapott cédulát. - Az van ráírva: MEGGYÓGYÚLTAM.
- Hát, ez nagyon jó hír! Én ennek örülök is, meg nem is - vette el mama a papírost.
- Hogy érted ezt mama? Nem örülsz, hogy meggyógyultam?
- Dehogynem kis kincsem! - ölelte meg mama kicsi unokáját. - Én csak azért vagyok bánatos, mert holnaptól megint magamban leszek itthon. Legalább is délelőtt.
- Ma még itthon vagyok, ne bánkódj. Inkább főzzél nekem olyan finom teát, mint tegnap! - kérte Kicsilány.
- Máris teszem fel a teavizet melegedni. Biztos, hogy ez is segített a gyógyulásban. Hársfavirágból főztem, ami jó a köhögés ellen, akárcsak a méz, amivel megédesítettem. A frissen facsart citromlében pedig sok a C-vitamin, ami erősíti a szervezetünket - magyarázta el mama a házi fortélyokat.
Mikor elkészült a tea, mindketten leültek az asztalhoz.
- Amíg hűl, mesélhetnél nekem valamit mamikám! Holnap már úgy sem lesz kinek mesélned, hacsak a Cirmosnak nem - nevette el magát Kicsilány, s várakozóan nézett nagymamára. - Hogy gondolod: az Óramanó sosem volt beteg?
- Ő bizony sose, de Erzsike annál inkább!

Karácsony második napjára megérkezett a várva-várt hóesés. A gyerekek legalább is nagyon várták. Az iskolában, óvodában szünet volt, így faluszerre hóban játszó, hancúrozó, szánkózó gyerekeket lehetett látni. Az udvarokon hóemberek álltak őrsgben, akiket a tapasztalatlan kutyák az esti félhomályban egyfolytában ugattak. Azt hitték: valami betolakodók.

Erzsikéék azonban nem a kutyák miatt voltak ébren, hanem azért, mert beteg gyermek volt a házban. Délután már köhécselt Erzsike, s fáj a torka. Estére pedig belázasodott. Az orvosságtól kicsit csillapodott ugyan a láza, de kisvártatva ismét magasra szökött. Anya és nagymama felváltva borogatták vizes ruhával forró kis testét, s apa is türelmetlenül várta, mikor virrad már az új nap. Reggel aztán orvoshoz vitték, ahol rögtön kapott egy lázcsillapító injekciót is. Mama nagyon várta haza kis unokáját, aki immár mosolyogva lépett be a házba:

- Képzeld mama! Injekciót is kaptam, és nem sírtam!
- Jaj, csakhogy megjöttetek! Mit mondott az orvos?
- Azt mondta: torokgyulladás van - válaszolt anya- még számíthatunk rá, hogy lázas lesz. Ezt az orvosságot pontosan 6 óránként kell neki beadni. - adott át egy dobozt mamának. - Most jobban van Erzsike, és én visszamennék dolgozni. Kérlek édesanyám, telefonálj értem, ha belázasodna s én jövök azonnal.
- Menjél csak lányom nyugodtan, én vigyázok Erzsikére. - engedte útra mama aggódó lányát.
Miután anya elment, nagyi a konyhai heverőn kényelmes fekhelyet készített, lefektette, betakargatta, és teát főzött a kislánynak. Kiszámolta, hogy legközelebb 2 órákor kell beadni az orvosságot. Erzsike kedvenc babáját fésülgette, képeskönyvet nézegetett az ágyban, miközben mama csendesesen tett-vett a konyhában. Eleinte beszélgettek is, aztán ritkultak a szavak, s nőtt a csend, s a nyugtalan szülő azt vette észre, hogy a kis beteg elszenderedett. Kényelmes karosszékét közel húzva leült ágya mellé, hallgatta szuszogását. Óvatosan megfogta kis kezét, melyből kiesett a babafésű. Kicsit melegnek találta a tenyerét. Az órára pillantva látta: várni kell még a gyógyszer beadásával. A csendet csak az óraketyegés zavarta meg: tik-tak, tik-tak. Egyszer csak az is elhallgatott. Mama azonban ezt már nem vette észre, mert az éjszakai vírusztás miatt most ő is elszunyókált. Megállt az óra, s az Óramanó rögtön kikémlelt. A magasból jól látta, amint nagyi előrebillent fejével szendereg a széken, Erzsike pedig vörös, láztól égő arccal mélyen alszik, fülig

betakarózva. A csöndben azt is hallotta, milyen gyors, és kapkodó a lélegzete. Ha valaki, hát ő biztosan érezte az idő múlását, s tudta, máris be kellene adni az orvosságot! De hát mit tehet ő, a kicsi manó?! Nem mehet oda! Nem kiabálhat! Csak jöjné már végre valaki!

Ekkor - amint kétségbeesve körbenézett - megpillantotta kis barátját az asztalon. Rögvest lemászott hozzá, suttogva segítséget kért tőle.

- Kis kanál, kedves barátom! Segítsél kérlek, ébresszük fel mamát valahogyan!

A kedves jó cimbora rögtön talált megoldást: - Gyere gyorsan! Toljál engem az asztal szélére, és lökjél le! De ne oda, ahol szőnyeg van, mert ott nem tudok zajt csapni! A másik oldalon, a kőre dobjál!

- Nem lesz tőle semmi bajod? - aggódott Manócska.

- Nem, nem, csak igyekezz!

Így is történt. A csörömpölésre mama rögtön felriadt. A beteg kislányra pillantott, majd az órára. Felébresztette Erzsikét, felültette, s beadta neki az orvosságot. Ezen közben Manócskának volt annyi ideje, hogy visszaiszkoljon az órába. Aggódva várta, mikor hallja ismét az ő beteg kicsi gazdája csilingelő nevetését. S akkor boldogan nyugtázta magában, hogy egy kicsikét ő is hozzájárult a gyógyuláshoz.

A hátsó udvaron, 2017

A vakság alteregója, 2017

A város határában, 2017

Add ide a kezed, 2017

Agymosás, 2017

Az őrület falai között, 2017

Bűnügyi helyszín, 2017

Hasztalan megváltás, 2017

PROGRAMAJÁNLÓ

**NÓGRÁD MEGYEI
MADÁCH-ÜNNEPSÉG
BALASSAGYARMATON
2018. január 26-án**

- 14.00 Koszorúzás a Köztársaság téri Madách-szobornál
- 15.00 Könyvbemutató a könyvtár kupolatermében
(Balassagyarmat, Rákóczi út 50.)
Az ember tragédiája 2017-ben megjelent azeri fordítását és az új grúz kiadást DR. KENESSEY MÁRIA turkológus és HAZAI CECÍLIA kulturális koordinátor ajánlja a közönség figyelmébe
- 15.30 A Horváth Endre-díjban részesülő CSERNÁK EDIT művésztanár és NÉMETH ÁRPÁD festőművész kiállítását CSACH GÁBOR művészettörténész nyitja meg a könyvtár galériáján
Közreműködik EMBER PÉTER, PÁLMAI KRISZTIÁN és RADICS ROLAND
- 16.00 MADÁCH-ÜNNEPSÉG
(Mikszáth Kálmán Művelődési Központ kamaraterme, Rákóczi út 50.)
A megjelenteket köszönti BALLA MIHÁLY országgyűlési képviselő
Ünnepi beszédet mond és a Madách-díjakat átadja
SKUCZI NÁNDOR, a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének elnöke

Kitüntetettek: BENKŐ PÉTER Jászai Mari-díjas színművész
PINDROCH CSABA színművész

Méltatók: CSÁBI ISTVÁN, a Rózsavölgyi Márk Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója
MOLNÁR ÉVA, a Balassi Bálint Megyei Könyvtár igazgatója

A Horváth Endre művészeti díjakat MEDVÁ CZ LAJOS, Balassagyarmat Város Polgármestere adja át, a díjazottakat méltatja OROSZ GÁBOR tanár és ZOLNYÁNSZKI ZSOLT galériavezető

Közreműködik a DOBRODA ZENEKAR

A műsort SZALAI-LOVÁSZ EMŐKE vezeti

Ha elég bátornak érzed magad,
hogy saját felelősségedre
2-3 fokos nyakig érő vízben 20-30-50 métert ússz vagy sétálj.
Ha elmúltál 16 éves de nem vagy még 70.
Ha elég megnyugvást okoz neked az enyhén fűtött öltözők,
a vízi és szárazföldi mentők, orvos és
Schirilla György téli úszó jelenléte.
Ha fizetség gyanánt elfogadsz egy emléklapot,
egy tányér szarvaspörköltet
és örök időkre szóló hírnevet,

Akkor itt a helyed:

2018

PALÓC ROZMÁROK

Bátrak Úszása

Helyszín:

Balassagyarmat, Nyírjesi nagy tó 2018. január 28. 10-13h

Regisztráció és orvosi vizsgálat:

2018. január 28. 10-11h orvosi sátor, Nyírjes nagy tó

Bemelegítés Schirilla Györggyel és úszás: 2018. január 28. 11h

Ebéd és emléklapok kiosztása: 2018. január 28. 12h

Előzetes regisztráció kötelező:

2018. január 25. 22h-ig

a Palóc Rozmárok Facebook oldalán

KÖNYVAJÁNLÓ

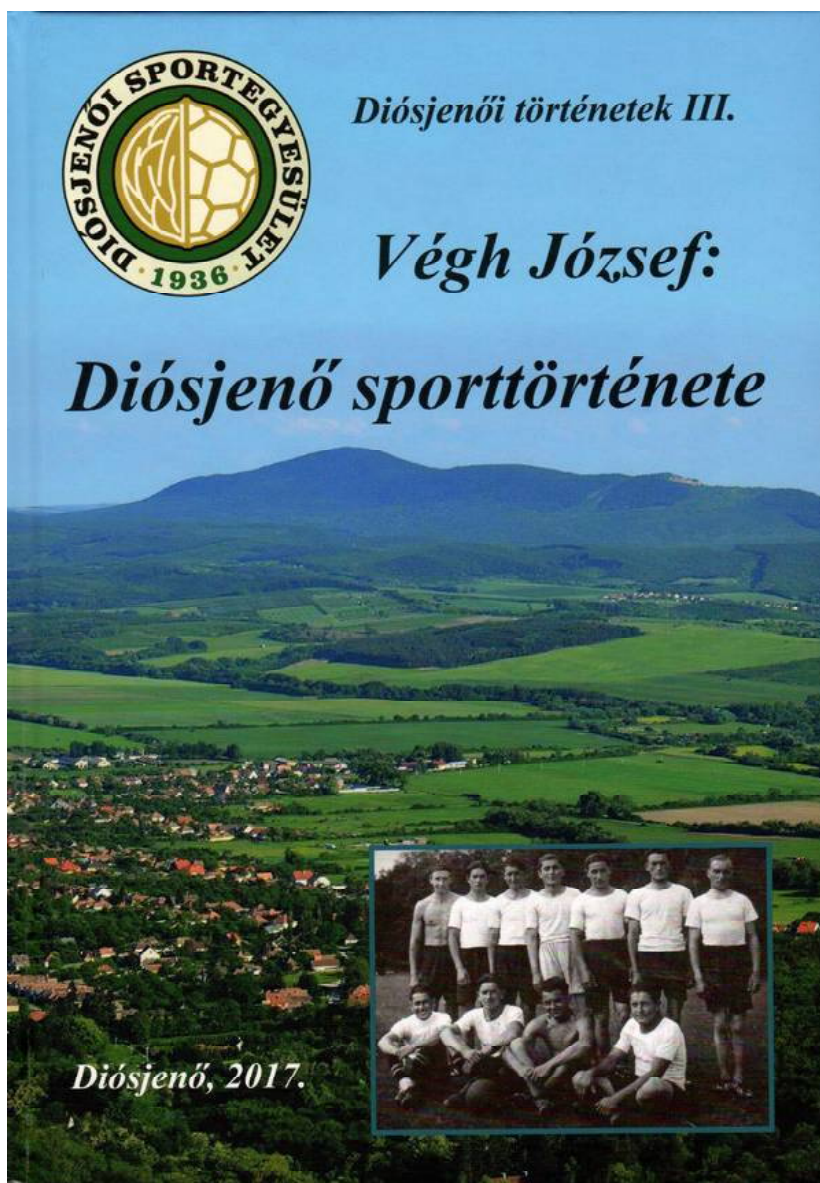
Végh József: Diósjenő sporttörténete

Mintegy száz évet ölel fel ez a kötet. Nem is gondolná az ember, hogy szinte alig van olyan sportág, amely ne érintené a települést, az itt élőket, itt dolgozókat. Vannak köztük olyan kiválóságok, akik eljutottak a csúcra és megszerezték az olimpiai, világbajnoki trófeák valamelyikét, vagy kiérdemelték az országos elsőségért járó érmeiket. A többség azonban természetesen megmaradt az amatőr szinten. Itt is születtek ragyogó érmek, kimagasló eredmények, elismerésre méltó egyéni - és csapatteljesítmények.

Sokan vannak, voltak, akik nem törekedtek a versenyszerű megmérettetésre, megelégedtek azzal, hogy a sport, a mozgás örömet okoz számukra, s hozzájárul jobb közérzetük, egészségük megőrzéséhez.

A sportos életmódról szólva Józsa Csaba testnevelő tanár így fogalmazott: „A sport nagyon jó iskola ahhoz, hogy az ember megtalálja a helyét, a boldogulását, mert sok mindenre megtanít és hozzászoktat. Megkönnyíti az eligazodást és a helykeresést. Számomra ez a siker, s ezek az igazi értékek.”

Az 560 oldalas, vaskos kötet a Diósjenői Történetek sorozat harmadik tagja. Kiadója a Diósjenői Sportegyesület.

Megvásárolható a szerzőnél, illetve szerkesztőségünkön keresztül!

2

Czinka Panna nótája.
(1735.)

Átirta: Bloch József

Lassan. (Adagio.)

Violino I. **VÉGH JÓZSEF**

Violino II. **Czinka Panna,**

Viola. **a cigány Szappho**

Violoncello

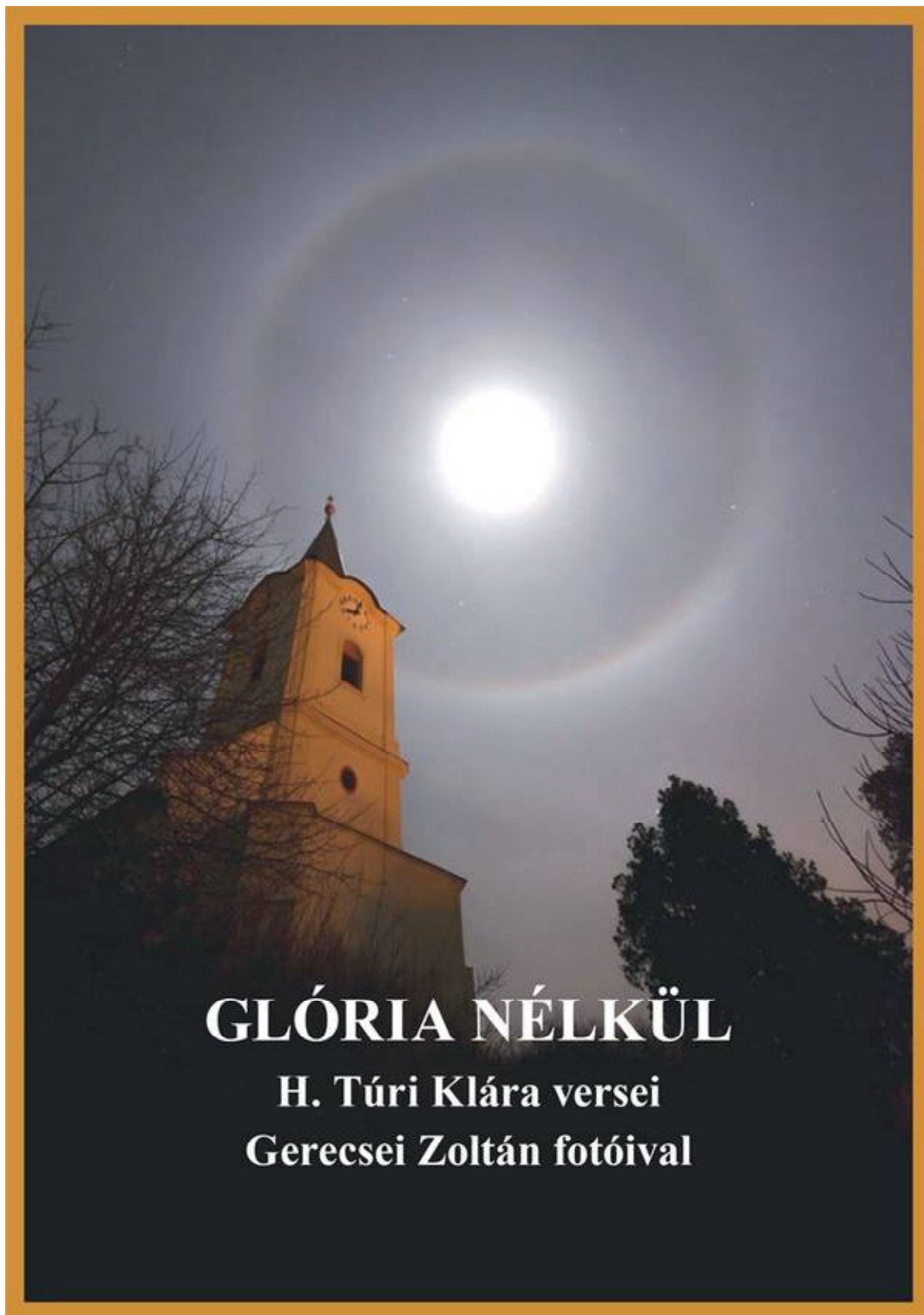
Élénken. (Allegro.)

Tempo

I. Berté József és Társa zeneműnyomdája Budapest. R. K. 58.

Megjelent H. Túri Klára legújabb verseskötete. Érdeklődni a szerzőnél, illetve lapunk email címén lehet. A Szerk.

GLÓRIA NÉLKÜL

**H. Túri Klára versei
Gerecsei Zoltán fotóival**

PÁLYÁZAT

A rétsági Spangár András Irodalmi Kör pályázatot hirdet

vers és prózairók részére

A pályázaton korhatár és a témakör megkötése nélkül, minden alkotó részt vehet.

Kizárólag máshol meg nem jelent írásművekkel lehet pályázni!

Az írásokat digitálisan (email, CD, DVD) is kérjük mellékelni.

A pályázatok terjedelme nem haladhatja meg az öt gépelt oldalt.

(Word, Times New Roman, 12 pont, 1,5 sortáv)

A jeligés pályázatok mellé, zárt borítékban kérjük mellékelni a jelige feloldását.

A pályázatból kizárásra kerülnek a későn beérkező és a digitálisan nem beküldött, valamint a kiírásban megjelent feltételeknek nem megfelelő pályaművek.

Egy jeligéhez maximum három írásmű tartozhat.

Az írásművek feladási határideje:

2018. JANUÁR 31.

Cím: Spangár András Irodalmi Kör
Városi Művelődési Központ és Könyvtár
2651 Rétság, Rákóczi út 26., Pf.:24.

A legjobbnak ítélt alkotás elnyeri a díszes kivitelű
Spangár András emlékplakettet.

A szakmai zsűri által arra érdemesnek ítélt írásokat
megjelentetjük a Kör 2018. évi antológiájában és a Kör honlapján is.

Elérhetőségünk:

06-35/550-163

konyvtar@retsag.hu, konyvtar.retsag@gmail.com

KARAFFA GYULA

dulás...

a szoba fala mindig hideg volt
és körbefogta képemet egy folt
amibe beleláttam rendszeresen
a halált amint épp bekebelez

nem volt más menekvésem előle
csak ha én kerülök legelőre
tanultam hát hogy magam megvédjem
olvasással telt nappalom éjem

majd rájöttem a tudás hatalom
szlogen már régesrég nem etalon
már egészen más a pálya bátya
csúf életnek is szép a szabálya

verset dédelgettem egy füzetben
más írt jobban más írt ettől szebben
de ez volt az én kozmológiám
ez volt bűnöm ez volt az én hibám

beláttam ha messze néz az ember
nem látja lenn az apró köveket
és nem találja a kövek között
az egyet ami mindenek fölött

E havi számunk szerzői:

Börzsönyi Erika (Pásztó) Budapest író, költő
Csáky Károly mkl. (Kelenye, 1950) Ipolyság, helytörténész, költő, tanár, néprajzkutató
Debreczeny György (Budapest, 1958) Budapest, könyvtáros, költő
Dobrosi Andrea(Budapest, 1970) Budapest, költő, szerkesztő
Elbert Anita ( ) Veszprém, tanár, író, költő
Horváth Ödön (Budapest, 1938) Kismaros, költő
Hörömpő Gergely (Kisvác, 1945 - Kisvác, 2007) református lelkész, költő
Janecskó Györgyi (Vác, 1965) Kétfodony, író, költő
Ketykó István (Szügy, 1946) Verőce, nyugdíjas köztisztviselő, költő
Kiss-Simon Miklós ( ) Baglyasalja, író, költő
dr. Koczó József (Perőcsény, 1950) Vámosmikola, helytörténész, ny. iskolaigazgató
Kovács T. István (Füzesgyarmat, 1935) Vác, újságíró, író
Kő-Szabó Imre (Orosháza, 1936) Vác, író
Petrozsényi Nagy Pál (Kolozsvár, 1942) Kecskemét, tanár, író
Pribojszky Mátyás (Okány, 1931- Tata, 2014) citera-tanár, zenész, író
Ruszkáné Márton Éva (Mánd, 1959) Kiszekeres, óvónő, meseíró
B. Tóth Klára (Budapest, 1955) Budapest, költő, restaurátor
H. Turi Klára (Győr, 1939) Tata, író, költő
Végh Tamás (Gödöllő, 1960) Isaszeg, költő, nyomdász
Székács László (Budapest, 1946) Budapest, nyugdíjas mérnök, költő

Impresszum:

Alapító-szerkesztő:
Karaffa Gyula

Helytörténet:
Végh József mkl.

Képzőművészet:
Konczili Éva

Szerkesztőség címe:
2645. Nagyoroszi, Petőfi út 19

Telefon:
+3630-383-5385

Email cím:

karaffagye@gmail.com

Weblapok:

www.karaffamese.freewb.hu
www.karaffagye.freewb.hu
www.karaffaboros.freewb.hu
www.retsag.net

Terjesztés: kizárólag ingyenesen letölthető PDF formátumban.

Internetes lapunkra is vonatkoznak a szerzői jog védelmének szabályai, ezért a Börzsönyi Helikonban megjelent bármilyen anyag más felületen, lapban való felhasználásához az érintett Szerző előzetes engedélye szükséges!

A Börzsönyi Helikon 2012. március 27.-től tagja az Ipoly Eurorégió Határon ÁtnyúlóEgyüttműködés Egyesületének.

Szábely Zsolt: Rothadt almák (fotó, részlet)